“Чухамжаргалан” ХХК

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ, ГУРВАНТЭС СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ “ БАРИЛГЫН ЧУЛУУНЫ ОРДЫГ ИЛ АРГААР АШИГЛАХ” ТӨСЛИЙН 2025 ОНЫ БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ БИЕЛЭЛТИЙН ТАЙЛАН

АШИГТ МАЛТМАЛЫН ЗӨВШӨӨРЛИЙН ДУГААР:SGMV-00009

АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН РЕГИСТРИЙН ДУГААР:3614093

Хянасан:

БОУАӨЯ-ний ХБОБНУГ-ын мэргэжилтэн: ..../ /

Хэрэгжилтийг гаргасан:

Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал ..../ Г.Гантулга/

Байгаль орчны мэргэжилтэн: ..../ Д.Болортуяа/

Гурвантэс сум 2025 озн

Гарчиг

- 1.1 Төслийн байршил, мэдээлэл 5
- 1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын товч мэдээлэл: 6
- 1.3 Төсөл хэрэгжих орчны дэд бүтцийн хөгжлийн байдал 6

1.3.1. Барилга байгууламжийн ерөнхий төлөвлөгөө 6

1.3.2. Усан хангамж 7

1.3.3. Цахилгаан хангамж 9

- **1.4 Төсөл хэрэгжих хугацаа, хүчин чадал** 11
- **1.5 Төслийн үр ашиг** 12
- **1.6 Төслийн техник тоног төхөөрөмж** 13
- 1.7 Ажиллах хүчний тухай мэдээллүүд 14
- **1.8 Уурхайн технологийн дараалал** 14
- **1.9 Тухайн жилийн уурхайн ашиглалтын төлөвлөгөө** 15

2.1. Уур амьсгал 16

2.2. Агаарын чанар 16

2.3. Гадаргын ус 17

2.4. Газрын доорх ус 17

2.5. Хөрсөн бүрхэвч 18

2.6. Амьтны аймаг 19

- 3.1. Төслийн болзошгүй нөлөөлөл 20
- 3.2. **Төслийн гол сөрөг нөлөөлөл** 28

Тоос дарах төхөөрөмж буюу мананжуулагч байрлуулах, орлуулах бууруулах арга хэмжээ авах 36

Ахх цэг сайжруулах 39

Жил бүр ургамлын судалгаа мониторинг явуулах, нөхөн сэргээлт хийхэд тохиромж үр түүх 42

Ажилчдад амьтны тухай хууль, байгаль хамгаалах талаар сургалт хийж байх 46

Шувууны нислэгийн чиглэл өөрчлөгч /үргээгч/ болон шувууны суулт /үүр/ суурилуулах 47

Газрын нурал, элэгдлээс хамгаалах далан, хашлага хийх 49

Төсөлд өртсөн газар нутагт ургамалжилт, хөрс, амьдрах орчныг сэргээх ажлын хүрээнд төслийн хүрээнд ойр байдаг хөв булгийг түшиглэн урсацыг сайжруулан, ам амьтан услах уст цэг байгуулах 52

Тэрбум мод ажлын хүрээнд 54

Биотехникийн ажлын тайлан 55

5.4 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тухай 60

Ажилчдад хабэа-ны ажлын хувцас, малгай, хошуувч, гутал 68

Гал унтраах багаж хэрэгсэл байрлуулах, галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах 70

Хог хаягдлыг Гурвантэс сумын “Шугшаа-Уул” ОНӨААТҮГ-тай хамтран ажиллах гэрээ хийж, нийлүүлж ажилладаг 74

Хог хаягдлын ангилсан цэгийг засч тохижуулах 76

Аюултай хог хаягдал 77

Цаг хугацаанд бохир зайлуулах гэрээний дагуу зайлуулах 78

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль хамгааллын сургалт зохион байгуулах 79

3. Хөрсөн орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг буруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө 51

Хөрсний шинжилгээг гэрээт байгууллагаар шинжлүүлэх, дата үүсгэх:...51

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

"Барилгыш чулууны ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах" төсөл нь Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Урт багийн нутагт орших SGMV-00009 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий 103.9 га талбайд хэрэгжинэ. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь 1111003044 улсын бүртгэлийн дугаартай, 3614093 регистрийн дугаар бүхий Чухамжаргалан ХХК юм.

Өмнөговь аймгийн Засаг даргын 2015 оны 11 сарын 26-ны өдрийн тушаалаар тус аймгийн Гурвантэс сумын Урт багийн нутагт орших "Хөв" нэртэй, 00024Х дугаартай түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын тусгай зөвшөөрлийг "Чухамжаргалан" ХХК-нд олгосон байдаг. Ордын нөөцийг тогтоох зорилгоор эрэл, хайгуулын ажлыг "Хөв" талбайн хойд хэсэгт 2017 оны 8 дугаар сарын 15-наас эхлэн 2017 оны 11 дүгээр сарын 25-ны өдөр хүртэлх хугацаанд хийж гүйцэтгэжээ.

Ордын нөөцийг бодитой (В) зэргээр 442.77 мян.м3, боломжтой (С) зэргээр 145.00 мян.м3, нийт (В+С) 587.77 мян.м3 гэж Эрдэс баялаг, мэргэжлийн зөвлөлөөр 2018 онд батлуулжээ (ЭБМЗ-ийн дүгнэлт, дугаар ХХ-12-04).

Энэхүү батлагдсан нөөцөд үндэслэн Өмнөговь аймгийн Засаг даргын 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдрийн А/1537 дугаар захирамжаар тус аймгийн Гурвантэс сумын Урт багийн Хөв нэртэй газар орших 103.9 гектар талбайд түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ашиглалтын 86МУ- 00009 тоот тусгай зөвшөөрлийг Чухамжаргалан ХХК-д олгосон.

Батлагдсан нөөц, тусгай зөвшөөрлийн мэдээлэл, Чухамжаргалан ХХК-ийн Техникийн даалгаварт үндэслэн, техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Майндата ХХК боловсруулж, ЭБМЗ- өөр хэлэлцүүлэн 2019 оны 06 сарын 27-ны өдрийн Т/19-11-07 тоот дүгнэлтүүдийг үндэслэн АМГТГ-ын даргын 2019 оны 08 сарын 07-ны өдрийн Т/126 тоот тушаалаар ТЭЗҮ-г батлуулан ажилласан.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтал Хөв нэртэй ордод "Барилгын чулууны ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төсөл" 5 жилийн хугацаатай хэрэгжих бөгөөд жилд 88 мян.м3 дайрга олборлох хүчин чадалтай болно. Ил уурхай нь улирлын чанартай дулааны улирал 7 сарын хугацаанд жилд 220 хоног, хоногт 2 ээлж, ээлжинд 12 цагаар ажиллана. Энэхүү төсөлд 11 албан тушаалд 28 хүн ажиллахаар төлөвлөсөн болно.

Уурхайн ашиглалтын хугацаанд ил уурхайгаас 138.6 мян.м3 хөрс хуулж, 426.8 мян.м3 барилгын чулуу олборлоно. Хөрс хуулалтын коэффициент (Кхх)=0.33 м3/тн

байна. Хөрс хуулалт, олборлолтонд ажиллах экскаваторыг 1.1 м3 утгуурын багтаамжтай экскаватор гүйцэтгэх бөгөөд 15 тн-ийн даацтай Номю загварын автосамосвал тээвэрлэлтийн ажлыг гүицэтгэнэ. Мөн $3м^3$ багтаамжтай ачигч анхдагч дайргыг бутлуурт хийж түүнээс төслийн эцсийн бүтээгдэхүүн гарах бөгөөд ашиглалтын 5 жилийн хугацаанд 418.0мян.м3 дайрга үйлдвэрлэнэ. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг Байгаль орчны мэргэжлийн байгууллага болох Тотбат ХХК боловсруулж, БОАЖЯ-ны Байгаль орчны үнэлгээний мэргэжлийн дэд зөвлөлөөр 2019 оны 12 дугаар сарын хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулсан болно.

- 1.1 Төслийн байршил, мэдээлэл

Тухайн төслийн талбай нь Засаг захиргааны нэгжийн хуваариар Өмнөговь аймгийн Гурвантэс суманд харъяалагдах ба сумын төвөөс урагш 40 км, Шивээхүрэнгийн боомтоос 45 км-т оршино. Мөн тусгай зөвшөөрлийн талбай нь “Монголын алт (МАК)” ХХК-ийн Нарийн сухайт, “Саусгоби Сэндс” ХХК-ний Овоот Толгой, “Өсөх Зоос” ХХК-ийн “Хүрэн Шанд” нүүрсний уурхайн ашиглалтын талбайгаас хойд зүгт 2 км зайд байрлана.

Зураг 1. Төслийн байршил

- 1.2 Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж байгууллагын товч мэдээлэл:

Төслийн нэр	Барилгын чулууны ордыг ил уурхайн аргаар
Төсөл хэрэгжүүлэгч	“Чухамжаргалан” ХХК
Бүртгэлийн дугаар	1111003044
Рсгистрийн дугаар	3614093
Ашигт малтмал ашиглалтын тусгай	SGMY-00009
Талбайн хэмжээ	103.9 га
Төслийн зорилго, ач холбогдол	“Барилгын чулууны ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах” төсөл нь Монгол улсын стандартад нийцсэн дайрга үйлдвэрлэх улмаар Монгол улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хуулийн хүрээнд эдийн засгийн үр ашиггайгаар, иж бүрэн ашиглах, хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг хангаж, байгаль орчинд сөрөг нөлөө багатай үйл ажиллагаа явуулж нөхөн сэргээлт хийх, шинээр ажлын байрууд бий болгож нийгэм-эдийн засгийн үр өгөөжийг өндөр байлгахад төслийн үндсэн зорилго оршино.
Тосөл хэрэгжүүлэгчийн хаяг	“Өмнөговь аймаг, Гурвантэс сум, Урт баг
Төслийн байршил	Өмнөговь аймаг, Гурвантэс сум, Урт баг, Хөв нэртэй
Чухамжаргалан ХХК захирал	А.Тэмүүлин

- 1.3 Төсөл хэрэгжих орчны дэд бүтцийн хөгжлийн байдал

Барилгын чулууны ордын уурхай, үйлдвэрийн барилга байгууламж, ашиглалтын үеийн үйл ажиллагаанд шаардагдах ус, эрчим хүчний хангамж, засвар үйлчилгээ зэрэг дэд бүтцийн шийдлийг энэ бүлэгт тусгалаа.

1.3.1. Барилга байгууламжийн ерөнхий төлөвлөгөө

Уурхай. үйлдвэрийн барилга байгууламжид захиргааны байр, ажилчдын болон хоолны байр, агуулах-засварын байр багтах бөгөөд эдгээр нь уурхайн баруун урд талд байрлана.

Хүснэгт 1. Барилга, байгууламж, хийц бүтэц

№	Нэр	Хийц, бүрдэл	Тоо, ш
1	Оффис, ажилчдын байр	Зөөврийн байгууламж	3
2	Засварын газар, материалын	Чингэлэг	1
3	Түлшний агуулах сав	Иж бүрэн	1
	Дүн		5

Машин техник, тоног төхөөрмжийн завсар үйлчилгээ

Ил уурхайд жижиг засварын газрыг барьж байгуулна. Уурхайн машин техник, үйлдвэрийн тоног төхөөрмжийн засвар үйлчилгээг өөрийн засварын мэргэжилтнүүд хийж гүйцэтгэнэ. Засварын хэсэгт дугуй засвар, гагнуур, компрессор зэргийг суурилуулна.

Шатах тослох материалын агуулах

Түлш хадгалах зориулалтаар 5-10 тонны багтаамжтай ган сав 1 ширхэгийг, дизелийн масло болон бусад тос материалыг зориулалтын савтай нь тус тус хадгална. ШТМ-ын гал аюулгүй байдлын шаардлага, норм дүрмийн дагуу байрлуулан зориулалтын тоноглолоор хангасан байна.

1.3.2. Усан хангамж

Унд ахуйн усан хангамж

Энэхүү төслийг ашиглах үед нэг ээлжиинд нийт 18 хүн жилд 220 өдөр ажиллаж (хүйтэн нөхцөлд ажиллахгүй жилд 7 сар ажиллана) амьдрахаар унд ахуйн хэрэглээний усны хэрэгцээг тооцсон. Унд ахуйн усны хэрэгцээнд шаардлагатай усыг гүний худгаас хангах бөгөөд ажилчдын өдөр бүрийн хэрэглээнд савлагаатай цэвэр усаар хангана. Жилд унд ахуйн хэрэгцээнд шаардлагатай усыг тооцохдоо Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны 07 дугаар сарын 30-ны өдрийн А/301 дугаар тушаалын 12-р хавсралт Орон сууц нийтийн байр, гэр хорооллын усны нормын дагуу тооцож гаргасан 316.8$м^3$ ус ашиглана.

Хүснэгт 2. Кемпийн унд ахуйн усны хэрэглээ

№	Орон сууц нийтийн байр, гэр хорооллын усны норм	Ус хэрэглээнд хоногийн дундаж норм, л/хоног/хүн	Ажилчдын тоо	Төслийн жилд ажиллах хоног	Нийт хэрэглээ $м^3$
1	Хүйтэн ус хангамж, ариутгах татуургын системд холбогдсон нийтийн байр	80	10	220	176,0

Уурхайн усны хэрэглээ

Хүснэгт 3. Замын тоос дарахад ашиглах усны хэмжээ

Ашиглалтын жилүүд	Замын хэмжээ			Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуучлалын сайдын 2015 оны 07-р сарын			Нэг удаа за…	Усалгааны давтамж	Нийт	
	Усалгааны	Зорчих хэсгийн	Талбай $м^2$	Усалгааны төрөл	Хэмжих нэгж	Усалгааны норм литр			Өдөрт ашиглах усны, $м^3$	Жилд /220 хоног/ хэрэглэх усны хэмжээ $м^3$
1	150	30	225	Зам	$м^2$	2	4500	5	22.	4950
2	170	15	225	Зам	$м^2$	2	4500	5	22.	4950
3	170	15	225	Зам	$м^2$	2	4500	5	22.	4950
4	170	15	225	Зам	$м^2$	2	4500	5	22.	4950
5	170	15	225	Зам	$м^2$	2	4500	5	22.	4950
Нийт										24750

Нөхөн сэргээлтэнд ашиглах усны хэрэглээ

Хүснэгт 4. Нөхөн сэргээлтэнд ашиглах усны хэмжээ

Ашиглалтын жилүүд	Нөхөн сэргээлт хийх талбайн хэмжээ $м^2$			Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуучлалын сайдын 2015 оны 07-р сарын 30-ны өдрийн А/301-р тушаалын 13-р хавсралт			Нэг удаа усалгаанд зарцуулах усны хэмжээ	Усалгааны давтамж	Нийт хэрэглэх ус, $м^3$
				Усалгааны төрөл	Хэмжих нэгж	Усалгааны норм литр			
3	20000			Бут, сөөг	$м^2$	4	80 $м^3$	30	2400
4		20000		Бут, сөөг	$м^2$	4	80 $м^3$	30	2400

5			20000	Бут, сөөг	$м^2$	4	80 $м^3$	30	2400
Уурхайн хаалт 38000				Бут, сөөг	$м^2$	4	152	30	4560
Нийт									11760

Хүснэгт 5. Төсөлд ашиглагдах нийт усны хэмжээ

Ашиглалтын жил	Ил уурхайд шаардлаг агай усны хэрэглээ	Хотхонд шаардлагатай усны хэрэглээ	Нөхөн сэргээлтэнд	Нийт
	$м^3$/жил			
1	4950	176,0	-	5126
2	4950	176,0	-	5126
3	4950	176,0	2400	7526
4	4950	176,0	2400	7526
5	4950	176,0	2400	7526
6	-	-	4560	4560
	24750	1056	11760	37566

Төслийн жилд зарцуулах цэвэр усны хэмжээ эхний 2 жилд 10,256 $м^3$, сүүлийн 3 жилд 22,578$м^3$, хаалтын нөхөн сэргээлтийн 1 жилд 4560 $м^3$ тус тус байна. Төсөл хэрэгжүүлэгч Чухамжаргалан ХХК нь энэ оноос усан хангамжийн гүний худаг гаргахаар төлөвлөсөн бөгөөд худаг гарах хүртэл хугацаанд шаардлагатай усыг Гурвантэс сумын орон нутгийн өмчид худгаас зөөврийн байдлаар ашиглахаар болсон.

1.3.3. Цахилгаан хангамж

Хөв барилгын чулууны орд нь ӨБЦД шугамаас 4 км зайд байрлах бөгөөд тус эрчим хүчний байнгын эх үүсвэрээс 6/0.4 кВ агаарын цахилгаан дамжуулах шугам татаж 400 кВА трансформатор суурилуулсан байна.

Хүснэгт 6. Цахилгааны хэрэгцээний тооцоо

№	Тоног төхөөрөмжийн нэр	Марк	Тоо ширхэг	Нэгжийн чадал, кВт	Нийт чадал, кВт	Тооцооны чадал, кВт	Цахилгааны хэрэгцээ, кВт.цаг
1	Тосгоны		1	10	10	7.5	11,475
2	Засварын газрын хэрэглээ		1	15	15	10.5	30,450
3	Ангилан бутах хэсэг						
3.1	Чичиргээт тэжээгч	ZSW-490x110	1	15	15	11.3	17,213
3.2	Хацарт бутлуур	PE800x1060	1	75	75	56.3	86,063
3.3	Конусан бутлуур	CC-1380C	1	30	30	22.5	34,425
3.4	Конусан бутлуур жижиг	CC-1300C	1	30	30	22.5	34,425

3.5	Чичиргээт шигшүүр	2ҮК2460	2	35	70	52.5	80.325
3.6	Туузан конвейер		10	5.5	55	41.3	63,113
Нийт				190.5	275	224.3	357,488

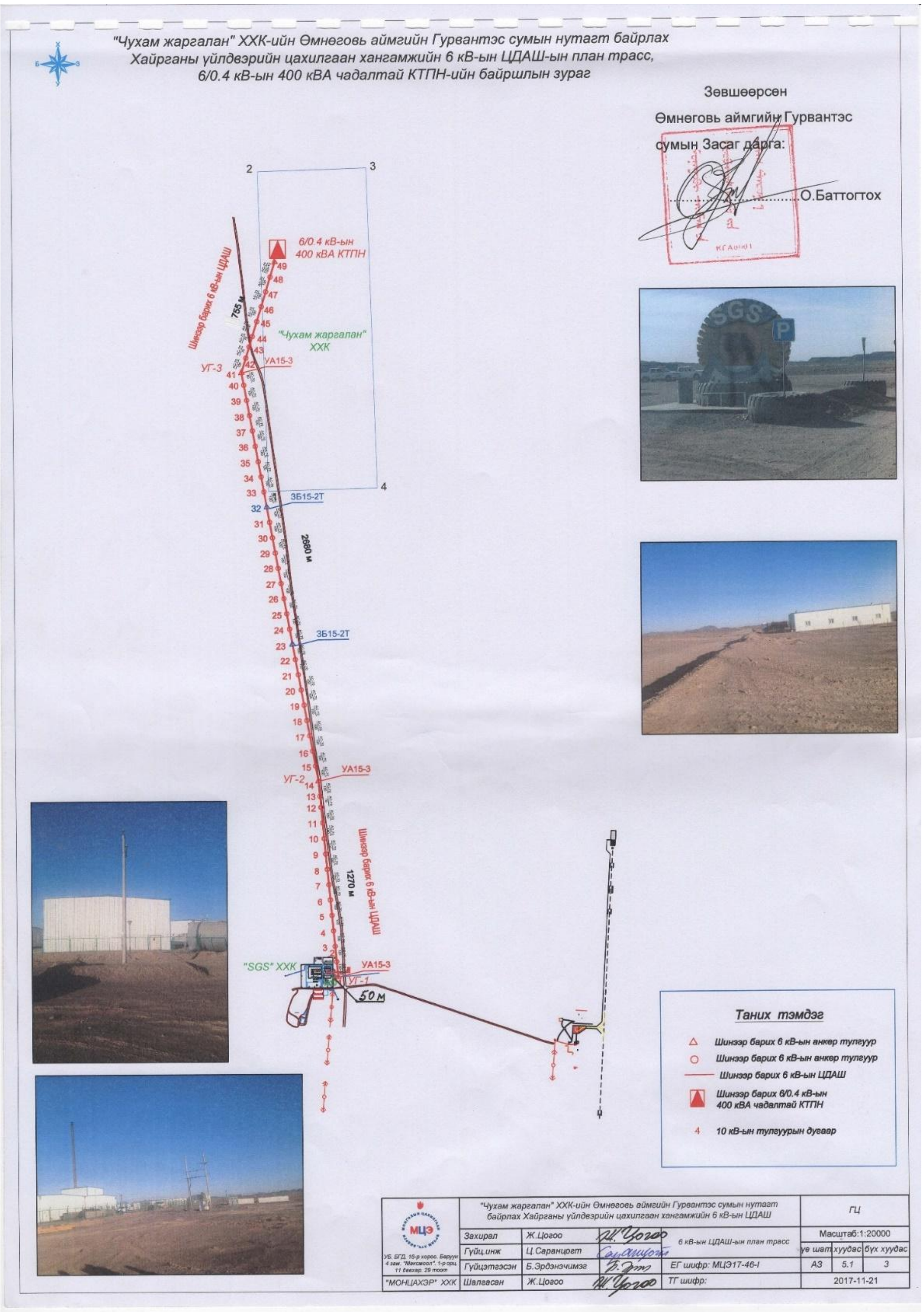

Зураг 2. Цахилгаан хангамжын трассын зураг

- **1.4 Төсөл хэрэгжих хугацаа, хүчин чадал**

Ордын нөөцийг бодитой (B) зэргээр 442.77 мян.м3, боломжтой (C) зэргээр 145.00 мян.м3, нийт (B+C) 587.77 мян.м3 гэж Эрдэс баялаг, мэргэжлийн зөвлөлөөр 2018 онд батлуулжээ (ЭБМЗ-ийн дүгнэлт, дугаар XX-12-04).

Энэхүү батлагдсан нөөцөд үндэслэн Өмнөговь аймгийн Засаг даргын 2018 оны 12 дугаар сарын 31 -ны өдрийн А/1537 дугаар захирамжаар тус аймгийн Г урвантэс сумын Урт багийн Хөв нэртэй газар орших 103.9 гектар талбайд түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын ашиглалтын SGMV- 00009 тоот тусгай зөвшөөрлийг Чухамжаргалан ХХК-д олгосон.

Батлагдсан нөөц, тусгай зөвшөөрлийн мэдээлэл, Чухамжаргалан ХХК-ийн Техникийн даалгаварт үндэслэн, техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Майндата ХХК боловсруулж, ЭБМЗ- өөр хэлэлцүүлэн 2019 оны 06 сарын 27-ны өдрийн Т/19-11-07 тоот дүгнэлтүүдийг үндэслэн АМГТГ-ын даргын 2019 оны 08 сарын 07-ны өдрийн Т/126 тоот тушаалаар ТЭЗҮ-г батлуулан ажилласан.

Түгээмэл тархацтай ашигт малтал Хөв нэртэй ордод “Барилгын чулууны ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах төсөл” 5 жилийн хугацаатай хэрэгжих бөгөөд жилд 88 мян.$м^3$ дайрга олборлох хүчин чадалтай болно. Ил уурхай нь улирлын чанартай дулааны улирал 7 сарын хугацаанд жилд 220 хоног, хоногт 2 ээлж, ээлжинд 12 цагаар ажиллана. Энэхүү төсөлд 11 албан тушаалд 24 хүн ажиллахаар төлөвлөсөн болно.

Уурхайн ашиглалтын хугацаанд ил уурхайгаас 138.6 мян.м3 хөрс хуулж, 426.8 мян.м3 барилгын чулуу олборлоно. Хөрс хуулалтын коэффициент (Кхх)=0.20 м3/тн байна.Хөв ордын барилгын чулуу нь физик механикийн шинжилгээгээр профессор Протодъяконовын ангиллаар 1=9 хатуулагтай байна. Иймээс уулын ажлыг жигд найдвартай явуулахын тулд өрөмдлөг тэсэлгээний ажлаар чулууг урьдчилан сийрэгжүүлэх шаардлагатай бөгөөд жилд дунджаар 11.5 мян.м/жил өрөмдлөгийн ажил гүйцэтгэж, 16 удаа тэсэлгээ хийхээр тооцсон.

Хөрс хуулалт, олборлолтонд ажиллах экскаваторыг 1.1 м3 утгуурын багтаамжтай экскаватор гүйцэтгэх бөгөөд 15 тн-ийн даацтай HOWO загварын автосамосвал тээвэрлэлтийн ажлыг гүйцэтгэнэ. Мөн $3м^3$ багтаамжтай ачигч анхдагч дайргыг бутлуурт хийж түүнээс төслийн эцсийн бүтээгдэхүүн гарах бөгөөд ашиглалтын 5 жилийн хугацаанд 418.0мян.м3 дайрга үйлдвэрлэнэ.

- **1.5 Төслийн үр ашиг**

Төслийн 5 жилийн хугацаанд борлуулалтын орлого 11,076 сая төгрөг, үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааны зардал 7,499 сая төгрөг ба аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын дараах цэвэр ашиг 3,219 сая төгрөг болж байна. Төслийн ашиглалтын хугацаанд үйл ажиллагааны мөнгөн урсгал 4,339 сая төгрөг ба өссөн дүнгээр 2,401 сая төгрөгний ашигтай ажиллахаар байна.

Төслийн хөрөнгө оруулалтаа нөхөх хугацаа 2.3 жил, өгөөжийн дотоод норм (IRR) 33.6 Өнөөгийн үнэ цэнэ (NPV@10) 1,336 сая төгрөг гарч байна. Төслийн үр ашгийн тооцоог дараах хүснэгтэд үзүүлэв.

Хүснэгт 7. Эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Ашиглалтын жилүүд						Дүн
			0	1 жил	2 жил	3 жил	4 жил	5 жил	
1	Боруулалтын хэмжээ	$м^3$		86,184	86,184	86,184	86,184	73,226	417,960.6
2	Боруулалтын үнэ	$төг/м^3$		26,500	26,500	26,500	26,500	26,500	
3	Боруулалтын орлого	сая төг		2,283.9	2,283.9	2,283.9	2,283.9	1,940.5	11,076.0
4	Үйл ажиллагааны зардал	сая төг		1,464.6	1,194.0	1,184.8	1,163.1	1,049.5	6,056.0
5	Татвар, төлбөрүүд	сая төг		296.8	296.5	296.4	296.4	257.3	1,443.3
5.1	Үүнээс: Ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр,	сая төг		57.1	57.1	57.1	57.1	48.5	276.9
5.2	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар, 10%	сая төг		202.4	202.4	202.4	202.4	172.0	981.7
6	Нийт үйлдвэрлэл, үйл ажиллагааны зардал	сая төг		1,761.4	1,490.5	1,481.2	1,459.5	1,306.8	7,499.3
7	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын өмнөх ашиг	сая төг		522.5	793.4	802.6	824.4	633.7	3,576.6
8	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татвар	сая төг		52.3	79.3	80.3	82.4	63.4	357.7
9	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын дараах цэвэр	сая төг		470.3	714.0	722.4	741.9	570.4	3,219.0
10	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл хорогдлын шимтгэл	сая төг		213.1	213.1	213.1	213.1	213.1	1,065.3
11	Геологийн хайгуулын ажлын шингээсэн зардал	сая төг		20.0	20.0	15.0			55.0
12	Үйл ажиллагааны мөнгөн урсгал	сая төг		703.3	947.1	950.4	955.0	783.4	4,339.2

13	Хөрөнгө оруулалтын мөнгөн урсгал	сая төг	-1,938.0						-1,938.0
14	Хөрөнгө оруулалтын мөнгөн урсгал, (үлдэгдэл)	сая төг							0.0
15	Цэвэр мөнгөн урсгал, (жил бүрийн)	сая төг	-1,938.0	703.3	947.1	950.4	955.0	783.4	2,401.2
16	Цэвэр мөнгөн урсгал,(өссөн дүнгээр)	сая төг		-1,234.7	-287.6	662.8	1,617.8	2,401.2	
17	Барилгын чулууны дундаж өртөг	мян.төг/м 3		21.0	18.2	18.1	17.9	18.7	

- **1.6 Төслийн техник тоног төхөөрөмж**

Төслийн үйл ажиллагаанд 1 экскаватор, 4 автосамосвал, 1 дугуйт утгуурт ачигч, бутлуур, суудлын машин, 1 усны машин зэрэг хөдөлгөөнт болон суурин тоног төхөөрөмж ажиллана.

Барилгын чулууны ордын жилийн хүчин чадал бага ба үүнтэй уялдан уурхайн үндсэн тоног төхөөрөмжүүдийг бага болон дунд хүчин чадалтай байхаар сонгосон. Ил уурхайн хөрс болон хүдрийг өрөмдлөг тэсэлгээний аргаар сийрэгжүүлж, хөрс хуулалт болон хүдэр олборлолтонд CAT 336 маркийн экскаватор, хөрс, хүдэр тээвэрт 15м^3 тэвшний багтаамжтай, 20 тн даацтай HOWO маркийн автосамосвалуудыг тус тус ашиглана.

Зураг 3. Төсөлд хэрэглэгдэх тоног төхөөрөмж

- 1.7 Ажиллах хүчний тухай мэдээллүүд

Энэхүү төсөл 24 хүний ажлын байраар хангах бөгөөд нэг ээлжиндээ уурхайн талбайд 10 ажилтан ажиллана. Мөн энэхүү төсөл чанартай дулааны улирал 7 сарын хугацаанд жилд 220 хоног, хоногт 2 ээлж, ээлжинд 12 цагаар ажиллана.

Хүснэгт 8. Нийт ажилчид

№	Албан тушаал	Нийт орон тоо
1	Гүйцэтгэх захирал	1
2	Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал	1
3	Үйлдвэрийн дарга	1
4	Нягтлан бодогч	1
5	Байгаль орчны мэргэжилтэн	1
6	Экскаваторын оператор	2
7	Автосамосвалын оператор	4
8	Ачигчийн оператор	4
9	Үйлдвэрийн оператор	2
10	Туслах	5
11	Гагнуурчин	2
Нийт орон тоо		24

- **1.8 Уурхайн технологийн дараалал**

<u>Уурхайн олборлолт</u>

Уурхайн хүчин чадлыг "Чухамжаргалан" ХХК-ийн техникийн даалгаварыг харгалзан үзэж жилд 88 мян.м3 буюу 231.4 мян.тн барилгын чулуу олборлохоор техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгагдсан бөгөөд 5 жилийн хугацаатай хэрэгжих төсөл юм.

Ил уурхайн хөрс хуулалт, барилгын чулуу олборлолтын ажлыг өрөмдлөг тэсэлгээ - ухаж ачих ажиллагаа - автотээвэр - гадаад овоолго гэсэн дарааллаар гүйцэтгэнэ.

Шимт хөрс хуулалт: Үржил шимт хөрсийг хуулахдаа 0.2 метрээс ихгүй зузаантайгаар сийрэгжилтийн ажлыг хийлгүйгээр экскаватораар ухаж уурхайн хүрээнээс 15-20 метрийн зайнд байршуулна.

Хөрс хуулалтын ажил: Хөрсийг урьдчилан өрөмдлөг тэсэлгээний ажлаар сийрэгжүүлсний дараа ухан ачиж, хөрсний гадааад овоолгод шилжүүлнэ. Хөрсний

догол нь 5 метрий өндөртэй. Ил уурхайн хөрс хуулалтанд 1.1 м3-ийн шанаганы багтаамжтай Hundai ROBEX-2800 экскаватор, 15 тн даацтай HOWO маркийн автосамосвалын хослол ажиллана.

Бутлуур

Хөв барилгын чулуу боловсруулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжүүд нь үйлдвэрийн талбайд бэлэн байгааа захиалагчийн техникийн даалгаварт өгөгдсөн хүчин чадлыг үндэслэн тоног төхөөрөмжийн хүчин чадлын тооцоолол, бүтээгдэхүүн гаргалтын хэмжээ зэргийг тооцов.

Барилгын чулуу бутлах технологи нь дараах үндсэн процессуудад хуваагдана. Үүнд:

- Бутлуур
- Шигших дамжлага
- Бүтээгдэхүүний овоолго
- Бэлэн бүтээгдэхүүний чанарын хяналт.

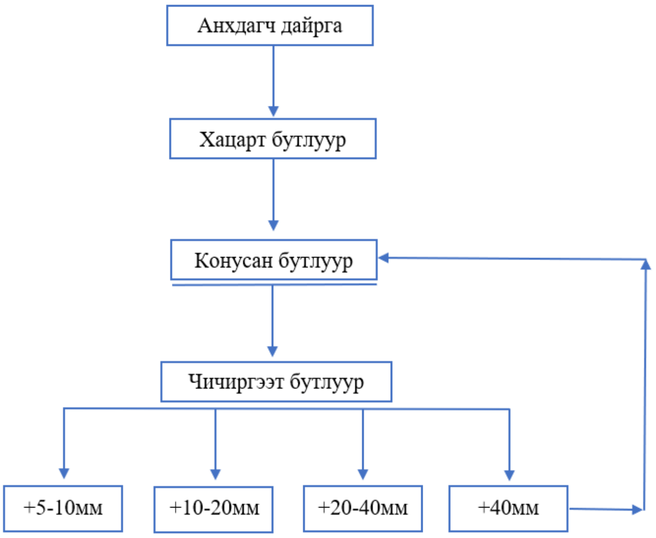

Зураг 4. Барилгын чулуу бутлах технологийн схем

- **1.9 Тухайн жилийн уурхайн ашиглалтын төлөвлөгөө**

Уурхайн ашиглалтын хугацаанд ил уурхайгаас 138.6 мян.$м^3$ хөрс хуулж, 426.8 мян.$м^3$ барилгын чулуу олборлоно. Хөрс хуулалтын коэффициент (Кхх)=0.20 $м^3$/тн байна.

Хөрс хуулалтын ажил нь нөөцийг бүрэн олборлохын тулд уурхай хүрээ тэлэлтээс үүдэн нөөцийн блокийн эргэн тойронд явагдахаар байна. Хөрсний чулуулгийн шинж чанар нь барилгын чулуутай ижил үзүүлэлтэй байгаа тул ашиглалтын явцад нөөцийг нэмэгдүүлэх

боломжтой байна.

Зураг 5. Уулын ажлын календарчилсан төлөвлөгөө

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Ашиглалтын жил					Нийт
			1 жил	2 жил	3 жил	4 жил	5 жил	
1	Хөрс хуулалт	мян.$м^3$	75.1	21.2	18.8	16.3	7.2	138.6
2	Дайрга олборлолт	мян.$м^3$	88.00	88.00	88.00	88.00	74.6	426.8
3	Уулын цул	мян.$м^3$	163.14	109.2	106.8	104.3	81.8	565.4
4	Хөрс хуулалтын коэффициент	$м^3/м^3$	0.85	0.24	0.21	0.18	0.09	0.33

2. ТӨСӨЛ ХЭРЭГЖИХ ГАЗРЫН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТӨЛӨВ БАЙДАЛ

2.1. Уур амьсгал

Төсөл хэрэгжих газар нутаг нь Монгол орны цөлийн болон цөлөрхөг хээрийн бүсийн эх газрын эрс тэс уур амьсгалтай, өвөл -15-200С хүйтэрч, зун +30 -350С заримдаа +400С хүрч халдаг. Жилийн агаарын дундаж температур +2-50С байна. Жилийн дундажаар салхигүй өдрийн тоо 10-15 хоног. Хамгийн их салхи хавар, намар тохиолдох бөгөөд дунджаар 5.9 м/сек, хамгийн бага салхитай улирал нь өвөл бөгөөд салхины хурд дунджаар 4.2-4.3 м/сек. Жилийн 30-35 хоног 15 м/сек хүртэл хүчтэй цасан ба шороон шуурга тавина. Хөрсний хувьд говийн хөрсний их мужийн цөлөрхөг хээрийн бүсэд багтдаг.

Хур тунадас маш бага, өвөл 0-3 мм, зун 30-60 мм, жилд 100 мм-ээс бага тунадас унадагийн 80% нь 7-8 сард оногдоно. Өвлийн 100 орчим хоногт 1-2 см, хамгийн их нь 10 см орчим цоохор цастай байдаг.

2.2. Агаарын чанар

Төслийн талбайд одоогийн байдлаар бүтээн байгуулалтын ажил хийгдэж байгаа тул техникийн хөдөлгөөний улмаас талбайн хөрс эвдэгдэж улмаар тоосжилт бий болон нөхцөл бүрдсэн байдалтай байна. Төсөл хэрэгжиж буй газар нь Нарийн сухайтын бүлэг нүүрсний ордоос 2 км зайд байрладаг. Иймд энэ бүс нутагт хэрэгжиж буй уул уурхайн төслүүдтэй холбоотойгоор нутгийн агаарын чанарын байдал өөрчлөлт орох болзошгүй юм. Иймээс агаарын чанарыг тодорхойлохдоо уурхайгаас гарч буй тоосжилтонд гол ач холбогдол өгөх нь чухал бөгөөд түүнчлэн төслийн талбай нь байгалийн хөрсний тогтоц,

уур амьсгалын нөхцөл, ургамлан нөмрөгийн байдлаасаа шалтгаалж байгалийн нөхцөлөөрөө тоосжилт үүсэх эмзэг бүс болоод байгаа. Мөн энэхүү төслийн үйл ажиллагааны явцад хөрс хуулалт, тээвэрлэлт, өрөмдлөг, тэсэлгээ, ил задгай хөрснөөс хийссэн тоосжилт үүсэх боломжтой юм.

Нарийн сухайтын бүлэг ордод зэргэлдээ орших аж ахуйн нэгжүүд 2016-2018 хүртэл Байгаль орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хамтран хэрэгжүүлж ирсэн. Тус ажлын агаарын чанарын үр дүнгээс харахад уурхайлалт хийж буй бусад газарт агаарын чанарыг стандарттай харьцуулахад бүх хугацаанд давсан үзүүлэлтгүй байна.

2.3. Гадаргын ус

Төслийн талбай орчимд 2 булаг шанд оршдог бөгөөд эдгээр нь тухайн үеийн судалгааны үед (2019 оны 03-р сард) илэрцийн эхнээс эхлэн байнгын урсгалтай байвч урсацын явцад хуурай сайрд шингэн урсацгүй болж байв. Эдгээрээс Сухантын гол булаг нь нилээд гадаргуугийн урсацтай байгаа нь тогтоогдсон. Төслийн талбайгаас зүүн урагш 10км зайд байрлана. Сухантын гол Химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонатын ангийн, натри-кальцийн бүлгийн 2-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэгдүү, зөөлөвтөр ус байна. Гадаргын усны цэврийн зэргийн ангилалын норм"-ын дагуу "Цэвэр" гэсэн ангилалд хамаарч байна. Усны орчинд өөрчлөлт гараагүй шүлтлэг буюу PH долоогоос их байна.

Судалгааны явцад ундаргыг хөөврийн аргаар тодорхойлоход 12 л/сек байлаа. Өмнөх судалгаагаар 15 л/с байжээ. Голын усыг хиймэл баянбүрдийг (шугуйг) услахад ашиглаж байна.

2.4. Газрын доорх ус

Төсөл хэрэгжих бүс нутаг нь Ноёны мегаантиклиналь бүтцийн урд жигүүрээр Овоотын бүтэц- эвшлийн бүсийн Овоотын хагарлын бүсийн дагуу зурваслан тархах дээд пермийн нүүрслэг хурдсын тархалтын талбайд байрлана.

Уг орд болон түүний зэргэлдээх талбайд давхрага зүйн ангиллын дагуу дээд пермийн дэлийн шандын (P2ds), дунд-дээд триасын ноёны (T2-3no) давхрагадасуудын ба дунд-дээд юрын, түүнчлэн дөрөвдөгчийн (Q) хурдаст тархсан уст цогцолборууд ялгагдана.

Бүс нутгийн хэмжээнд бүрэлдэн бий болсон газрын доорх урсац хагарлын бүс дагуу өгсүүр шүүрэлт үүсгэх ба урсацын зарим хэсэг уг хагарал дагуух газрын доорх усны алдагдлын бүсэд өндөр усжилт үүсгэн, нөгөө хэсэг нь газрын нам хэсэг рүү далд

урсац хэлбэрээр алдагдан уг хагарлын бүс дагуу усан солилцооны эрчим өндөртэй бүс үүсдэг байна. Овоотын усажсан хагарлын дагуу олон тооны булгууд шургасан байдлаар ихэвчлэн дөрөвдөгчийн хурдас тархсан талбайд илэрдэг. Мөн энэ хэсгүүдийн орчимд гар худгууд элбэгтэй. Тухайлбал, Хүрэн- овоогийн, Зүүн чацгат, Баруун чацгат, Тойрон шандын, "Улаан" овоогийн, Зүүн хөвийн г. м. гар худгууд байна.

Баруун чацгатын малчны худаг: Худгийн ус химийн бүрэлдэхүүнээрээ гидрокарбонат-хлорын ангийн, натрийн бүлгийн, 1-р төрлийн, чанарын хувьд цэнгэгдүү зөөлөвтөр ус байна. Шинжилсэн үзүүлэлтүүдээс зөвхөн магнийн ион "Монгол улсын ундны усны чанарын стандарт MNS 900-2010"-д заасан хэмжээнээс (30 мг/л) ялимгүй их байна. Химийн найрлагаар гидрокарбонат-хлор-сульфат-нартийн найрлагатай, цэнгэг, бага хатуулагтай, шүлтлэг орчинтой газрын доорх ус байна. Өмнөх судалгааны өгөгдлүүдтэй харьцуулахад онцын өөрчлөлт ажиглагдахгүй болно. Худгийн газрын доорх усны түвшин газрын гадаргаас 0.51 м-ийн гүнд байрлана. 2012 оны хэмжилтээр 1.45 м гүнд усны түвшинд байна гэсэн тэмдэглэл байна. Ү үнээс үзэхэд усны түвшин 0.94 м-ээр нэмэгдсэн байна.

Зүүн хөв худаг: Зүүн хөвийн худгийн усны түвшин хэмжилтээр 1.69 м. гүнд байгаа нь тогтоогдсон. Үүнийг 2012 оны хэмжилттэй харьцуулахад (1.47 м) 0.22 м-ээр усны түвшин буурсан байна. Физик шинжээр тунгалаг, үнэр, амтгүй байлаа. Химийн бүрэлдэхүүнээрээ О. А. Алекиний ангиллаар гидрокарбонатын ангийн, натри-кальцийн бүлгийн, 2-р төрлийн, цэнгэгдүү, зөөлөвтөр ус байна.

2.5. Хөрсөн бүрхэвч

Төсөл хэрэгжих газрын хөрсөн бүрхэвч нь хөрс-газарзүйн мужлалаар Алтайн чанад дахь говь цөлийн жинхэнэ цөлийн хөрсний бүсэд багтаж говийн мужийн говийн цайвар бор, цөлийн бор саарал хөрс бүхий XII тойрогт багтана.

Иймд тус газарт цөлийн бор хөрс, цөлийн бор саарал хөрсний хэв шинжүүд ноёлж тэгшивтэр газарт нь цөлийн бор хөрсний 4 төрөл, цөлийн цайвар бор хөрсний 3 төрөл, цөлийн бор саарал хөрсний 3 төрөл тархах бол уул цав толгодоор нь уул толгодын цайвар бор хөрсний 2 төрөл, нам дор хотгордуу газраа заримдаг цөлийн далд глейрхэг хөрс тархана. Тэгвэл яг төсөл хэрэгжих газарт нам бэсрэг толгодоор нь уул толгодын бор хөрс, тэгшивтэр хөндийгөөр нь цөлийн бор хөрс, цөлийн бор саарал хөрс тархсан байв.

Физик шинжээр тунгалаг, үнэр, амтгүй болно.Ургамлан бүрхэвч

Төслийн талбай нь ургамал газарзүйн мужлалаар Евроазийн хээрийн муж, Умард говийн цөлийн хээрийн провинци, Говь-Алтайн уулархаг цөлийн хээрийн тойрог, Сэврэй, Эхэн Зулганайн районд хамагдана /А. А. Юнатов/. Харин Грубовын /1982он/ ангиллаар Алашаа говийн тойрогт хамаарах бол "Монгол улсын үндэсний атлас"-д Сахар-Говийн цөлийн хэвшинжийн мужийн Төв Азийн дэд мужийн Умард Төв Говийн хошууны Овоотын тойрогт хамаарна /2009/ гэжээ. Тэгвэл манай нэрт эрдэмтэн Л.Өлзийхутаг гуайн ангилалаар бол Монгол-Алтайн уулын хээр, Алтай өвөр говийн /цөлийн/ тойргуудад хамааргадана /.Л.Өлзийхутаг, 1978/. Ер нь тухайн бүс нутаг нь газрын хотгор гүдгэрийн хувьд хаяа уулсын алсаас налуу бэл, хормойд байрлах учир сайр садаргаар маш их хэрчигдсэн боловч ул чулуулаг нь Нарийн сухайтын булагийн хотгорт хамаарах эртний нуурын хотгор учир ихэнхидээ хужир мараа ихтэй хөрстэй тул ургамлан нөмрөг ихэвчлэн давс-хужирт гарлын ургамлын төрөл зүйлээс бүрдсэн байна. Харин сайр хотгоруудын хоорон дохь дэнж, дэвсэг газрууд бараг ургамалгүй нүцгэн шахуу байх бөгөөд энд ургамлан нөмрөгийн бүрхэц ихэвчлэн 1-5% байна. Мөн ганц нэг тоорой үзэгдэнэ.

2.6. Амьтны аймаг

Энэ төсөл орших Нарийн сухайтын сав газар нь Монгол орны амьтны аймгийн мужлалаар Говь Алтай уулын тойрог, Алашаа говийн цөлийн тойрогт багтдаг. Иймд төслийн талбайн хойд бие үргэлжилсэн цавчим өндөр хадархаг уулсаар хүрээлэгдсэн бол талбайн урд хэсэг нам, хайргархаг бэсрэг толгод, тэгш талархаг гадаргуутай, талбайн хүрээнд байнгын урсацтай булаг, шанд уст цэгүүд олон тул амьтны зүйлийн тооны хувьд харьцангуй баялаг газар юм.

Уурхайн лицензийн талбай түүний ойр орчмоор байгаль тайлан, түүний нэмэлт тодотголууд, мэргэжлийн байгууллагуудаар гүйцэтгүүлсэн судалгаанаас харахад нийт 22 зүйлийн хөхтөн, 86 зүйл нүүдлийн болон суурин шувуу, 8 зүйлийн мөлхөгчид, хоёр нутагтан, 91 зүйлийн сээр нуруугүйтэн бүртгэгдсэн байна.

Түүх соёлын дурсгалт зүйлс, тусгай хамгаалалттай газар нутаг: Төсөл хэрэгжих газрын ойролцоо түүх соёлын дурсгалт зүйлс одоогоор илрээгүй /Овоот Толгой уурхайн археологийн судалгааны тайлан/ байгаа бөгөөд хэрвээ илэрвэл тэр даруйд нь холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллагад мэдээллэх үүрэгтэй.

Тус төслийн талбай нь улсын тусгай хамгаалалттай газар нутаг болон орон нутгийн

тусгай хамгаалалтын газар нутагтай давхцалгүй байна.

Нийгэм, эдийн засаг:

Төсөлд орон нутгийн иргэд ажилд орох нөхцөл бүрэлдэж, улмаар сумын ажилгүйдлийн түвшин10 иргэнээр буурна, өрхийн амьжиргаа дээшлэх, өрхийн орлого нэмэгдэх, төслөөс орон нутагт татвар, хураамж, төлбөр хэлбэрээр орсон орлого сум, орон нутгийн хөгжилд зохих хэмжээгээр дэмжлэг болно. Харин нийгэм, эдийн засагт нөлөөлж болзошгүй сөрөг нөлөөллийг авч үзвэл тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөс үүдэн тоосжилт, дуу шуугианаас үүдэн нутгийн иргэдэд тавгүй байдал үүсгэх, эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлөх маргаан гарч болзошгүй. Иймд онц шаардлагагүйгээр олон салаа зам бий болгохоос зайлсхийх, замын тэмдэг, гэрэл ойлгогч зэргийг шаардлагатай газруудад байрлуулах, жолооч нарын сахилга батыг уурхайн дотоод журамд тусгах ба тогтмол хянах, 20:00-07:00 цагийн хооронд аливаа тэсэлгээ болон дуу чимээ их гаргах үйл ажиллагаа явуулахгүй байх. Төслийн талбай хээрийн судалгаа хийж байхад ойролцоох айл өрхүүд байгаль орчныг бохирдуулахгүй байх, тоосжилтыг маш сайн хянах, бууруулах, хог хаягдалаа зориулалтын цэг дээр хаях, тус нутагт байгаль хамгаалалттай холбоотой хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүдийг дэмжиж ажиллах, холбогдох хууль журмыг чанд мөрдөж, стандарт журмын дагуу ажиллах хэрэгтэй гэсэн санал хүсэлтийг хэлж байсан.

Оршин суугчид нөлөөллийн бүсийн гадна талд байрлах учир газар ашиглалтын эрх зөрчигдөхгүй. Төсөл хэрэгжсэнээр ажлын байр бий болж, нутгийн иргэд ажилд орно. Хамгийн ойрын суурин нөлөөллийн бүсийн гадна талд байрлах тул сөрөг нөлөөлөлд өртөхгүй. Нүүлгэн шилжүүлэх асуудал үүсэхгүй. Энэхүү төсөл хэрэгжиснээр 5 жилийн хугацаанд улс, орон нутгийн төсөвт төлөх татварын хэмжээ 1,443.3 сая төгрөг болно.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БОЛОН БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙН ТОДОРХОЙЛОЛТ

Төслийн үйл ажиллагааны гол сөрөг нөлөөлөл нь барилга байгууламж барих овоолго үүсгэх зэрэг ажлыг гүйцэтгэхэд 9.8 га талбай хөндөгдөж нөлөөлөлд өртөхөөр байна.

- 3.1. Төслийн болзошгүй нөлөөлөл

Төслөөс байгаль орчны бүрэлдэхүүнд тус бүрт үзүүлж болзошгүй нөлөөлөл

№	Үзүүлэлт	Нөлөөллийн түвшин	Тайлбар

1	Газрын хэвлий рельеф	Их	Ажлын үед шинээр хөрс хуулах, уурхайлалтын ажил хийгдэх тул энэ төрлийн нөлөөлөл их гэж үзлээ. Нийт 1.7 га талбайд 40метр гүнтэй ухлага үүснэ
2	Цаг уур, уур амьсгал	Дунд	Цаг агаарын нөхцөл байдал төслийн үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай байдаг бөгөөд цаг уурын таагүй /үер, салхи/ байдлаас төслийн ажил зогсох, удаашрах зэргээс байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн хугацаа уртасна. Хүчтэй салхи, шороон шуургаар ил задгай барилгын болон ажилчдын хог хаягдал хийсч орчныг бохирдуулах зэргээр нөлөөлж болзошгүй.
3	Агаарын чанар	Бага	Төслийн үйл ажиллагаа, техник тоног төхөөрөмжийн хөдөлгөөний үйл ажиллагаанаас тоос шороо үүснэ. Төслийн талбайд ажиллах техникүүдийн түлшний шаталтаас хүлэмжийн хий ялгарна.
4	Усан орчин	Бага	Төслийн талбайн нөлөөллийн бүсэд гадаргын уст цэг байхгүй тул нөлөөлөл үзүүлэхгүй, гүний усны түвшинд төслийн ажил явагдахгүй учраас нөлөөлөхгүй.
5	Хөрс, газрын гадарга	Их	Төслийн үед хөрс хуулалт, газар шорооны ажил барилгажих талбайн хэмжээгээр хийгдэх тул энд үзүүлэх нөлөөллийг их зэрэг гэж үзсэн.
6	Ургамал	Их	Төслийн ажил явагдах талбай нь барилгажаагүй, техноген нөлөөлөлд өртөөгүй талбай байна. Уг талбай нөлөөлөлд өртөх тул энэ нөлөөллийн эрчим их байна.
7	Амьтан	Дунд	Төслийн талбай нь суурин газар учир хүн болон техникийн хөдөлгөөн, дуу чимээ ихтэй тул мэрэгч амьтад болон бор шувууны багийн жижиг шувууд болон синнантроп зүйлүүдээс бусад амьтад ерөнхийдөө шилжилт хөдөлгөөн хийнэ. Тос тосолгооны асгаралтын үед дутуу цэвэрлэхэд

8	Дуу чимээ, доргилт, чичиргээ	Бага	Төслийн ашиглалтын үед, ачих, тээвэрлэлт тэсэлгээ зэргээс үүсэх дуу чимээ, чичиргээ нь ажилчдын эрүүл мэндэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.
9	Үнэр	Дунд	Ажлын байрны орчин нь агаарын бохирдолтой тоосжилтой бүс тул ажилчдын эрүүл мэндэд үзүүлэх нөлөөлөл дунд.

Төслийн үйл ажиллагаатай холбогдуулан байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй сөрөг *нөлөөллүүдийг байгалийн хам бүрдлийн хэсгүүдтэй уялдуулан авч тодорхойлбол:*

Хүснэгт 9. Төслийн үйл ажиллагааны үед байгаль орчинд үзүүлэх бохирдол, нөлөөллийн эх үүсвэр, шинж чанар, өртөгдлийн байдал

№	Бохирдол, нолоөлөл	Нөлөөллийн эх үүсвэр (үйл ажиллагаа)	Нөлөөллийн шинж чанар, өртөгдлийн байдал
1	2	3	4
Нэг. Орчин			
1.1	Тоосжилт	Уурхайлалт, тэсэлгээ, тээвэрлэлт	• Төслийн талбай орчим тархах, ажилчдын эрүүл мэндийн байдалд нөлөөлнө
1.2	Дотоод шаталтын хөдөлгүүрийн хорт хий, утаа	Тээвэрлэлтэнд хэрэглэгдэх машин, механизм	- Агаар орчинд тархах боловч хадгалагдах болон тархах хүрээ хязгаарлагдмал
Хоёр. Усан орчин			
2.1	Хатуу болон шингэн хог хаягдал	Ахуйн болон шатах тослох материалын хаягдал Тээвэрлэлтийн явцад техникийн бүрэн бус байдал, хүмүүсийн анхаарал хайхрамжгүйн улмаас асгарах, гоожих	- Хур борооны усаар угаагдаж хөрс, гүний ус бохирдуулна
Гурав. Хөрс			
3.1	Эвдрэл	Байгалийн болон хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр хөрс эвдрэл, элэгдэлд өртөгдөх, талхлагдах	- Хөрсний физик механик шинж чанарт өөрчлөлт орж болно. -Үйл ажиллагааны хяналтаар нөлөөллийг бууруулах боломжтой.
3.2	Бохирдол	Шатах тослох материалын болон ахуйн хог хаягдлын асгаралт, болгоомжгүй байдлаас болзошгүй нөлөөлөл үүснэ.	- Хэмжээ хязгаарлагдмал Хөрс бохирдсноос хөрсний шинж чанар, микробиологийн шинж чанарт өөрчлөлт орж болно - - бохирдлоос сэргийлэх, бохирдох замыг хаалттай байлгах боломжтой.
Дөрөв. Ургамал бүрхэвч			

4.1	Газар шорооны ажлын үед	Ургамлан бүрхэвч бүхэлдээ устгагдах, дарагдах байдлаар үгүй болно.	- Хэмжээ хязгаарлагдмал -Төрөл, зүйл устаж, өөрчлөгдөж болно
4.2	Талхлагдах	Техникийн хөдөлгөөнөөр үйл ажиллагаанд байнга өртөж буй зам, талбай, ашиглалтын объектуудын орчин	- Биомассын хэмжээ багасна - Төрөл зүйл устаж болно Нөхөн сэргээхэд бэрхшээлтэй болж болно.
Тав. Нийгэм эдийн засгийн орчин			
6.1	Шинээр ажиллагсад авна	Эдийн засгийн чадавх дээшилнэ. Ажлын байр шинээр бий болно	- төсөл хэрэгжих хугацаанд

Судалгаанаас үзэхэд тус энэхүү төслийн үйл ажиллагаа нь байгаль орчинд шууд ба шууд бус нөлөөллийн давхардсан байдлаар 22 нэр төрлийн нөлөөлөл үзүүлж болзошгүй байна. Эдгээрээс улсын хэмжээнд нийгэм, эдийн засгийн чиглэлээр үзүүлж буй эерэг нөлөөлөл 6 байгаа бөгөөд үлдэх 18 хэлбэр нь сөрөг нөлөөлөлд хамаарна. Төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд үзүүлж болзошгүй нөлөөллийг магадлан жагсаалтанд оруулан тэдгээрийн хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа, нөлөөллийн байдал зэргийг нэгтгэн тодорхойлсноор ерөнхий дүр төрхийг харж болох юм. Мөн нөлөөллийн байдлыг дор дурьдсанаар авч үзэж болохоор байна.

Хүснэгт 10. Болзошгүй нөлөөллийн магадлан жагсаалт

Байгаль орчны үзүүлэлт	Нөлөөлөл			Хугацаа		Давталт		Эрчим		
	Шууд	Шуудбус	Өөрөө зохицуулагдах	Богино хугацааны	Урт хугацааны	Буцаж нөлөөлөх	Буцалтгүй нөлөөлөх	Хүчтэй	Дунд зэрэг	Бага зэрэг
1. Байгалийн төрөл зүйлийн өөрчлөлт										
Газрын доорх урсцын өөрчлөлт										
Газрын доорх усны чанарын		X			X					X

Ургамлын бүтцийн өөрчлөлт										
Хөрсний элэгдэл, эвдрэл	X				X		X		X	
Геологийн тогтоцын өөрчлөлт										
Зэрлэг амьтдын орон зай										
Уур амьсгалын (бичил) өөрчлөлт		X								X
2. Байгалийн нөөц, ашиглалт										
Газрын гадаргын нөөц баялаг										
Бэлчээрийн байдал										
Эрдэс түүхий эдийн нөөц										
Эрчим хүчний нөөц		X			X					X
3. Байгаль, орчны өөрчлөлт										
Ундны усны чанар, хэмжээ	X				X		X			X
Урсгал усны хэрэгцээ										
Агаарын бохирдол	X			X						X
Хөрсний эвдрэл, бохирдол		X			X				X	
Нефт бүтээгдэхүүнд агуулагдах хүнд металл хөрс, усаар дамжин		X			X				X	
Дуу чимээ, шуугианы нөлөө,	X			X						X
4. Байгалийн өнгө төрх, түүх соёлын дурсгалт зүйл, археологи, Палентологийн олдвор										
Байгалийн үзэсгэлэнт өнгө төрх өөрчлөгдөх										
Ландшафтын хэлбэр, өнгө										
Тусгай хамгаалалттай газар нутагт нөлөөлөх										
Түүх соёлын дурсгалт зүйлд			X	X		X				X
Археологи, палентологийн олдворт нөлөөлөх		X			X		X		X	
5. Нийгэмд үзүүлэх нөлөө										
Дэд бүтцийн хөгжилд нөлөөлөх		X			X		X	X		
Үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаанд нөлөөлөх		X		X					X	
Хүн амын орлого өөрчлөгдөж	X			X					X	
Хүн амын эрүүл мэндэд нөлөөлөх		X		X						X
6. Эднйн засаг, байгаль орчнн										
Татварын орлого өөрчлөгдөх	X			X					X	
Орон нутгийн орлого нэмэгдэх	X			X					X	
Ядуурлыг бууруулахад дэмжлэг	X			X					X	
Ажлын байр нэмэгдэх	X			X						X
Улирлын чанартай эрэлт хэрэгцээ	X			X		X			X	

7. Бусад нөлөөлөл										
Зам харилцаа, тээврийн машин механизмын хөдөлгөөн		X					X			X
Ахуйн бохир уснаас хөрс ба грунтын усыг бохирдох		X			X				X	
Бодисын алдагдлаар хөрс		X			X				X	
Химийн бодис, аюултай хог хаягдалтай холбогдох аюулгүй ажиллагаа, холбогдох эрх зүйг	X				X		X	X		
Дүн	11	12	-	11	11	2	6	2	12	10

Шууд нөлөөлөлд болзошгүй нөлөөллийн 11 нь хамрагдаж байна. Энд хамгийн гол нөлөөлөл нь төслийн үйл ажиллагаа эхлэхэд тухайн талбайд өртөгдөх хөрс, ургамалд үзүүлэх нөлөөлөл байна. Төсөл хэрэгжүүлэгч байгууллагын үйл ажиллагаа эрхэлснээр орлого өсөх, хувийн өмчийн болон татварын орлого өөрчлөгдөх, орон нутгийн орлого болон ажлын байр нэмэгдэх зэрэгт эергээр, харин агуулахын ажлын байрны нөхцөл ажиллагсдын эрүүл мэндэд нөлөөлөх, ахуйн хаягдал, хогийн цэгийн ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавж үржих нөхцөл бүрдэх, химийн бодис, аюултай хог хаягдалтай холбогдох аюулгүй ажиллагаа, холбогдох эрх зүйг зөрчих зэрэг нь сөргөөр тус тус нөлөөлөхөөр байна.***Шууд бус нөлөөлөлд*** тос тосолгооны материал, түлш бохир усны болзошгүй алдагдал нь хөрсөнд нэвчиж хөрс болон газрын доорх усыг бохирдуулан хүн амьтанд нөлөөлөх, газрын доорх усны нөөц, чанар болон хөрсний элэгдэл, бохирдол бий болох, ажлын байрны эрүүл ахуй, аюулгүй ажиллагааны зөрчлүүд нь ажиллагсдын эрүүл мэнд, хөдөлмөрийн чадварт нөлөөлөх зэрэг сөрөг нөлөөлөл хамаарч байна. Мөн ядуурлыг бууруулахад эергээр шууд бус нөлөөлөхөөр байна.

Богино хугацааны нөлөөлөлд ажлын байрны нөхцөл ажиллагсдын эрүүл мэндэд нөлөөлөх, ахуйн болон хог хаягдлыг шаардлагын дагуу хадгалах, зайлуулах арга хэмжээг төлөвлөөгүйгээс, хогийн цэгийн битүүмжлэл, ариутгал муугаас эвгүй үнэр гарах, шавж үржих зэрэг нь богино хугацааны нөлөөлөлд хамаарч байна.

Уртхугацааны нөлөөлөлд дээр авч үзсэн нийт 11 нь хамрагдаж байна. Гэхдээ эдгээрээс газрын доорх усны чанар, урсцын өөрчлөлт, төслийн талбай орчны хөрсний элэгдэл, ажлын байрны эрүүл ахуйн нөхцөл зэрэг нь сөрөг нөлөөлөлд хамаарч байхад дэд бүтэц, үйлчилгээний салбарын үйл ажиллагаа, хүн амын орлого өөрчлөгдөх, орон нутгийн орлого нэмэгдэхэд урт хугацаанд эерэг нөлөөлөхөөр байна.

Иймээс газрын доорх усыг ямар нэг байдлаар бохирдуулахгүй байх гол арга хэмжээ нь хөрсний бохирдлоос сэргийлэх арга хэмжээг үргэлж авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байдаг.

Нөлөөллийн давталт: байгаль орчинд нөлөөлөх урт хугацааны нөлөөллүүдээс газрын доорх усны урсац ба чанарын өөрчлөлт, орчны хөрсний элэгдэл, эрчим хүчний нөөц зэрэг сөрөг нөлөөлөл болон нийгэм-эдийн засагт үзүүлэх нөлөөллүүдээс хүн амын орлогын өөрчлөлт, орон нутгийн төсөвт оруулах орлого нэмэгдэх зэрэг эерэг нөлөөллүүд нь буцалтгүй нөлөөлөлд хамаарагдахаар байна. Харин хөрсний бохирдол, ахуйн хаягдал, зэрэг нь буцаж ажиллагсадын эрүүл мэндэд буцаж нөлөөлөх магадлалтай юм.

Нөлөөллийн эрчим: нийт нөлөөллүүдээс 12 нь дунд эрчимтэй, харин татварын болон хүн амын ба орон нутгийн орлого, ажлын байр нэмэгдэх зэрэг эдийн засагт эерэгээр дунд зэрэг, харин асгаралт,хаягдал усаар хөрс, газрын доорх ус бохирдох, хогийн цэгийн ариутгал муугаас орчныг бохирдуулах зэрэг нь дунд зэргийн эрчимтэй сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхээр байна.

Төслийн байршил, шийдэл, төлөвлөлттэй холбогдсон болзошгүй нөлөөллийн магадлах жагсаалтыг хийсэн. Объектын байршлын улмаас хүн ам, хүрээлэн буй орчинд төслийн үйл ажиллагаанаас үзүүлж буй нөлөөллийг нийт 17 үзүүлэлтээр шинжилгээ хийхэд 6 зүйлд нөлөөлөлгүй байна. Нөлөөллийн зэрэглэлээр үзэхэд 4 нь бага, 5 нь дунд ба 2 нь их нөлөөлөлтэй байна. Иймд төслийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт холбогдсон болзошгүй нөлөөлөл бага харин болон хэрэгжүүлэхтэй төслийг хэрэгжүүлэх явцад тоосжилт үүсэх, тос тосолгоо, дизель түлш асгарах болзошгүй нөлөөлөл дунд байна.

Хүснэгт II. Төслийн байршил, шийдэл, төлөвлөлт болон хэрэгжүүлэхтэй холбогдсон болзошгүй нөлөөллийн магадлах жагсаалт

Байгаль орчны асуудлууд	Нөлөөлөл байхгүй	Гол үр дагавар		
		Их	Дунд	Бага
1. Төслийн байршилтай холбоотой байгаль орчны асуудал				
Голын гольдролыг эвдэж, өөрчлөх, эрэг эвдрэн үерийн ус тавих нөхцөл бүрдэх	X			
Төслийн байршилтай холбогдож хүн амын нүүдэл бий болох, хүн амыг зөөж байршуулах шаардлага гарах	X			
Түүх, соёлын дурсгалт газар, археологи-палентологийн олдворт газрыг эвдэхэд хүрэх	X			
Усан хангамж, ус хэрэглээний асуудлаар өөр байгууллагын үйл ажиллагаатай зөрчилдөх.	X			
Голын усны горимд өөрчлөлт орох ба хатах, ширгэж үгүй болох аюултай эсэх	X			
Төслийн байршил нь төмөр зам болон бусад барилга байгууламжинд харшлах эсэх	X			
2. Төслийн шийдэл, төлөвлөгөөтэй холбоотой байгаль орчны асуудал				
Үйл ажиллагааны болон ашиглалтын чанар нь тухайн орон нутагт нийцтэй эсэх, ус татах, хуваарилах болон орчны бохирдлын хяналтад сонгосон төхөөрөмж нь хир зэрэг зохимжтой			X	
Болзошгүй осол, мэргэжлийн өвчнөөс урьдчилан сэргийлэх болон ажилтнуудыг үер уснаас хамгаалах асуудал хир зэрэг төлөвлөгдсөн			X	
Технологийн үйл ажиллагааны үед ус, агаар, хөрс бохирдох, хатуу хог хаягдал болон их дуу чимээ гарах			X	
Тусгай анхаарал тавих шаардлагатай хорт хий, тоос, утаа гардаг				X
3. Төсөл хэрэгжүүлэх үеийн байгаль орчны асуудал				
Төслийн үйл ажиллагааны болон ашиглалтын чанарын талаарх төлөвлөгөө, санхүүжилт хир зэрэг бодитой, шаардлага хангасан				X
Мэргэжлээс шалтгаалах өвчин болон аюулгүй ажиллагааны төлөвлөгөө, санхүүжилт бодитой эсэх			X	
Хөрсний эвдрэл элэгдлийг бууруулах, орчныг тохижуулах асуудал төлөвлөгөөнд хэрхэн тусгагдсан (хөрсжүүлэх, ургамал тарих, зүлэгжүүлэх, талбайн усалгаа)		X		
Шуурхай хяналтын үеийн хугацаа, санхүүгийн зардал тусгагдсан		X		
Төслийг хэрэгжүүлэх үеийн инженерийн болон санхүүгийн боломжийн талаарх асуудал			X	
4. Төслийг ерөнхийд нь хянаж үзэх шалгуурууд (бодлогын чанартай асуудлууд)				
Төслийн үр дүн нь биологийн төрөл зүйлд осолтой, аюулд хүргэх		X		

Төслийг хэрэгжүүлэх явцад байгалийн бусад нөөц баялгийг ашиглах боломжгүй болгох		X		

•

• 3.2. **Төслийн гол сөрөг нөлөөлөл**

Төслийн үйл ажиллагааны гол сөрөг нөлөөлөл нь төслийн ашиглалтын үед тоосжилт, асгаралт үүсэх байна. Төслийн бүтээн байгуулалтын ажлын дараа нөхөн сэргээлт, орчны тохижилтын ажлыг хийсэн ч үйл ажиллагааны хяналт, хариуцлагаас хамаарч хөрсний эвдрэл, бохирдол, агаарын чанар, ажиллагсдын ажлын байрны орчин (гэрэлтүүлэг, чимээ шуугиан, чийгшилт, тоосжилт, мэргэжлээс шалтгаалах өвчлөл зэрэг) тоног төхөөрөмжийн засварын үйлчилгээнд ашиглагдах тос, тослох материалыг хөрсөнд асгаснаас үүдэх хөрсийг бохирдуулах бохирдол, бохир ус хөрсийг бохирдуулах, ахуйн хог хаягдал салхиар хийсэн орчныг бохирдуулах зэрэг асуудлууд нь сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэх боломжтой нөлөөллүүд байна.

Цаг агаарын хүчин зүйлсээс төслийн үйл ажиллагаанд үзүүлэх нөлөөлөл

Байгалийн аюултай үзэгдлүүд болох хүчтэй салхи, шороон шуурга, бороо, үер зэрэг цаг агаарын хүчин зүйлсээс төслийн үйл ажиллагаанд нөлөөлж болзошгүй. Манай Улсад цаг агаарын гаралтай аюулт, гамшигт үзэгдэл жилд дунджаар 54 удаа тохиолддог байна. Сүүлийн 30 жилийг 3 арван жилд хувааж, 1 жилд тохиолдох цаг агаарын аюулт, гамшигт үзэгдлийн давтагдлыг дундажлан үзэхэд эхний 10 жилд дунджаар (1989-1998 он) 15 удаа, 2 дахь 10 жилд (1999-2008 он) 40 удаа, сүүлийн 10 жилд (2009-2018 он) 78 удаа тохиолдов. Тэдгээрээс уруйн үер 21%, салхи шуурга 21%, аянга цахилгаан 14%, нөөлөг салхи 10%-ийг эзэлж байна. Төслийн бүс нутагт 1993-2010 оны ажиглалтын мэдээнээс үзэхэд зуны улиралд нэг өдөрт (1996.08.10) 65.6 мм тунадас орсон нь тухайн жилд орсон нийт хур тунадасны 26%-ийг эзэлж байна. Энэхүү үзэгдэл нь дунджаар 15-20 жилд тохиолдох магадлалтай. Нэг хоногт ихээхэн хур тунадас орох нь өвлийн улиралд зуд болох, зуны улиралд хөрсний угаагдлыг нэмэгдүүлж үржил шимийг муутгахаас гадна байгалийн гэнэтийн аюулт үзэгдлийн нэг болох үерийн нөлөөгөөр бэрхшээл, хохирол учруулдаг.

Салхины дундаж их хурд нь жилийн 4, 5 болон 9 дүгээр сарuудад их, өвлийн сарууд болон 7, 8 дугаар сарууд бага байдаг. Салхины их хурд 1996 оны 4 дүгээр сард 28 м/с хүрч, богино хугацаанд салхины хурд огцом нэмэгдэж 40 м/с хүрч байсан.

Салхины ачаалал их болсон жилүүдэд гэр, хашаа унаж, байшингийн дээвэр цонх эвдэрч,

холбоо, цахилгааны утас унах, мал сүрэг, хүний амь эрсдэх аюул бий болдог. Иймээс цаг агаарын эдгээр хүчин зүйлсийг барилга байгууламж барих, төлөвлөхөд тооцоолоогүйгээс эд материалын хохирол учирч болзошгүй. Иймд байгалийн эдгээр эрсдэлт үзэгдлүүдээс үзүүлэх ачааллыг тооцоолон байгуулах шаардлагатай болох нь харагдаж байна.

Агаарын чанарт үзүүлэх нөлөөлөл, үнэлгээ

Монгол улсын агаарын тухай хуулинд зааснаар “Агаарын чанар” гэж агаарын чанарын стандартад нийцэж байгаа эсэхийг илэрхийлэх агаарын физик, хими, биологийн цогц шинж чанарыг хэлдэг. Энэхүү төслийн дараах үйл ажиллагаанаас агаарын чанарт нөлөөлөл үзүүлнэ. Үүнд:

- Хөдөлгөөнт тоног төхөөрөмж, машин техникийн ашиглалтын үед тоосжилт үүсэх, түүний хөдөлгүүрээс гарах хорт хий
- Дайрга шигших үед тоосжилт үүсэх
- Тэсэлгээний цооног өрөмдөх, тэсэлгээ хийхэд тоосжилт үүсэх
- Бутлуурын төхөөрөмж дайрга бутлах үед тоосжилт үүсэх

Хүснэгт 12. Агаарын чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн төвшин			
		Бага	Дун	Их	Сүйрлийн
1	Хөдөлгөөнт болон тэсэлгээний суурийн тоног төхөөрөмж, машин техник, тэслэгээний үйл ажиллагаанаас тоосжилт үүсэх			+	
2	Агаарын чанар өөрчлөгдөх		+		
3	Тоосжилтоос биологийн олон янз байдал үзүүлэх нөлөөлөл	+			
4	Агаар дахь тоосжилт хүн эрүүл мэндэд нөлөөлөх		+		

Хөрсөн бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл, үнэлгээ

Хүний үйл ажиллагааны нөлөөнөөс шалтгаалж ямар нэгэн химийн бодис болон биологийн элементээр хөрс бохирдож, хөрсөн дэх химийн бодис элементийн агууламж зөвшөөрөгдөх стандарт хэмжээнээс илүү болох үйл явцыг хөрс бохирдох гэнэ. Хөрс бохирдуулагч эх үүсвэрүүдэд янз бүрийн дэд бүтцийн байгууламжууд, техник тоног төхөөрөмжүүд, болон бусад сектороос ялгарч буй хорт нэгдлүүд, хог хаягдал, бохир ус гэх мэтийн үүсвэрүүд багтдаг.

Төслийн үйл ажиллагааны үед хөрсөн бүрхэвчинд дараах зүйлүүд нөлөөлнө.

- Төслийн нийт ашиглалтын хугацаанд 17,5 га талбайгаас үршил шимт хөрс хуулагдана. Гэхдээ тухайн төслийн талбай нь хад асгар нэм бэсрэг уулсын дунд байрлах учир дээр талбайгаас шимт хөрс хуулахад асуудал үүсэх магадлалтай. Иймд шимт хөрс хуулах боломжтой газраас давхар шимэрхэг хөрсийг хуулах шаардлагатай.
- Ашиглалт үед болон тээвэрлэлтийн үед тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнөөр орчин тойронд тоосжилт үүсэх, хөрсөн бүрхэвч элэгдэлд орно.
- Шатах, тослох материалаар хөрс тодорхой хэмжээгээр бохирдоно.
- Байгалийн өнгө, төрх байдал өөрчлөгдөнө.

Хүснэгт 13. Хөрсөнд үзүүлэг сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн төвшин			
		Бага	Дун	Их	Сүйрлийн
1	Машин техник, хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр хөрс талхлагдах, бохирдох		+		
2	Хөрсний үндсэн хэв шинж өөрчлөгдөх		+		
3	Хөрс органик биш бохирдуулагч бодисоор бохирдсон байдал	+			
4	Хөрсөн дэх хүнд металлын агууламж	+			
5	Хатуу хог хаягдлаас хөрс бохирдох	+			

Дээрх дүнгээс харахад төслийн хэвийн үйл ажиллагаанаас хөрсөн бүрхэвчинд нөлөөлөх нөлөөлөл нь ихэвчлэн бага болон дунд зэрэг, харин зам талбай усалгаа хийгээгүйн улмаас тоосжилт үүсэх аюулгүй ажиллагааны дүрэм журам баримтлаагүй үед бий болох нөлөөлөл эрсдэл маш байна.

Усан орчинд үзүүлэх нөлөөлөл, үнэлгээ

Хүснэгт 14. Усанд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн үнэлгээ

№	Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн төвшин			
		Бага	Дун	Их	Сүйрлийн
1	Усан хангамжийн эх үүсвэрийн эрүүл ахуйн бүсийн дэглэм зөрчих			+	
2	Булгийн усанд болон зориулалтын бус газар машин	+			
3	Усан дах хүнд металлын агууламж /асгаралт/	+			
4	Ил задгай хог хаягдал түүний улмаас усанд нөлөөлөх	+			
5	Шатахуун, хатуу, шингэн хог хаягдлаар газар доорх ус бохирдох		+		

Хүснэгтээс харахад нийт нөлөөллийн 60% нь бага зэрэг, 20% нь дунд зэрэг, 10 нь

их гарч байгаа тул төслийн үйл ажиллагаанаас газар доорх усны нөөц, чанарт үзүүлэх сөрөг нөлөөлөл багаас дунд зэрэг байна.

Төслийн талбайд байгалийн гамшигт үзэгдэл, гэнэтийн осол, ажилчдын санамсар болгоомжгүй үйлдлээс шалтгаалан түлш, тос тосолгоо асгарсан дараах тохиолдлуудад хөрсийг бохирдуулж (тухайн бохирдлыг саармагжуулах, бууруулах арга хэмжээ аваагүй тохиолдолд) улмаар хур бороо орсон үед үерийн усаар дамжин Сухантын голыг бохирдуулж болзошгүй. Үүнд: Барилгажилтын үе шатанд: Барилга, байгууламжуудыг барих үед хэрэглэх барилгын материал (цемент, будаг, лак) асгарсан тохиолдолд;

Тээврийн хэрэгсэл, техник тоног төхөөрөмжөөс ШТМ асгарсан тохиолдолд хөрсийг бохирдуулж, улмаар хур тунадас орсон үед үерийн усаар дамжин гадаргын усыг бохирдуулж болзошгүй.

Ашиглалтын үе шатанд:

- ШТС, ШТМ-ын агуулах, засварын газар, машины зогсоол, тээврийн хэрэгслүүдээс ШТМ асгарсан тохиолдолд;

Ургамлан бүрхэвчид үзүүлэх нөлөөлөл

Төслийн үйл ажиллагааны нөлөөгөөр талбай орчмын өвслөг ургамал дараах нөлөөллүүд үүснэ. Барилгын үйл ажиллагааны үед дараах хүчин зүйлс ургамлан бүрхэвчинд нөлөө үзүүлнэ.

Үүнд:

- Төслийн барилгын явцад хуулагдах талбайгаар хөрстэй хамт ургамалжилт үгүй болно.
  - Техникийн нөлөөгөөр үүсэх тоосжилт нь ургамлын бодисын солилцооны эрчмийг бууруулах, улмаар ургамлын морфологид дараах өөрчлөлтүүд гарч болзошгүй. Үүнд:
    - Ургамлын зүйлүүдийн амсарын эс бөглөрөх, навч хорчийж хатах, хагдрах,
    - Фотосинтезийн эрчим буурч ургамлын өсөлт удаашрах, o Дээрх бүгдээс шалтгаалан ургамлын фотосинтезийн идэвхитэй хэсэг (газар дээрх)-ийн хэмжээ багасаж, улмаар бүс нутгийн ургамлын биомассын хэмжээ буурах зэрэг болно.

Хүснэгт 15. Ургамлан бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөө

№	Сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийн төвшин			
		Бага	Дун	Их	Сүйрлийн
1	Машин техник, хүний үйл ажиллагаагаар ургамлан бүрхэвч талхлагдах, устаж үгүй болох		+		
2	Барилгажилт төслийн ашиглалтын нөлөөгөөр ургамлан бүрхэвчинд үзүүлэх нөлөөлөл			+	
3	Тоосжилтын үзүүлэх нөлөө	+			

Дуу шуугианы нөлөөлөл

Ашиглалтын үе шатанд: Үйл ажиллагааны үед ашиглагдах гол тоног төхөөрөмж нь уурхайн бусад үйл ажиллагаанд ашиглагдах хүнд даацын тээврийн хэрэгслүүдээс бага дуу чимээтэй болно...

Тээврийн болон бутлуурын хэрэгслүүд нэгэн зэрэг ажиллахад нийлбэр дуу шуугиан 121.73 дБА, суудлын болон хөнгөн тээврийн хэрэгслүүд нэгэн зэрэг ажиллах үед гарах дуу шуугианы түвшин 78.9 дБА, эдгээр утгууд нь стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 18.9-61.73 дБА-аар бага буюу хүлээн зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байна.

4. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Бид Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын А/618 тоот тушаалаар баталсан “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам”, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын ерөнхий үнэлгээний дүгнэлт, мөн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүн, уурхайн ашиглалтын үйл ажиллагааны 2023 оны төлөвлөгөө зэргийг үндэслэж тухайн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулլаа.

Чухамжараглан ХХК нь “Барилгын чулууны ордыг ил уурхайн аргаар ашиглах” төслийн тухайн жилийн байгаль орчны менежтентийн төлөвлгөөний гол зорилт хуулийн хүрээнд байгаль орчны өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлэн тус төслийн тогтвортой үйл ажиллагаа явуулахад оршино

Бид төслийн үйл ажиллагаанаас хүрээлэн буй орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг байж болох хамгийн бага хэмжээнд байлгах бөгөөд байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хамрах хүрээ нь SGMV-00009 тоот ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрөлтэй талбайд хамаарна.

5. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

“Чухамжаргалан” ХХК -ийн Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших SGMV-00009 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий “Хөвийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах” төслийн хүрээнд төсөл хэрэгжүүлэгчийн мөрдөн ажиллах байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг Монгол Улсын Засгийн газрын 2023 оны 02 дугаар сарын 08-ны өдрийн 58 дугаар тогтоолын 2 дугаар хавсралт “Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам”, Байгаль Орчин, Аялал Жуулчлалын Яамны Сайдын 2019 оны 10 дугаар сарын 19-ны өдрийн А-618 дугаар тушаал “Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах аргачлал” зэрэгт тулгуурлан боловсруулсан болно

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь:

1. Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө
2. Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.

2025 оны байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний нийт зардалд 23 600 000(Хорин гурван сая зургаан зуун мянга) төгрөг төсөвлөгдсөн.

Д/д	Бүрэлдэхүүн	2025 он сая.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	7.6
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	5.6
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	2.0
4	Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө	-
5	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөө	Хийгдсэн
6	Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	2.0
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1.2
8	Удирдлага зохион байгуулалт	-
9	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	0.2
	Тухайн жилийн зардал, сая төг	**23.6**

5.1 СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 32. Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний тайлан

Сөрөг нөлөө үүсгэх хүчин зүйл	Байгалийн бүрдэл хэсэг	Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ	Хэрэгжүүлэх цар хүрээ
1.1	Агаарын чанар	Ордыг ил аргаар олборлох үйл ажиллагааны үед тоосжилт бий болох	Тоос дарах төхөөрөмж буюу мананжуулагч байрлуулах, орлуулах бууруулах арга хэмжээ авах	Хайрганы 2 үйлдвэрийн дээд хэсэгт удирдлагын өрөөны хажууд 1 тонны сав байрлуулж, бороужуулагч төхөөрөмж байршуулан тоосжилтыг бууруулахаар төлөвлөсөн. Одоогоор бороожуулах системийг хийж гүйцэтгэх ажил хийгдаж байна.
1.2	Гүний ус	Шатах тослох материалыг алдснаар хөрсийг бохирдуулснаас газрын доорхи ус бохирдох	АХХ цэг сайжруулах	Хаягдал бүхий талбайг цэвэрлэж, эмхэлж ангилалт хийсэн. Тос, шатахууны сав, барилгын хаягдлыг тусад нь ялгаж, зориулалтын саванд хийж хадгалсан. Цэвэр, тосны болон аюултай хаягдлын савыг өнгөөр ялган тэмдэглэж, тус тусад нь байрлуулсан.
1.3	Хөрс	Шатах тослох материал асгарах, гэнэтийн болзошгүй аваар ослоос үүдэн хөрсөн бүрхэвчийг бохирдуулах	ШТС олголтын талбайд хөрсөн бүрхэвчийг хамгаалах	Хаягдал бүхий талбайг цэвэрлэж, эмхэлж ангилалт хийсэн. Тос, шатахууны сав, барилгын хаягдлыг тусад нь ялгаж, зориулалтын саванд хийж хадгалсан. Цэвэр, тосны болон аюултай хаягдлын савыг өнгөөр ялган тэмдэглэж, тус тусад нь байрлуулсан.
1.4	Ургамлан нөмрөг	Уурхайн үйл ажиллагаанаас ургамалан бүрхэвч доройтох	Жил бүр ургамлын судалгаа мониторинг явуулах, нөхөн сэргээлт хийхэд тохиромж үр түүх	Байгаль орчныг хамгаалах, эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн ажлыг тогтвортой хэрэгжүүлэх зорилгоор жил бүр ургамлын судалгаа болон мониторингийн ажлыг тогтмол зохион байгуулж байна. Энэхүү ажлын хүрээнд тухайн орчны хөрсний бүтэц, чийгийн хэмжээ, ургамлын ургалтын байдалд судалгаа хийж, нөхөн сэргээлт хийхэд хамгийн тохиромжтой ургамлын төрөл, үрийг сонгох ажил хийгддэг.
1.5	Амьтны аймаг	Нөхөн сэргээлтийг журмын дагуу хийгээгүйгээс амьдрах орчин доройтох	Ажилчдад амьтны тухай хууль, байгаль хамгаалах талаар сургалт хийж байх	Төслийн хүрээнд ажиллаж байгаа нийт ажилчдад дараах сургалтыг орсон. • хог хаягдлын менежмент, • Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх сургалт • Зэрлэг ан амьтны хууль бус үйлдлийн эсрэг үйл ажиллагаа • Түүх соёлын өвийг хамгаалах сургалт орсон.
1.6		Уурхайн ажилчид хууль бусаар амьтан агнах үйлдэл гаргах	Ажилчдын тосгонд галт зэвсэг болон бусад зэвсэг хэрэглэхийг хориглох	

1.7		ЦДАШ-ыг шувуу мөргөх, тогонд цохиулах	Шувууны нислэгийн чиглэл өөрчлөгч /үргээгч/ болон шувууны суулт /үүр/ суурилуулах	
Нийт				

Тоос дарах төхөөрөмж буюу мананжуулагч байрлуулах, орлуулах бууруулах арга хэмжээ авах

1. Ерөнхий зорилго

Агаарын чанарыг сайжруулах, ажилчдын хөдөлмөрийн нөхцлийг хамгаалах, ойр орчмын экосистемд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхээс сэргийлэх зорилгоор тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх.

---

2. Тоосжилтын үүсгэх гол эх үүсвэрүүд

№	*Эх үүсвэр*	*Үүсэх шалтгаан*	*Нөлөөлөл*
1	Түүхий материалын овоолго	Салхинд хийсэх, ачих, буулгах	Агаар бохирдуулах, харагдах орчныг муутгах
2	Бутлуур, шигшүүр	Бутлалт, шигшилтийн явцад нарийн ширхэгт тоос үүсэх	Агаар бохирдуулах, ажилчдын эрүүл мэндэд сөрөг
3	Тээврийн зам	Хуурай, тоосонцортой шороон замаар тээвэрлэх	Тоос шороо агаарт дэгдээх
4	Ачилт, буулгалт	Материалыг механикаар зөөх	Орон нутгийн орчны бохирдол

---

3. Тоосжилт бууруулах техникийн болон зохион байгуулалтын арга хэмжээний төлөвлөгөө

3.1. Техникийн арга хэмжээ

1. **Усалгааны систем суурилуулах**
   - Усалгааны систем хийх /бороожуулагч/ 2025
   - Ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлт гаргуулсан
   - Ордын гидрогеологийн судалгааны ажил хийлгэх 2026 он
   - Шүүрлийн ус ашиглах 2026 он
   - Бутлуур, шигшүүрийн орчим болон тээврийн замд тогтмол усалгааны систем ажиллуулах.

- 20–30 минут тутамд автоматаар ус шүрших системийг байрлуулах.
- Усалгаанд хэрэглэгдэх ус нь үйлдвэрийн хаягдал усыг дахин ашиглах боломжтой байх.

2. **Тоос дарахад**
    - Бороожуулагч ашиглаж усалгааг хийх.
3. **Талбайг хашаажуулах ба салхинаас хамгаалах байгууламж барих**
    - 1-2 м өндөртэй шороон далан эсвэл төмөр торон хашаа барьж, салхины хурдыг сааруулах
4. **Ногоон зурвас байгуулах**
    - Үйлдвэрийн гадна хэсэгт 10–15 м өргөнтэй мод бут бүхий ногоон зурвас бий болгож салхины чиглэлд байрлуулах. 2026- 2028 онд

---

6. 3.2. Зохион байгуулалтын арга хэмжээ

1. Тоосжилт үүсэх эрсдэлтэй үед (хуурай, салхитай үед) үйлдвэрлэлийн ачааллыг багасгах.
2. Ажилчдад хамгаалах хэрэгсэл (маск, нүдний шил) олгох.
3. Тоосжилтын түвшинг сар бүр хэмжих, хяналт тавих. Тоосжилт хэмжих багаж худалдан авах
4. Зам талбайг өдөр бүр услах, шалгах үүрэгтэй ажилтан томилох.

---

4. Хэрэгжилтийн хугацаа ба хяналт

Үе шат	*Хугацаа*	*Хариуцах этгээд*	*Хяналтын хэлбэр*
Усалгааны систем суурилуулах	2025.XI сар	Үйлдвэрийн инженер	Талбайн үзлэг
Хашаа, ногоон зурвас байгуулах	2026.I–V сар	Байгаль орчны мэргэжилтэн	Сар бүрийн тайлан
Ус ашиглалттай холбоотой бичиг			

Тоос дарах бодис ашиглах	Тогтмол	Үйлдвэрийн дарга	Бүртгэлийн хуудас

5. Хүлээгдэх үр дүн

- Тоосжилтын түвшин 50–70% буурах
- Агаарын чанар сайжрах
- Ажилчдын эрүүл мэндийн эрсдэл буурах
- Орон нутгийн орчны бохирдол багасах

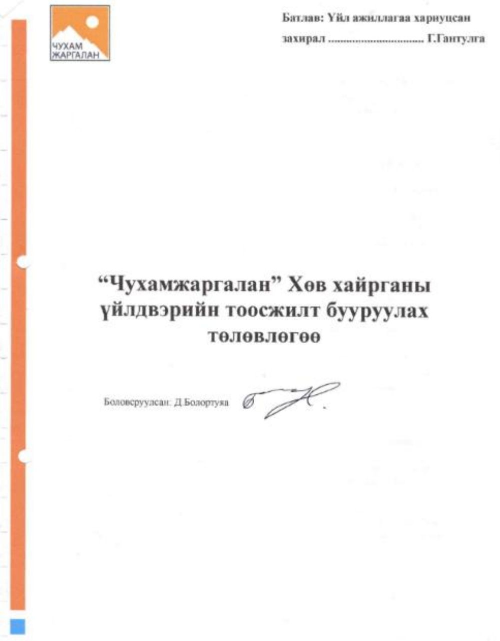
ЧУХАМ ЖАРГАЛАН

Батлав: Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал .... Г.Гантулга

“Чухамжаргалан” Хөв хайрганы үйлдвэрийн тоосжилт бууруулах төлөвлөгөө

Боловсруулсан: Д.Болортуяа

Бид шаардлагатай үед талбайн тоосжилтыг бууруулахад усалгааны машин ашиглаж бууруулж байна.

Хайрганы 2 үйлдвэрийн дээд хэсэгт удирдлагын өрөөны хажууд 1 тонны сав байрлуулж, боруужуулагч төхөөрөмж байршуулан тоосжилтыг бууруулахаар төлөвлөсөн. Одоогоор бороожуулах системийг хийж гүйцэтгэх ажил хийгдаж байна.

Ахх цэг сайжруулах

АХХ ЦЭГ САЙЖРУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН

1. Зорилго
Аж ахуйн хог хаягдлын (АХХ) цэгийн нөхцөл байдлыг сайжруулж, хаягдлын ангилалт, хадгалалт, түр хадгалах орчны стандартыг хангах, байгаль орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх зорилготой.

---

2. Байдал (өмнө нь)
АХХ цэгт төрөл бүрийн хаягдал эмх цэгцгүй, ангилагдаагүй байдалтай, сав баглаа боодол болон тос, шатахууны үлдэгдэлтэй савнууд ил задгай байршсан байсан. Энэ нь орчны бохирдол үүсгэх, осол, галын эрсдэлтэй нөхцөл байдал байв.
(Зураг – “өмнө нь”)

---

3. Хийсэн ажлууд
Хаягдал бүхий талбайг цэвэрлэж, эмхэлж ангилалт хийсэн.
Тос, шатахууны сав, барилгын хаягдлыг тусад нь ялгаж, зориулалтын саванд хийж хадгалсан.
Цэвэр, тосны болон аюултай хаягдлын савыг өнгөөр ялган тэмдэглэж, тус тусад нь байрлуулсан.
Цэгийг хүрээлэн хязгаарлалт хийж, орчны цэвэр байдлыг хангаж сайжруулсан.
(Зураг – “дараа нь”)

---

4. Үр дүн
Сайжруулалтын дараа АХХ цэг нь стандартын дагуу ангилагдсан, цэвэр орчин бүрдсэн, хог хаягдлын удирдлага сайжирсан.
Байгаль орчны бохирдлын эрсдэл буурсан
Ажилчдын аюулгүй ажиллагаа сайжирсан
Хаягдлыг дахин ашиглах, зайлуулах нөхцөл бүрдсэн

---

5. Дүгнэлт
   АХХ цэгийн сайжруулалт нь байгууллагын байгаль орчны хамгааллын бодлогыг хэрэгжүүлэхэд чухал алхам болсон. Цаашид хог хаягдлын менежментийг тогтмол хянаж, тэмдэглэгээ, бүртгэл

хөтлөн ажиллах шаардлагатай.Ангилан ялгалтын цэгийг хашаажуулах, тэмдэг тэмдэглэгээ хийх

өмнө нь

дараа нь

Түлш олголтын талбайд хөрсөн бүрхэвчийг хамгаалах

Түлш олголтын талбайд херсийн бүрхэвчийг хамгаалах ажлын хэрэгжилтийн тухай тайлан

1. Ажлын зорилго

Түлш олголтын талбайд газрын хөрсийг бохирдохоос урьдчилан сэргийлэх, газрын эвдрэл доройтлыг багасгах, байгаль орчны стандарт шаардлагад нийцсэн аюулгүй ажиллагааг хангах зорилгоор хуучин талбайг шинэчлэн тохижуулах ажлыг хэрэгжүүлэв.

2. Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

- Хуучин түлш олголтын талбайг нүүлгэн шилжүүлж, хөрсний хамгаалалтын ажил гүйцэтгэж, Бохир хөрс саарсагжуулах талбайн үлдсэн мүмбохирдол үүсэхээс сэргийлэх зорилгоор талбайн гадаргууг тэгшилж, хайрга дэвсэж бэхжүүлсэн.
- Ирэх 2026 онд тухайн талбайд бетон хучилт бүхий шинэчлэл хийхээр төлөвлөсөн бөгөөд үүнтэй холбогдуулан инженерийн бэлтгэл болон талбайн тэгшилгээний ажлыг бүрэн хийж гүйцэтгэсэн.

2. **Үр дүн**

   Хөрсний бохирдол, шүүрэл үүсэх эрсдэл буурч, талбайн ашиглалтын аюулгүй байдал сайжирсан. Ирээдүйд бетон хучилт хийгдсэнээр байгаль орчны хамгааллын шаардлага бүрэн хангагдаж, түлш хадгалах болон олгох үйл ажиллагааг стандартын дагуу явуулах нөхцөл бүрдэнэ.

Жил бүр ургамлын судалгаа мониторинг явуулах, нөхөн сэргээлт хийхэд тохиромж үр түүх

Байгаль орчныг хамгаалах, эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлтийн ажлыг тогтвортой хэрэгжүүлэх зорилгоор жил бүр ургамлын судалгаа болон мониторингийн ажлыг тогтмол зохион байгуулж байна. Энэхүү ажлын хүрээнд тухайн орчны хөрсний бүтэц, чийгийн хэмжээ, ургамлын ургалтын байдалд судалгаа хийж, нөхөн сэргээлт хийхэд хамгийн тохиромжтой ургамлын төрөл, үрийг сонгох ажил хийгддэг.

2025 онд нутгийн ургамлын үрийн нөөц бүрдүүлэх, ургуулах ажлыг өөрийн байгууллагын хашаанд хийж хэрэгжүүллээ. Энэ хүрээнд **Жигд, Шар хуайс зэрэг нутгийн байгальд тэсвэртэй модлог ургамлын үрийг цуглуулж, туршилтын аргаар үрслүүлэн ургуулах** ажил зохион байгуулагдсан.

Цаашид нөхөн сэргээлтийн ажлын чанарыг сайжруулах үүднээс тухайн ургамлын ургалтын явцыг жил бүр хянан, амьдрах чадвар, хөрсний чийгшил, ургах нөхцөлийн мэдээллийг бүртгэлжүүлж, дараагийн нөхөн сэргээлтийн төлөвлөлтөд ашиглахаар зорьж байна.

Түүнчлэн нөхөн сэргээлтийн талбайд ургамал тарьж, арчилгаа усалгаа хийж буй ажилчид хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны зааварчилгаатайгаар хамгаалах хувцас, хэрэглэлтэй ажиллаж байна. Үрслэг болон таримлын ажлыг байгаль орчны мэргэжилтэн байнга хянан удирдаж, нөхөн сэргээлтийн үр дүнг тогтмол үнэлж байна.

Ургамлын мониторинг

Төслийн талбайд 2 бичиглэл хийхэд үндсэн 2 бүлгэмд хуваагдаж байна. Үүнд:

- Тэсэг – боролзой-шавагт, холимог сөөгт
- Хотирт-холимог сөөгт бүлгэмд байна.

Хад чулуутай жижиг уулсаараа Тэсэг – боролзой-шавагт, холимог сөөгт, түүний хөндийгөөр шарилж – шаваг- холимог сөөгт бүлгэмдэлтэй. Тус талбай нь Гурвантэс сумын өмнө байрлах нам уулын хажуу, хөндийгөөр тархах бөгөөд Тэсэг – боролзой – шавагт, холимог сөөгт бүлгэмдэлтэй, тусгагийн бүрхэц 5%, 23 зүйлийн ургамал ургасан, 1 м2-д 3-5 орчим зүйл тааралдаж бүртгэгдсэн, ургац 0,6 ц/га байсан. Сөөг 50 – 80 см өндөртэй, өвслөг ургамал 5 см өндөртэй. Ус урсах хэсгээр шарилжит бүлгэмдэл үүссэн. Зонхилогч ургамлын хувьд үетнээс сайрын хялгана, алаг өвснөөс таана, монгол сүүт өвс, зэлэн зангуу, сөөгнөөс Монгол бүйлс, Монгол догар, цагаалин харгана, орог тэсэг, шар модот хотир ургана. Бэлчээрийн талхагдал бага.

Бичиглэл -1

Ургамлын зүйлийн бүрдэл					
№	Ургамлын латин нэр	Ургамлын монгол нэр	Бүрхэц, %	ангилаа	Ашигт ургамал
1	*Ajiana trifida*	*Гурвалсан салбант бороолз*	1	бэлчээр	
2	*Allium mongolicum*	*Хөмүүл*		бэлчээр	элбэг
3	*Allium polyrrhizum*	*Таана*	1	бэлчээр	элбэг
4	*Amygdalus pedunculata*	Бариулт бүйлээс	1	бэлчээр	элбэг
5	*Anabasis brevifolia*	*Ахар навчит баглуур*		бэлчээр	элбэг

6	*Artemisia globosoides*	Шардуу шарилж		бэлчээр	
7	*Caryophyteris mongolica*	*Монгол догар*		бэлчээр	элбэг
8	*Dracochephallium foetidium*	*Үмхий шимтэглээ*	1	бэлчээр	элбэг
9	*Euphorbia mongolicum*	*Монгол сүүт өвс*		бэлчээр	элбэг
10	*Karshinikovia ceratoides*	*Орог тэсэг*		бэлчээр	
11	*Stipa glaerosa*	*Сайрын хялгана*	1	дүүргэгч	элбэг
12	*Tribulus terretris*	*Зэлэн зангуу*		бэлчээр	элбэг
13	*Zygophyllium xanthoxylon*	*Хотир*		бэлчээр	элбэг
14	*Caragana brachypoda* Pojark.-	Хойрог харгана		бэлчээр	элбэг
15	*Limonium tenellum*	*Нарийн бэрмэг*	-	бэлчээр	элбэг
16	*Peganum harmala*	*Эгэл өмхий өвс*		бэлчээр	
17	*Asparagus gobicus*	*Говийн хэрээннүд*	*	бэлчээр	элбэг
18	*Oxytropis aciphylla*	*Өргөст ортууз*		Бэлчээр	ховор
19	*Convolvulus ammonii*	*Аммоний сэдэргэнэ*	1	бэлчээр	элбэг
20	*Ephedra sinica*	*Нангиад зээргэнэ*		бэлчээр	элбэг
21	*Asterothamnus poliifolius*	*Навчирхаг лавай*		бэлчээр	ховор
22	*Scrozonera capito*	Данхар хависгана		бэлчээр	элбэг
23	*Incarvilla Potaninii*	Потанины улаан тулам		бэлчээр	Нэн ховор

2.Хотирт –холимог сөөгт (243/ H-V-3-1)

Төслийн талбайн доторх ургамал бичиглэл №2

Зураг 1.

Тус талбай нь замын трасс дагуу тэгш хөндийгөөр тархах бөгөөд цөлийн хотирт бүлгэмдэлтэй, тусгагийн бүрхэц 20%, 10 зүйлийн ургамал (бичиглэл-2) бүртгэгдсэн,

ургац 0,4 ц/га байсан. Өвслөг ургамлын 5 см өндөртэй, сөөг 60 хүртэл см өндөртэй байсан. Зонхилогч ургамлын хувьд үетнээс сайрын хялгана, алаг өвснөөс хөмүүл, таана,алтайн сонгоолж, ширэг улалж, сөөгнөөс регелийн будраа, улаан бударгана, цагаан харгана, шар хотир ургана. Бэлчээрийн талхагдал бага. Гандуу байсан.

Бичиглэл -2

Ургамлын зүйлийн бүрдэл					
№	Ургамлын латин нэр	Ургамлын монгол нэр	Бүрхэц, %	ангилаа	Ашигт ургамал
1	*Caragana stenophylla*	*Нарийн навчит харгана*	2	бэлчээр	элбэг
2	*Reamurea songorica*	*Улааг бударгана*	1	бэлчээр	
3	*Carex duriuscula*	*Ширэг улалж*	*	бэлчээр	элбэг
4	*Stipa glaerosa*	*Сайрын хялгана*	1	бэлчээр	элбэг
5	*Allium mongolicum*	*Хөмүүл*	3	бэлчээр	элбэг
6	*Allium polyrrhizum*	*Таана*	1	бэлчээр	элбэг
7	*Bassia dasyphylla*	*Манан хамхаг*	*	дүүргэгч	элбэг
8	*Heteropappus altaicus*	*Алтайн согсоолж*	1	бэлчээр	элбэг
9	*Sympegma regellii*	*Регелийн будраа, шар мод*	3ш	бэлчээр	
10	*Zygophyllium xanthoxylon*	*Шар хотир*	8ш	бэлчээр	элбэг

Ажилчдад амьтны тухай хууль, байгаль хамгаалах талаар сургалт хийж байх

Төслийн хүрээнд ажиллаж байгаа нийт ажилчдад дараах сургалтыг орсон.

- хог хаягдлын менежмент,
- Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх сургалт
- Зэрлэг ан амьтны хууль бус үйлдлийн эсрэг үйл ажиллагаа
- Түүх соёлын өвийг хамгаалах сургалт орсон.

Хориотой ан амьтан агнасан, түүний эд эрхтэнг худалдан борлуулсан иргэнд хуульд заасан зүйл залтын дагуу хариуцлага хүлээлгэдэг. Санаатай болон санамсаргүй байдлаар хориотой ан амьтан агнасан, түүний эд эрхтнийг худалдан борлуулсан иргэд хүлээлгэх хариуцлага ,иргэд хуулийн мэдлэг багатайгаасаа болоод хэн нэгний ятгалгаар бүлэглэн ан агнасан, түүний эд эрхтнийг худалдан борлуулах гэмт хэрэгт холбогдож байгаа талаар ухуулсан сурталчилах, түүнчлэн жилээс жилд хулгайн анчдын гарт өртөж тоо толгой нь улам ховордож, устах аюулд өртөөд байгаа ан амьтдыг хамгаалахын тулд хулгайн анчдын талаарх мэдээллийг харьяа сумынхаа экологийн албаны мэргэжилтэн, цагдаагийн байгууллагад өгөх боломжтой талаар сургалт орж таниулах боршур байршуулан ажиллалаа.

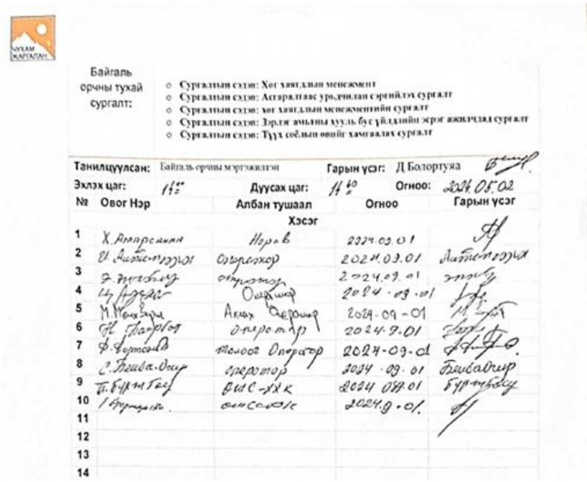

Байгаль орчны тухай сургалт:

- Сургалтын сэдэв: Хог хаягдлын менежмент
- Сургалтын сэдэв: Асгаралтаас урьдчилан сэргийлэх сургалт
- Сургалтын сэдэв: хог хаягдлын менежментийн сургалт
- Сургалтын сэдэв: Зэрлэг амьтны хууль бус үйлдлийн эсрэг ажилчдад сургалт
- Сургалтын сэдэв: Түүх соёлын өвийг хамгаалах сургалт

Танилцуулсан: Байгаль орчны мэргэжилтэн Гарын үсэг: Д Болортуяа [illegible]

Эхлэх цаг: 11:00 Дуусах цаг: 11:40 Огноо: 2024.05.02

№	Овог Нэр	Албан тушаал Хэсэг	Огноо	Гарын үсэг
1	[illegible]	Нярав	2024.09.01	[illegible]
2	[illegible]	Оператор	2024.09.01	[illegible]
3	[illegible]	оператор	2024.09.01	[illegible]
4	[illegible]	Оператор	2024.09.01	[illegible]
5	[illegible]	Ахлах оператор	2024-09-01	[illegible]
6	[illegible]	оператор	2024.9.01	[illegible]
7	[illegible]	[illegible] Оператор	2024-09-01	[illegible]
8	[illegible]	оператор	2024.09.01	[illegible]
9	[illegible]	[illegible]	2024.09.01	[illegible]
10	[illegible]	[illegible]	2024.9.01.	[illegible]
11				
12				
13				
14				

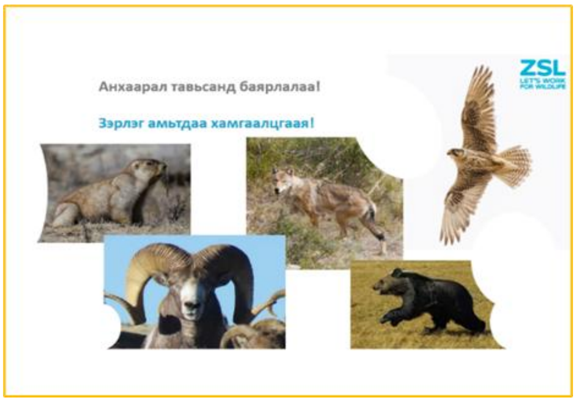

Шувууны нислэгийн чиглэл өөрчлөгч /үргээгч/ болон шувууны суулт /үүр/ суурилуулах

Шувууны нислэгийн чиглэл өөрчлөх /үргэх/ болон шувууны суурь /үүр/ суурилуулах арга хэмжээний тайлан

Ерөнхий мэдээлэл

Нарийвчилсан үнэлгээний зөвлөмжийн дагуу нийт 3 ширхэг шувууны үүр хийж, байгальд тохиромжтой байршилд суурилуулсан. Энэхүү арга хэмжээний зорилго нь шувуудын амьдрах орчныг дэмжих, үйлдвэрийн нөлөөллөөс үүдэх орчны өөрчлөлтийг багасгах, амьтдын нутагшилт, үржилд ээрэг нөхцөл бүрдүүлэхэд оршино.

Шувууны үүрний байршил ба онцлог

Шувууны үүрийг тухайн бүс нутгийн амьтны зүйлийн онцлог, газар нутгийн нөхцөлд нийцүүлэн байршуулсан.

Ерөнхийдөө үүрийг газрын дээрх хэсэг, хадтай бүсийн ойролцоо байршуулсан нь шувуудын аюулгүй, тогтвортой нутагших нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

Үүр хийхэд ашигласан материал нь байгальд ээлтэй, дулаан хадгалах чадвартай модон бүтэцтэй бөгөөд үүр бүрийг 2–3 шувуу амьдрах боломжтой байдлаар төлөвлөсөн. Үүрний байрлал нь ангаахай өсөхөд тохиромжтой, нарны илчлэг, агаарын урсгал, аюулгүй байдлын шаардлагыг хангаж байна.

Үүр барих хугацаа ба улирлын тохиргоо

Шувууны үүрийг барих хамгийн тохиромжтой улирал нь хаврын эхэн сард тул ажлыг тухайн хугацаанд бүрэн гүйцэтгэсэн.

Хийсэн ажлын дүн

Хэрэгжүүлсэн ажил нь шувуудын амьдрах орчныг дэмжиж, байгаль орчны хамгааллын зорилтыг хангахад чухал ач холбогдолтой болсон.

Үүрийг тогтмол шалгаж, шаардлагатай тохиолдолд нөхөн сэргээж засвар хийх, шувуудын нутагшилт болон үржилд ажиглалт хийхийг ирэх жилээс зохион байгуулна.

Дүгнэлт

Энэхүү арга хэмжээ нь шувуудын байгалийн амьдрах орчныг хадгалах, нөхөн сэргээх бодит үр нөлөөтэй ажил боллоо.

Экологийн ач холбогдол:

- Уул уурхайн болон бусад хүний үйл ажиллагааны нөлөөгөөр устаж, сарнисан шувуудын амьдрах орчныг нөхөн сэргээхэд хувь нэмэр оруулна.
- Шувууд газар нутгийн **шавьж, мэрэгч амьтдын тоог тэнцвэржүүлэхэд** чухал үүрэгтэй тул экосистемийн тэнцвэрийг хадгалах ач холбогдолтой.

Байгаль хамгааллын бодит үр дүн:

- Үүрэнд шувуу суурьшсан байдал (зурагт байгаа шиг) нь арга хэмжээ **үр дүнтэй хэрэгжсэн** гэсэн нотолгоо болдог.
- Энэ нь байгууллагын байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд туссан **биотехникийн ажлын үр дүнг баталгаажуулж буй баримт** болно.

Тайланд тусгах хэлбэрийн жишээ:

“2025 онд хийгдсэн биотехникийн ажлын хүрээнд шувууны үүрийг байршуулж, байгальд нутагшуулах орчныг бүрдүүлснээр тухайн бүсэд шувууд суурьшин амьдрах нөхцөл бий болсон. Энэ нь экосистемийн тэнцвэрт байдал, биологийн олон янз байдлыг хадгалах ач холбогдолтой ажил боллоо.”

Фото баримт

(Доорх зургууд нь суурилуулсан шувууны үүр болон талбайн байршлын гэрэл зураг юм.)

5.2 НӨХӨН СЭРГЭЭЛТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Техникийн нөхөн сэргээлт хийх	Гүйцэтгэх ажил	2025 онд	
Хамгаалалтын далан байгуулах	Газрын нурал, элэгдлээс хамгаалах далан, хашлага хийх,	3.600.000	6,576,667
Экосистемийн нөхөн сэргээлт	Төсөлд өртсөн газар нутагт ургамалжилт, хөрс, амьдрах орчныг сэргээх ажлын хүрээнд төслийн хүрээнд ойр байдаг ХӨВ булгийг түшиглэн урсацыг сайжруулан, ам амьтан услах уст цэг байгуулах	2.000.000	4,171,000
	Нийт мян.төг	5.600.0	10,747,667

Газрын нурал, элэгдлээс хамгаалах далан, хашлага хийх

Олон жилийн өмнө ашиглалтын явцад эвдрэлд орсон төслийн талбайн хажуу хэсгийн газарт техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэж байна. Энэхүү ажлын зорилго нь газрын гадаргын хэлбэржүүлэлт, нуранги, элэгдэл үүсэхээс урьдчилан сэргийлэх, цаашид биологийн нөхөн сэргээлт хийхэд бэлтгэх явдал юм.

2025 онд тус талбайд нийт 5261 м² хэмжээтэй хуучин ухашид техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдсэн. Нөхөн сэргээлтийн ажлын хүрээнд дараах арга хэмжээнүүдийг хэрэгжүүллээ:

- ✓ Ухаш болон эвдэрсэн хэсгийн ирмэг, хажуу налууг тэгшилж, тогтвортой хэлбэрт оруулсан.
- ✓ Нуранги үүсэх магадлалтай хэсгүүдэд чулуу, хаягдал хөрсөөр далан, хашлага хийж тогтворжуулсан.
- ✓ Газрын дүүргэлтийн ажлыг эхлүүлж, суурь давхаргыг барьж байгуулсан.

Нүүр хэсэгт түр овоолсон хөрсийг ашиглан тэгшилгээ хийж, биологийн нөхөн сэргээлт хийх бэлтгэлийг хангаж байна.

2025 оны 10 сарын 20ны байдлаар талбайн дүүргэлтийн ажил бүрэн дуусгасан. Хөрсний тогтворжилт хангагдсаны дараа 2026 оны ажлын төлөвлөгөөнд биологийн нөхөн сэргээлт хийхээр төлөвлөсөн.

Биологийн нөхөн сэргээлтийн хүрээнд дараах ажлуудыг төлөвлөж байна:

Дүүргэсэн талбайд өнгөн хөрсөөр хучилт хийх;

Байгальд ургадаг, тухайн бүсийн уур амьсгалд тохирсон нутгийн өвс, бут сөөг тарих;

Тарьц ургамлын ургалт, хөрсний чийгшлийг тогтмол хянах, арчилгаа хийх.

Дүгнэлт:

2025 онд хуучин эвдэрсэн 5261 м² талбайд техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил амжилттай хийгдэж, газар хэлбэржүүлэлт, тогтворжуулалтын ажил хийгдсэн. Тус талбайн техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил бүрэн дуусаж 2026 онд биологийн нөхөн сэргээлт хийх бөгөөд уг ажил нь байгаль орчныг сэргээх, газрын элэгдэл, нурангаас хамгаалахад чухал ач олбогдолтой болно.

Нийт талбай (м2)	Дүүргэлтийн гүн	Нийт эзлэхүүн (м3)	Рейсийн тоо (24 м³/тэвш)	Нийт өртөг (20.000 ₮/м³)
5261	1.5 м	7,892	329	**6,576,667**

Төсөлд өртсөн газар нутагт ургамалжилт, хөрс, амьдрах орчныг сэргээх ажлын хүрээнд төслийн хүрээнд ойр байдаг хөв булгийг түшиглэн урсацыг сайжруулан, ам амьтан услах уст цэг байгуулах

Төслийн хүрээнд ойр орчны экосистемийг сэргээх, амьтны усан хангамжийг сайжруулах арга хэмжээний хэрэгжилтийн тухай тайлан

1. Ерөнхий мэдээлэл

Төслийн нөлөөллийн бүсэд орших газар нутгийн ургамалжилт, хөрс, амьдрах орчныг хамгаалах зорилгоор байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн хүрээнд ойролцоох Хөв булаг дээр тулгуурлан хийхээр төлөвлөсөн ч ундрага муудаж ус гараагүй тул Тос Тосон бумбатай хамтран төлөвлөгөөнөөс өөр байршилд худаг цэг дээр тулгуурлан зэрлэг амьтдад зориулсан услах цэг байгуулах ажлыг эхлүүлсэн.

2. Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

- “Тост тосон бумбын нурууны байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын захиргаатай” хамтран, усан хангамжийн нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор **худаг, усан цэгийг шинэчлэн хөв байгуулах** ажлыг эхлүүлсэн.
- Энэхүү ажлын хүрээнд газар дээр суурилуулсан хөв, ус шахуурга, нарны зайн хураагуур, ус хураах сав зэрэг тоног төхөөрөмжийг суурилуулахаар төлөвлөсөн.

3. Санхүүжилт

Ус хангамжийн байгууламжийг байгуулах, тоног төхөөрөмж худалдан авах, суурилуулах ажилд нийт **4,171,000 төгрөгийн зардал** гаргасан.

Зардлын баримт болон “Тост тосон бумбын нурууны хамгаалалтын захиргаа”-аас гаргасан техникийн хүлээлцсэн акт, зургийн хавсралттай.

4. Хууль эрх зүйн үндэслэл

Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль болон Ашигт малтмалын тухай хуулийн холбогдох заалтын дагуу, уурхайн үйл ажиллагааны нөлөөлөлд өртсөн бүсэд нөхөн сэргээлт, байгаль орчны сайжруулалтын арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үүргээ биелүүлсэн болно.

5. Дүгнэлт

Төслийн нөлөөллийн бүсэд байгаль орчны нөхөн сэргээлтийн хүрээнд усан хангамжийг сайжруулах, амьтдын услах нөхцөлийг бүрдүүлэх ажил бүрэн хэрэгжиж, байгаль хамгааллын байгууллагын хяналт шалгалтаар хүлээн зөвшөөрөгдсөн байна. Энэхүү арга хэмжээ нь тухайн бүсийн экосистемийн тэнцвэрт байдалд эерэг нөлөө үзүүлэх ач холбогдолтой юм.

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ
ТОСТ ТОСОН БУМБЫН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГАА

Урт бег, Гурвантэс сум, Өмнөговь аймаг, 48155
Утас: +976 7053 6090,
Цахим шуудан: tost.toson.bumba.np@gmail.com

2025.10.22 № 106

танай ____________ -ны № ____________ -т

ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК-Д

Зэрлэг амьтдын уст цэг нэмэгдүүлэх тухай

Тост Тосон бумбын нурууны байгалийн нөөц газар нь Дэлхийд нэн ховор цоохор ирвэсний нутаг. Түүнээс гадна аргаль, янгир, хар сүүлт зээр, шилүүс мануул, хавтгай тэмээ, чоно, үнэг, туулай, төрөл зүйлийн шувууд зэрэг биологийн төрөл зүйл олонтой, экологийн чухал ач холбогдол бүхий бүс нутаг юм. Цаг агаарын давагдашгүй хүчин зүйл уур амьсгалын өөрчлөлт зэргээс хамааран эдгээр амьтдын идэш тэжээл ховордох, булаг шанд ширгэх зэрэг нь амьтдын тоо толгой өсөлт үржилтэнд сөргөөр нөлөөлөх хүчин зүйл болсон. Иймд биотехникийн арга хэмжээ авах, уст цэгийг нэмэгдүүлэх ажлыг хамгаалалтын захиргаа үе шаттай хэрэгжүүлж байна.

Хамгаалалтын талбайд хар сүүлт зээрийн бүс нутагт уст цэгийг нэмэгдүүлэх, автомат худгийг бий болгохоор төлөвлөсөн. Үүнд шаардлагатай тоног төхөөрөмжийн санхүүжилтийг шийдвэрлэн хамтран ажиллана уу?

Хавсралтаар санхүүжилтийн задаргаа техникийн тодорхойлолтыг хүргүүлэв

ДАРГА Э.СЭРЖМЯДАГ

БАТЛАВ:

ТОСТ, ТОСОН БУМБЫН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГААНЫ

ДАРГА Э.СЭРЖМЯДАГ

ЗЭРЛЭГ АМЬТАНД ЗОРИУЛСАН АВТОМАТ ХУДАГТ ШААРДЛАГАТАЙ ТОНОГ ТӨХӨӨРӨМЖИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТ

2025.10.22 Гурвантэс сум

№	Барааны нэр	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Барааны үнэ	Зураг
1	Нарны толь-150 W	ширхэг	1	270,000	
2	Акумлятор 120 А	ширхэг	1	600,000	
3	Хянах самбар	ширхэг	1	80,000	
4	Цагийн тохиргоо	ширхэг	1	100,000	
5	12 V-ийн насос	ширхэг	1	240,000	
6	PVC хоолой (насосдоо тааруулж)	м	6	33,000	
7	Reconyx HyperFire 4K Professional Camera судалгааны автомат камер (батарей, SD картын хамт)	ширхэг	1	2,000,000	
8	Хашааны төмөр 2х4	м	30	192,000	
9	Хашааны төмөр 2х2	м	40	144,000	
10	30 мм L төмөр	м	12	62,400	
11	Турба 50 мм	м	3	57,600	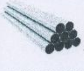
12	Цахилгааны утас	м	20	50,000	
13	Цемент	кг	200	112,000	
14	Мэдээллийн самбар	ш	1	500,000	
	Нийт үнэ			**4,171,000**	

Сангийн сайдын 2017 оны
347 дугаар тушаалын хавсралт

eBARIMT.MN

ТӨЛБӨРИЙН БАРИМТ

ДДТД: 000003648354000251028000001379186
Борлуулагчийн:
ТТД: 3648354
НЭР: Баянтостын хишиг
Хаяг: undefined
Утас: undefined
Банкны нэр: Капитрон
Банкны дансны дугаар: 3025041104
Банкны IBAN дугаар: MN130030003025041104

Огноо: 2025-10-28
Худалдан авагчийн:
ТТД: 3614093
Нэр: Чухамжаргалан
Хаяг: Монгол, Өмнөговь, Гурвантэс, , Баясах, 0
Утас: 99018980

Д/Д	Бараа, ажил, үйлчилгээний нэр	Код	Хэмжих нэгж	Тоо, хэмжээ	Нэгжийн үнэ	Бүгд үнэ
1	тоног төхөөрөмж		ш	1	4,171,000	4,171,000

Бараа, ажил үйлчилгээний үнэ:	4,171,000
Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар:	0
Нийслэл хотын албан татвар:	0
Нийт дүн:	4,171,000

Хүлээн авсан: .... /......................................./
(гарын үсэг) (нэр)
Хүлээлгэн өгсөн: .... /......................................./
(гарын үсэг) (нэр)

Худалдаа Хөгжлийн Банк Огноо: **2025.10.28 11:42:31**

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын №: **290265892**

Системийн огноо: **2025.10.28**

Нэр: **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**

Илгээгч	Дансны дугаар: **463088930**	Нэр **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**	Дүн **4,171,000.00 MNT**	Ханш **1.00**
/ дөрвөн сая нэг зуун далан нэгэн мянган төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: **30** Дансны дугаар **MN130030003025041104**	Банкны нэр **Капитрон Банк** Нэр **БАЯНТОСТЫН ХИШИГ НҮТББ**	**4,171,000.00 MNT**	**1.00**

Гүйлгээний утга:
ЕВ -Автомат худгийн тоног төхөөрөмжийн үнэд 3614093

Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан

Тэрбум мод ажлын хүрээнд

Сумын хойно мод тарих ажил

Баруун сухант мод тарих ажлыг нийт 10 хүний бүрэлдэхүүнтэй 200 ширхэг эм чацарганы мод тарих ажлыг зохион байгуулсан. Эр чацарганы модыг нөхөн тарихаар тооцоолон зайг үлдээсэн. Нийт 40 ширхэг эр чацаргана шаардлагатай.

Цэцэрлэгт хүрээлэнд мод тарих ажил

Сумын цэцэрлэгт хүрээлэнд Голтбор болон чацарганаы мод суулгах ажил хийгдсэн. Нийт 130 ширхэг мод тарих ажил хийгдсэн.

Худалдаа Хөгжлийн Банк Огноо: **2025.10.28 16:00:57**

Шилжүүлгийн мэдээлэл

Журналын №: **240457942**

Системийн огноо: **2025.04.24**

Нэр: **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**

			Дүн	Ханш
Илгээгч	Дансны дугаар: **463088930**	Нэр **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**	**1,150,000.00 MNT**	**1.00**
/ нэг сая нэг зуун тавин мянган төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: **90** Дансны дугаар **MN160090100110051081**	Банкны нэр **Төрийн сан** Нэр **Өм.Ойн анги**	**1,150,000.00 MNT**	**1.00**

Гүйлгээний утга:
ЕВ -Модны үнэд 3614093

Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан
Салбар, тооцооны төв:

5.3 ДҮЙЦҮҮЛЭН ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТАЙЛАН

Төсөл хэрэгжих үеэр тус уурхайн орчимд биологийн олон янз байдлын судалгаа шинжилгээ хийх, гарсан үр дүнд тулгуурлан биологийн олон янз байдлын менежментийн төлөвлөгөө, дүйцүүлэн хамгаалллын стратеги боловсруулж Байгаль орчны төрийн захиргааны төв байгууллагын холбогдох мэргэжилтнүүдэд албан ёсоор танилцуулж, тэдгээрийн саналыг авч тайланд тусган ажиллаж байна. Энэхүү биологийн олон янз байдлын менежментийн төлөвлөгөө, дүйцүүлэн хамгааллын стратегийн хүрээнд төлөвлөгөө, хөтөлбөрийг орон нутгийн захиргааны саналыг тусгаж хэрэгжүүлэх ёстой.

Дүйцүүлэн хамгааллын стратеги	Гүйцэтгэх ажил	Хэрэгжилт
Биотехникийн арга хэмжээ	Багийн түвшинд орон нутгаас чиглэл өгсөн газарт зэрлэг амьтдад зориулж өвс хужир мараа тавьж өгөх, орон нутгийн байгаль хамгаалагчтай хамтран ажиллах	2025 онд хийгдсэн биотехникийн гурван удаагийн арга хэмжээ нь тухайн бүсийн зэрлэг амьтдын усан хангамжийг сайжруулах, амьдрах орчныг хамгаалах, экосистемийн тогтвортой байдлыг хангахад чухал хувь нэмэр оруулсан болно.
Нийт мян.төг	2,000,000	4,388,429

Биотехникийн ажлын тайлан

2025 онд байгаль хамгааллын биотехникийн ажлыг гурван удаа зохион байгуулж, нийт **4,388,424 төгрөгийн зардлаар** дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлэв.

1. **Хөх Өндөр нэртэй хөв цөөрөмд ус хийх ажил** – 2,537,639 төгрөгийн зардлаар хийгдсэн.

Энэхүү ажлын хүрээнд хөвийн усны түвшинг нэмэгдүүлж, зэрлэг амьтдын усан хангамжийг сайжруулах зорилго тавьсан.

2. **Тосон бумбын “Тоорийт Хөх” газарт мазаалайн саванд тэжээл дүүргэх ажил** – 937,142 төгрөгийн зардлаар гүйцэтгэсэн.

Энэ ажлын хүрээнд ховор амьтан болох мазаалайн амьдрах орчны нөхцөлийг дэмжих зорилгоор тэжээлийн савыг шинэчилж, шаардлагатай хэмжээгээр тэжээл нэмж байршуулсан.

3. **Хөх Өндөр нэртэй хөв цөөрөмд дахин ус хийх ажил** – 913,913 төгрөгийн зардлаар хэрэгжүүлсэн.

Цөөрөмд дахин ус хийснээр амьтдын услах нөхцөлийг тогтвортой байлгах нөхцөл бүрдүүлсэн.

Ийнхүү 2025 онд хийгдсэн биотехникийн гурван удаагийн арга хэмжээ нь тухайн

бүсийн зэрлэг амьтдын усан хангамжийг сайжруулах, амьдрах орчныг хамгаалах, экосистемийн тогтвортой байдлыг хангахад чухал хувь нэмэр оруулсан болно.

Биотехникийн арга хэмжээнд оролцсон ажлын тайлан -1

Биотеникийн арга хэмжээг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Тосон бумба руу “Бласт”ХХК 4 хүн, Тост тосон бумбын нурууны байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын газар 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй “Чухамжаргалан” ХХК 5 хүний бүрэлдэхүүнтэй нийт 10 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр арга хэмжээг 2025 оны 04 сарын 06 өдөр 3 автомашин, 2 тонн савтай уурхайн бүсээс нэг талдаа 200 гаруй км нийт 400гаруй км замыг туулж зохион байгуулан ажиллалаа. Эхний цэг Тостын нурууны ***Хачигт*** нэртэй газар байрлах хөвийг 500 гаруй метр уул өөдөө ус үүрч дүүргэн, хоёрдугаар цэг ***Хөх Өндөр*** нэртэй хөв цөөрөмд автомашинаар шууд ус гойжуулан усаар дүүргэсэн.

НИЙТ ЗАРЦУУЛСАН ТӨСӨВ

№	**Зардлын задаргаа**		**Үнийн дүн**
1	Түлш зарцуулалтын өртөг	180 км	255,500
2	Ажиллах хүчний өртөг	9 хүн	2,057,139
3	Ажилчдын өдрийн хоол	9 хүн	225,000
Нийт зарцуулсан тооцоо			**2,537,639**

Биотехникийн арга хэмжээнд оролцсон ажлын тайлан - 2

“Чухамжаргалан” компани нь Биотеник-2 арга хэмжэээээр Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Тост тосон бумбын нуурын байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын захиргаатай хамтран Тосон бумбын “Тооройт Хөх” газарт “Чухамжаргалан” ХХК 2 хүн, Тост тосон бумбын нуурын байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын газар 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй нийт 4 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр арга хэмжээг 2025 оны 04 сарын 07 өдөр зохион байгуулан ажиллалаа. Арга хэмжээнд Прадо авто машинаар 4 хүн болон 10 шуудай хоргол тэжээл тээвэрлэн, арга хэмжээг уурхайн бүсээс хойт таладаа 190 км замын туулж ховор амьтдын амьдрах нутаг дэвсгэр дээр байршуулах ажлыг зохион байгуулж ажилласан.

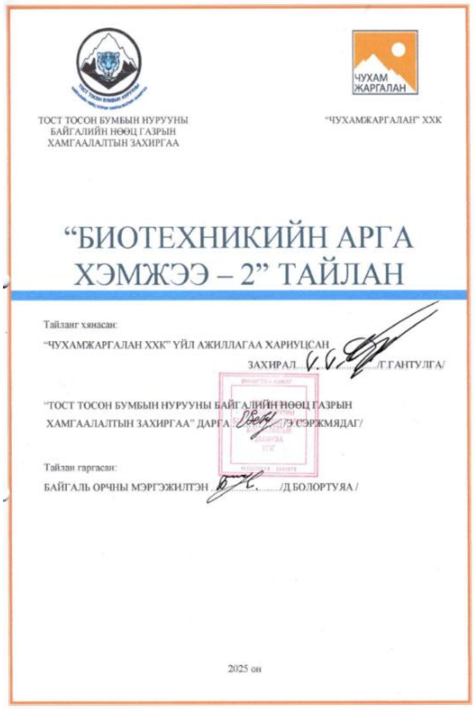
ТОСТ ТОСОН БУМБЫН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГАА

ЧУХАМ ЖАРГАЛАН
“ЧУХАМЖАРГАЛАН” ХХК

“БИОТЕХНИКИЙН АРГА ХЭМЖЭЭ – 2” ТАЙЛАН

Тайланг хянасан:
“ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК” ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ .... /Г.ГАНТУЛГА/

“ТОСТ ТОСОН БУМБЫН НУРУУНЫ БАЙГАЛИЙН НӨӨЦ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГАА” ДАРГА .... /Э.СЭРЖМЯДАГ/

Тайлан гаргасан:
БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЭРГЭЖИЛТЭН .... /Д.БОЛОРТУЯА /

2025 он

Нийт **937,142** төгрөг зарцуулсан болно.

Биотехникийн арга хэмжээнд оролцсон хүний албан тушаал нэрс:

№	Байгууллагын нэр	Нэрс	Албан тушаал
1	"Чухамжаргалан" ХХК	Д.Болортуяа	Байгаль орчны мэргэжилтэн
2		Т.Адъяасүрэн	Оператор
3	Тост Тосон Бумбын Нурууны Байгалийн Нөөц Газар	Д.Цолмон	Байгаль хамгаалагч
4		Эрдэнэчулуун	Байгаль хамгаалагч

1. Зардлын тооцоо:

➢ Түлш зарцуулалтын өртөг

	Улсын дугаар	Явсан км	Түлш зарцуулалт		Түлшний зардал	
			Нэг км зарцуулах норм	Нийт зарцуулалт	Нэгж өртөг	Нийт өртөг
3	1079УЕН	380	12л/100км	45.6	3500	159,600
						159,600

➢ Ажиллах хүчний өртөг

№	Байгууллагын нэр	Нэрс	Албан тушаал	Ажлын хоног	Нэг өдрийн ажлын зардал
1	"Чухамжаргалан" ХХК	Д.Болортуяа	Байгаль орчны мэргэжилтэн	1 өдөр	228,571
2		Т.Адъяасүрэн	Оператор	1 өдөр	228,571
					457,142

НИЙТ ЗАРЦУУЛСАН ТӨСӨВ

№	Зардлын задаргаа	Үнийн дүн
1	Түлш зарцуулалтын өртөг	159,600
2	Ажиллах хүчний өртөг	457,142
3	Хорголжин тэжээлийн өртөг	480,000
Нийт зарцуулсан тооцоо		**937,142**

Биотехникийн арга хэмжээнд оролцсон ажлын тайлан - 3

Биотеникийн арга хэмжээг Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын Тосон бумба руу “Бласт”ХХК 4 хүн, Тост тосон бумбын нурууны байгалийн нөөц газрын хамгаалалтын газар 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй “Чухамжаргалан” ХХК 2 хүний бүрэлдэхүүнтэй нийт 8 хүний бүрэлдэхүүнтэйгээр арга хэмжээг 2025 оны 08 сарын 06 өдөр 2 автомашин, 2 тонн савтай уурхайн бүсээс нэг талдаа 90 гаруй км нийт 180 гаруй км замыг туулж зохион байгуулан ажиллалаа. Эхний цэг Тостын нурууны ***Хачигт*** нэртэй газар байрлах хөвийг 500 гаруй метр уул өөдөө ус үүрч дүүргэн, хоёрдугаар цэг ***Хөх Өндөр*** нэртэй хөв цөөрөмд автомашинаар шууд ус гойжуулан усаар дүүргэсэн.

.

НИЙТ ЗАРЦУУЛСАН ТӨСӨВ

№	Зардлын задаргаа		Үнийн дүн
1	Түлш зарцуулалтын өртөг	180 км	255,500
2	Ажиллах хүчний өртөг	2 хүн	658,713
3	Ажилчдын өдрийн хоол	4 хүн	200,000
Нийт зарцуулсан тооцоо			**913,913**

Хүснэгт 33. Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд хийгдэх ажил

5.4 НҮҮЛГЭН ШИЛЖҮҮЛЭХ, НӨХӨН ОЛГОВОР ОЛГОХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Тухайн төслийн 500 метр дотор эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд албан ёсоор газрын гэрчилгээ авсан Иргэн Батдалайгийн эзэмшил газар багтаж байна. Гэвч тус айл нь өөрийн эзэмшлийн газарт ямар нэгэн малын хашаа хороо, амьдран суух гэр одоогоор байхгүй бөгөөд бага зэргийн хог байна. Цаашид тус айл энэ нөлөөллийн бүсэд ирж суурьших юм бол тоосжилт болон дуу чимээний нөлөөлөл байна. Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотгол тайлангийн 2024-2028 оны хүрээнд тухайн айл эзэмшил газартаа суурьшсан тохиолдолд нүүлгэн шилжүүлэлтийг хийхдээ Монгол улсын Иргэний хуулийн дагуу нөлөөлөлд өртсөн айлд 20 сая төгрөгийн нүүлгэн шилжүүлэлт болон нөхөн олговорын зардал болгоно.

5.4 Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тухай

1. Ерөнхий мэдээлэл

   Төслийн талбай нь тухайн орон нутгийн иргэн Б. Батдалайгийн эзэмшлийн хаваржааны газар болон түүний ашиглаж байсан хуучин буйр бүсэд оршиж байна. Газрын зайн хэмжилтээр энэ газар нь тусгай зөвшөөрлийн талбайн хилээс 500 метрийн дотор байрлах тул нөхөн олговор, нүүлгэн шилжүүлэлтийн арга хэмжээ авах шаардлагатай болсон.

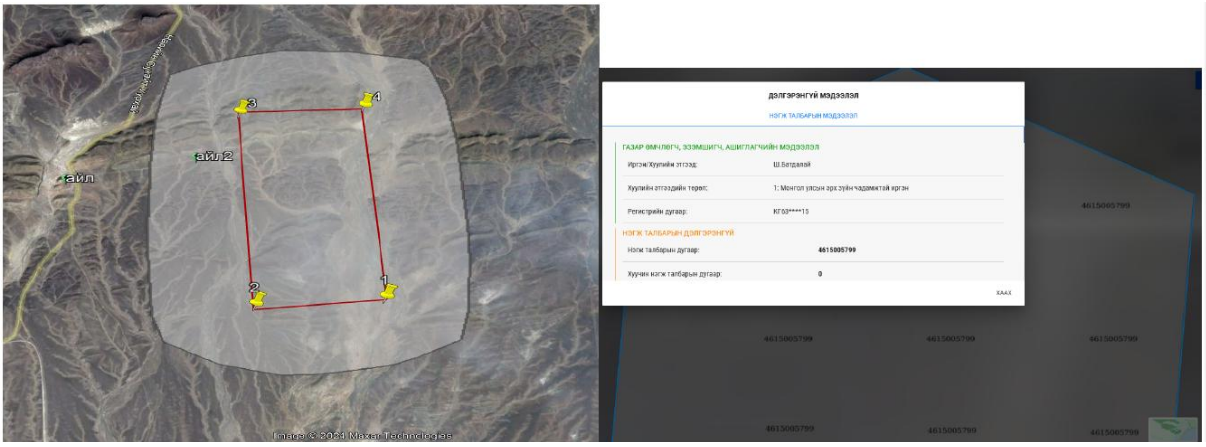

Зураг 59. Зураг 59-т айл2 гэж Батдалайгийн нөлөөллийн бүсд орсон айлыг тэмдэглэсэн байна. Энд 2024 оны 06 сарын байдлаар айлаас үлдсэн хог хурсан байдал

2. Хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ

- Эд хөрөнгийн нөхөн төлбөрийг “Ашигт малтмалын тухай хуулийн” 41 дүгээр зүйлийн 41.1 дэх заалтын дагуу тооцож олгосон.
- 2025 оны 10 дугаар сарын 27-нд “Худалдаа хөгжлийн банк”-аар дамжуулан 7,000,000 төгрөгийн нөхөн олговор иргэн Б. Батдалайд олгосон бөгөөд гүйлгээний баримт хавсаргасан.

Худалдаа Хөгжлийн Банк — Огноо: **2025.10.27 12:54:56**

Шилжүүлгийн мэдээлэл
Журналын №: **290035799**

Системийн огноо: **2025.10.27**

Нэр: **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**

			Дүн	Ханш
Илгээгч	Дансны дугаар: 463088930	Нэр: ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК	7,000,000.00 MNT	1.00
/ долоон сая төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: 34 Дансны дугаар: MN110034210400061607	Банкны нэр: Төрийн банк Нэр: БАТДАЛАЙ ШОМБОН	7,000,000.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга:
ЕВ -Сөрөг нөлөөлийн бүсэд хамрагдаж байгаа нөхөн олговор

Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан

3. Хууль эрх зүйн үндэслэл

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 41 дүгээр зүйл.

41.1. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь хайгуулын болон ашиглалтын үйл ажиллагааны явцад иргэн, аж ахуйн нэгжийн эд хөрөнгөд учруулсан хохирлыг бүрэн хэмжээгээр нөхөн төлөх үүрэгтэй бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийг шилжүүлэн байрлуулахтай холбоотой зардлыг хариуцна.

4. Дүгнэлт

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч байгууллага нь холбогдох хууль тогтоомжийг мөрдөн ажиллаж, иргэн Б. Батдалайд нөхөн олговорыг бүрэн хэмжээгээр олгосон байна. Үүний үр дүнд төслийн талбай дахь өмчлөлийн зөрчилгүй орчныг бүрдүүлж, төслийн үйл ажиллагааг саадгүй хэрэгжүүлэх нөхцөл бүрдсэн.

5.5 ТҮҮХ СОЁЛЫН ӨВИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Овоо тахилга хийх зан үйл нь Монголын биет бус соёлын өв-ийн нэг хэсэгт хамаарна. Овоо тахилгын соёлын өвд хамаарах байдал:

	Гүйцэтгэх ажил	2025 онд
Биет бус соёлын өвийг дэлгэрүүлэх	Баян хайрхан овоо тахилгыг санхүүжүүлэх, орон нутагтай хамтран зохион байгуулах / дотоод зардалаар тооцоолох/	30.0
	Нийт мян.төг	30.0

- ***Тахилга, ардын баярын арга хэмжээний тайлан***

  Зохион байгуулагч: ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК, БЛАСТ ХХК

  Хаана: Баянхайрхан овоо, Гурвантэс сум, Бага-Овоо баг

  Хэзээ: 2025 оны 05 дугаар сарын 22-ны өдөр

1. Арга хэмжээний зорилго

Биет бус соёлын өвийг дэлгэрүүлэх ардын баяр наадмыг зохион байгуулж, нутгийн иргэдийн эв нэгдэл, ёс заншлыг түгээн дэлгэрүүлэх, үндэсний соёл, уламжлалыг хойч үедээ сурталчлах зорилготой байв.

2. Арга хэмжээний явц

Арга хэмжээ өглөөний 06:00 цагт овооны тахилгын талбайг засаж, тахилгын бэлтгэлийг

хангах ажлаар эхэлсэн.

07:00 цагт тахилгын ёслол үйлдэж, ном уншиж, өргөл өргөсний дараа албан ёсны нээлт болж, нутгийн урлагийн бүлгүүд морин хуур, уртын дуугаар мэндчилгээ өргөв.

Мөн хурдан морины уралдаанд азарга, соёолон, даага зэрэг насны ангиллаар уралдаан явагдсан.

10:00 цагаас 32 бөхийн барилдаан, шагайн харваа, сурын харваа зэрэг үндэсний спортын төрлүүд эхэлсэн бөгөөд өдөр 12:00–13:00 цагт нийт оролцогчид, зочидод зориулсан зоог баригдсан.

14:00–17:00 цагийн хооронд морь, сур, шагайн харвааны шагнал гардуулах ажиллагаа, түрүү бөхийн барилдааныг зохион байгуулсан.

17:00 цагаас үдшийн зоог, хөнгөн концерт, урлагийн тоглолт болж, 19:00 цагаас тахилгын хаалтын ёслол, талархлын үгсээр арга хэмжээ амжилттай өндөрлөв.

3. Үр дүн

- Арга хэмжээнд нутгийн иргэд болон зочид, нийт 400 гаруй хүн оролцов.
- Үндэсний соёл, уламжлалт ёс заншлыг сэргээх, нутгийн иргэдийн хамтын оролцоог нэмэгдүүлэхэд чухал нөлөө үзүүлэв.
- Арга хэмжээний үеэр ямар нэгэн осол, гэмтэл, зөрчил гарсангүй.
- Бүх төрлийн тэмцээн, уралдаан амжилттай явагдаж, түрүү бөх, морь, харваачдад шагнал гардууллаа.

4. Дүгнэлт

“Тахилга, ардын баяр”-ын арга хэмжээ төлөвлөгөөний дагуу 2 дахь жилдээ амжилттай зохион байгуулагдаж, нутгийн ард иргэдийн сэтгэл ханамж өндөр байв. Байгаль орчин, олон нийтийн аюулгүй байдлыг бүрэн хангаж, тахилгын уламжлалыг сэргээсэн нь арга хэмжээний гол ач холбогдол байлаа.

ТАХИЛГА, АРДЫН БАЯРЫН АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ УДИРДАМЖ

Зорилго:

Эзэн тэнгэртээ өргөх уламжлалт тахилга, түмний эв нэгдлийг бэлгэдсэн ардын баярыг ёслол төгөлдөр зохион байгуулж, үндэсний соёл, спортын уламжлалыг түгээн дэлгэрүүлэхэд оршино.

Зохион байгуулагч:

ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК, БЛАСТ ХХК

Хаана:

[Баянхайрхан овоо] тахилгын талбай, [Гурвантэс сум, Бага-Овоо баг]

Хэзээ:

2025 оны 05 сар 22 өдөр

Арга хэмжээний хөтөлбөр

Цаг	Үйл ажиллагаа
06:00 – 07:00	Овооны тахилгын талбай засах, тахилгын бэлтгэл ажил
07:00 – 09:00	Тахилгын ёслол: –Тахилгын ном уншина – Өргөл өргөх
09:00 – 10:00	Тахилга наадмын албан ёсны нээлт: – Төрийн дуулал, Морин хуур – Мэндчилгээ
	Хурдан морины уралдаан: – Соёолон – Даага
10:00 – 11:00	– 32 бөхийн барилдаан эхэлнэ – Шагайн харваа, сурын харваа (2 төрөл) эхэлнэ
12:00 – 13:00	Өдрийн зоог, амралт
14:00 – 15:00	Шагнал гардуулах морь, сур, шагайн харвааны шагнал гардуулах
15:00 – 17:00	Түрүү үзүүрийн бөхийн барилдаан
17:00 – 18:00	Үдийн завсарлага, хөнгөн зоог
18:00 – 19:00	Шагнал гардуулах ёслол: – Бөх,
19:00 – 20:00	Тахилгын хаалтын ёслол, талархлын үг

Анхаарах зүйлс:

Бүртгэл өглөө 07:00 цагаас – 09:00 цагын хооронд бүртгэл хийгдэнэ.

- Иргэд хувийн болон олон нийтийн аюулгүй байдлаа хангаж оролцоно уу.
- Уралдаан, тэмцээнд оролцогчид зохих бүртгэл, бэлтгэлээ бүрэн хангах шаардлагатай.
- Талбайд хог хаягдал хаяхыг хориглоно.

Холбоо барих:

Зохион байгуулах комисс

Утас: 94737373, 99293035

№			Төрөл зүйл		Хэмжээ	Нэгж үнэ	Үнэ
1	Шагнал	12,366,750	Шагналын сан	ш	71		9,480,000
2			Медаль	ш	47	16,500	775,500
3			Өргөмжлөл	ш	23	49,500	1,138,500
4			Тууз	ш	37	2,750	101,750
5			Аннос /4.30*1.10/	м2	5	15,400	421,000
6			Байгууллагын туг /2*1/	ш	3	110,000	330,000
7			Далбаа	ш	1	110,000	110,000
8			Нарийн маркер	ш	2	5,000	10,000
9	Бэлэг	3,000,000	Хүүхдийн гарын бэлэг	ш	80	25,000	2,000,000
10			Өндөр настаны гарын бэлэг	ш	50	20,000	1,000,000
11	Соёл урлагын төлбөр	5,900,000	Бүжгийн хамтлаг	хүү	12		1,000,000
12			техник	ш	1		100,000
			Дуучин	ш	2		2,000,000
13			морин хуурч	ш	1		2,000,000
15			Хөтлөгч	ш	1	800,000	800,000
16	ЗБ комис	4,500,000	Ламын төлбөр	ш	1	3,000,000	3,000,000
17			Хөлийн цэц	ш	1	100,000	100,000
18			Бөхийн тайлбарлагч	ш	1	100,000	100,000
19			Бөхийн засуул	ш	4	100,000	400,000
20			Морь бүртгэл	ш	2	100,000	200,000
21			Шагай ЗБ	ш	1	100,000	100,000
22			Сур ЗБ	ш	1	100,000	100,000
23			Ерөнхий ЗБ	ш	5	100,000	500,000
25		3,845,078	Тахилын зүйлс				213,000
27			Цагаан идээ				443,000
28			айраг	л	50	11,000	550,000
			бусад				2,639,078
			хонь	ш	1	400,000	400,000
	Нийт үнэ						30,011,828
Нийт төсөв							30,000,000
		Бласт	Хоол	ш	400	22,000	8,800,000
							38,811,828

ЧУХАМ ЖАРГАЛАН
ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК
BLAST COMPANY
НАРИЙН СУХАЙТ САЛБАР
ИН ХАЙРХАН ОВОО ТАХИЛГА 20

5.6 ОСОЛ ЭРСДЭЛИЙН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

ЮНЕСКО-гийн Биет бус соёлын өвийн жагсаалт – Монгол Улс "Байгаль шүтэх зан үйл"-ийг биет бус соёлын өвийн нэг хэлбэр гэж бүртгүүлсэн. Монгол Улсын Соёлын өвийг хамгаалах тухай хууль – Биет бус соёлын өв-д хамаарах шашин шүтлэг, зан үйл, баяр ёслол гэх мэт зан заншлыг хамгаалах тухай заасан байдаг. Орон нутгийн соёлын өвийн бүртгэл – Зарим томоохон овоо, тахилгын зан үйл нь орон нутгийн хамгаалалттай өвд багтдаг. Овоо тахих ёслол нь байгаль шүтэх уламжлалын нэг хэсэг бөгөөд усны эх, уул, мод, чулууг хайрлан хамгаалах зорилготой. Байгаль хамгаалах үүрэгтэй чухал ач холбогдолтой.

Хүснэгт 34. осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө

Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөөлөл	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Нэгжийн өртөг /мян.төгрөг/	Нийт зардал /мян.төгрөг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа ба давтамж
Болзошгүй осол, саатал, техник технологийн шугам сүлжээний гэмтэл, галын гэнэтийн аюул үүсэх	Ажилчдад ХАБЭА-ны ажлын хувцас, малгай, хошуувч, гутал	1,500,000	11,469,348	Тоосжилт үүсэх магадлалтай бүсүүдийг тодорхойлж, хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээг заавал мөрдүүлэх чиглэл өгсөн.Ажиллагсадын хувийн хамгаалах хэрэгслийн бүртгэлийг шинэчлэн хөтөлсөн.Хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээ, цэвэрлэгээ, хадгалалтын талаар богино хэмжээний сэргээн сургалт зохион байгуулсан.
	Гал унтраах багаж хэрэгсэл байрлуулах, галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах	500,000	15,000	Ажлын гүйцэтгэлийн явцад үүсч болзошгүй галын аюулыг урьдчилан сэргийлэх, ажилтанд галын аюулгүй байдлын талаарх мэдлэг, ур чадварыг нэмэгдүүлэх, гал гарсан үед хархэн зөв ажиллах талаар сургалт зохион байгуулах зорилгоор уг үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн.
		2,000,000	11,484,348	

Ажилчдад хабэа-ны ажлын хувцас, малгай, хошуувч, гутал

1. Ажлын зорилго

Ажиллагсдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн шаардлагыг хангах, тоосжилттой орчинд ажиллагсадын эрүүл мэндийг хамгаалах зорилгоор хамгаалах хэрэгслээр хангах ажлыг зохион байгууллаа.

2. Хамгаалах хэрэгсэл олголтын бүртгэл

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын зааврын дагуу ажиллагсдад дараах хамгаалах хэрэгслийг олгов:

Нэг удаагийн хувцас	126	504,000.00
Бээлий өвлийн	830	705,500.00
Бээлий зөөлөн	666	227,365.28
Зуны ажлын хослол	19	3,022,727.27
Зуны гутал	17	4,203,636.41
Нүдний шил	30	190,000.00
Өвлийн гутал-нэхийтэй	1	270,000.00
Гагнуурын хувцас	2	360,000.00
Галд тэсвэртэй комбинзон	13	1,418,181.81
Гагнуурын элгэн хормогч	1	75,000.00
Комбинзон	95	388,636.45
Гагнуурын багны шил	46	36,800.00
Чихний бөглөө	45	67,500.00
Цэвэр ус	7,920	4,983,378.84
		16,452,726.06

3. Хийгдсэн ажлууд

Тоосжилт үүсэх магадлалтай бүсүүдийг тодорхойлж, хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээг заавал мөрдүүлэх чиглэл өгсөн.Ажиллагсадын хувийн хамгаалах хэрэгслийн бүртгэлийг шинэчлэн хөтөлсөн.Хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээ, цэвэрлэгээ, хадгалалтын талаар богино хэмжээний сэргээн сургалт зохион байгуулсан.Тоосжилтын түвшинг бууруулах зорилгоор талбайн чийглэгийг тогтмол барих, усалгааны ажил хийж хэрэгжүүлсэн.

4. Үр дүн

Ажиллагсад хамгаалах хэрэгслээ бүрэн хэрэглэдэг болсон.

Тоосжилтын улмаас үүсэх эрүүл мэндийн зөрчил, гомдол буурсан.

Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны хяналтын үзүүлэлт сайжирсан.

5. Дүгнэлт

Ажиллагсдыг тоосжилттой орчноос хамгаалах хошуувч, хувцас хэрэгслээр хангах ажил амжилттай хэрэгжсэн.

Цаашид хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээг тогтмол хянах, хугацаанд нь шинэчлэх, ажилчдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдлыг тасралтгүй хангах нь чухал байна.

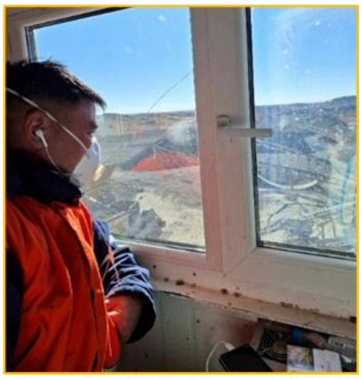

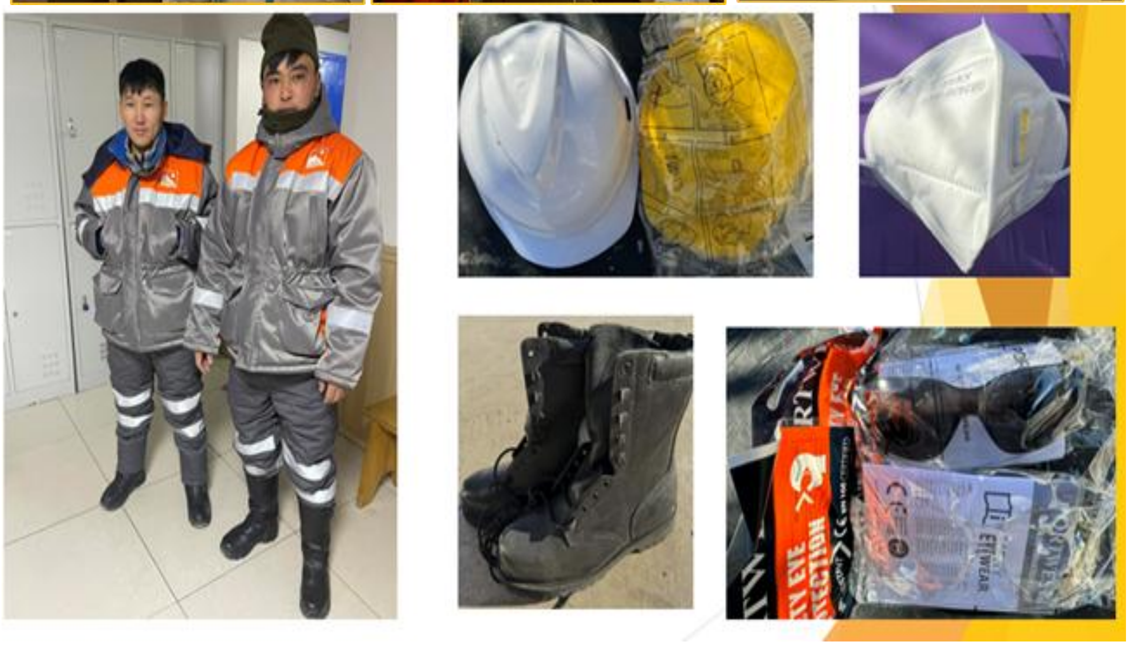

"Чухамжаргалан" ХХК-н Нэг бүрийн хамгаалах хэрэгсэл олгох хуудас

Хангамж 2025-01-18

Д/Д	Огноо	ERP Код	Бараа материал, үнэт зүйлийн нэр /ERP/	Х/н	Тоо хэмжээ	Зориулалт	Тайлбар	Хүлээн авсан ажилтны		
								Албан тушаал	Нэр	Гарын үсэг
1	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
2	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Нярав	Б. Амаржаргал	
3	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
4	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
5	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Ахлах оператор	М. Мөнхзориг	
6	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
7	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
8	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Гагнуурчин	Г. Лхагвасүрэн	
9	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
10	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
11	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Гагнуурчин	Б. Нямхүү	
12	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
13	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
14	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Оператор	С. Бямба-Очир	
15	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
16	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
17	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Оператор	Ш. Бат-Өлзий	
18	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
19	2025-01-18	231	Малгай ороолт	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
20	2025-01-18	230	Нүдний шил хар	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт	Оператор	Н. Баярбат	
21	2025-01-18	166	Нүдний шил тунгалаг	ш	1.0	Хангамжид	Хөдөлмөр хамгаалалт			
нийт					21.0					

Хянасан:Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал ..../Г.Гантулга/ Нярав:.../Б. Амаржаргал/

"Чухам жаргалан" ххк-н ажилчдын 2025 оны зуны хувцас олгох хуудас.

№	Ажилтны нэрс				Размер		
	Овог	**Нэр**	**Регистр**	**Албан тушаал**	**Хувцас**		Гарын үсэг
1	Оюунцэцэг	Хишигбат	КГ80111012	Үйлдвэр хариуцсан дарга	48	ИТА	
2	Даваадорж	Болортуяа	ФА88101401	Байгаль орчны ажилтан	46	ИТА	
3	Майдар	Мөнхзориг	АВ88072114	Ахлах оператор	52	ИТА	
14	Энхжаргал	Алтанхуяг	ТГ85042293	нярав	50	ИТА	
15	Батчулуун	Ууганбаяр	ВИ92040911	нярав	50	ИТА	
16	Отгонжамц	Одбаатар	ТА94053119	Ахлах оператор	50	ИТА	
4	Норовсамбуу	Баярбат	ВВ96021011	Үйлдвэрийн оператор	48	ажилтан	
5	Шунаа	Бат-Өлзий	МА87012813	Үйлдвэрийн оператор	52	ажилтан	
6	Борхүү	Нямхүү	МК83120315	Үйлдвэрийн оператор	48	ажилтан	
7	Цогтгэрэл	Алъяасүрэн	ЕА85081216	гагнуурчин	52	ажилтан	
8	Ганбат	Лхагвасүрэн	АК93111014	гагнуурчин	52	ажилтан	
9	Дөшбат	Баярсайхан	КА93072311	гагнуурчин	52	ажилтан	
10	Сэдбазар	Бямба-Очир	РГ02211911	Ачигч оператор	50	ажилтан	
11	Дуламсүрэн	Баярсайхан	ИД83092410	Үйлдвэрийн оператор	52	ажилтан	
12	Оюунчимэг	Бат-Очир	ТЛ79041976	Үйлдвэрийн оператор	54	ажилтан	
13	Одбаатар	Даваажаргал	ХП85112575	гагнуурчин	52	ажилтан	
Нийт					**16**	**15**	

Гал унтраах багаж хэрэгсэл байрлуулах, галын аюулаас урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээний талаар сургалт зохион байгуулах

Огноо: 2025 оны 07 сарын 05-ны өдөр

Байршил: Нарийнсухайт

Байгууллага: Онцгой байдал

Хамрагсан хүмүүсийн тоо: 10 хүн

1. Сургалт зохион байгуулах зорилго

Ажлын гүйцэтгэлийн явцад үүсч болзошгүй галын аюулыг урьдчилан сэргийлэх, ажилтанд галын аюулгүй байдлын талаарх мэдлэг, ур чадварыг нэмэгдүүлэх, гал гарсан үед хэрхэн зөв ажиллах талаар сургалт зохион байгуулах зорилгоор уг үйл ажиллагааг хэрэгжүүлсэн.

2. Сургалтын агуулга

Сургалтын явцад дараах сэдвүүдийг хамруулан танилцуулсан:

Галын аюул үүсэх эрсдэлийг тодорхойлох, урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ авах

Гал гарсан үед түргэн шуурхай ажиллах дараалал

Галыг унтраах анхан шатны арга хэмжээ

Гал унтраах багаж, хэрэгслийг зөв байрлуулах, ашиглах, хадгалах журам

Галын хор ашиглах дадлага, хяналт шалгалт хийх арга

3. Хэрэгжүүлсэн үйл ажиллагаа

Гал унтраах багаж хэрэгслийн байрлалыг шалгаж, шаардлагатай засвар, шинэчлэл хийв. Ажилтнуудад галын хор, багаж хэрэгслийг ашиглах талаар танилцуулж, сургалт болон дадлага хийсэн. Сургалтад нийт 10 ажилтан хамрагдсан. Мөн Бласт ХХК-ний ажилчидтай хамтран нэг дадлага сургуулалт хийсэн. “Гал гарсан үед авах арга хэмжээ” сэдвийн хүрээнд нэмэлт сэргээн сургалт явуулсан.

4. Үр дүн

Ажилтнууд галын хор болон бусад багаж хэрэгслийг хэрхэн зөв ашиглах талаар мэдлэгтэй болсон. Галын аюул үүсэх эрсдэлийн талаарх ойлголт нэмэгдсэн. Гал гарсан үед хариу арга хэмжээ авах чадвил сайжирсан. Байгаль орчны болон хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын холбогдох стандартуудыг мөрдөх нөхцөл бүрдсэн.

№	Галын бич	
1	Галын дүгнэлт	15,000
2	Галын сургалт	0
3	Галын хор	Хугацаа дуусаагүй
	Нийт зарцуулсан	15,000

5.5 ХОГ ХАЯГДЛЫН МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Хүснэгт 35. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилт

№	Хог хаягдлын ангилал	Сөрөг нөлөөллийг арилгах, бууруулах арга хэмжээ	Сөрөг нөлөөллийн хамрах хүрээ	Хэмжих нэгж
	1	2	3	4
1	Ахуйн	Орон нутагтай гэрээ хийх, хог хаягдлын цэгийн сайжруулалт хийх	Хог хаягдлын гэрээ хийх	Гурвантэс сумын нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй “Шупгаа-Ууг” ХХК нь “ОНӨААТҮГ”-тай хамтран хог хаягдлын цуглуулалт, тээвэрлэлт, булшлалт, ахуйн хог хаягдлын үйлчилгээний чиглэлээр гэрээ байгуулан ажиллаж байна.
2	Үйлдвэрийн	Байр сууц бүрт орчинтойгоо зохицсон материал, өнгө үзэмж бүхий хогийн савтай байх	Хог хаягдлын ангилсан цэгийг засч тохижуулах	Байгаль орчны бохирдлыг бууруулах, иргэдийн хог хаягдлыг зөв ангилан ялгах дадлыг төлөвшүүлэх зорилгоор хог хаягдлын ангилсан цэгийг шинэчлэх, тохижуулах ажлыг 2025 - 2026 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн.
3	Аюултай	АХХ цэгийг ангилан ялгалтыг сайжруулах	Аюултай хог хаягдал	
4	Шингэн	Хаягдал усны цэг тогтоолгох, бүртгэл хөтлөх,	Цаг хугацаанд бохир зайлуулах гэрээний дагуу зайлуулах	-
	Нийт			

Хог хаягдлыг Гурвантэс сумын "Шугшаа-Уул" ОНӨААТҮГ-тай хамтран ажиллах гэрээ хийж, нийлүүлж ажилладаг.

Хог хаягдлын менежментийн хамтын ажиллагааны тайлан

Ерөнхий мэдээлэл

Гурвантэс сумын нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй "Шупгаа-Ууг" ХХК нь "ОНӨААТҮГ"-тай хамтран хог хаягдлын цуглуулалт, тээвэрлэлт, булшлалт, ахуйн хог хаягдлын үйлчилгээний чиглэлээр гэрээ байгуулан ажиллаж байна.

Хамтын ажиллагааны зорилго

- Сумын хэмжээнд үүсэж буй ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдлыг тогтмол цуглуулж, зохих журмын дагуу төвлөрсөн цэгт хүргэж устгах.
- Байгаль орчны бохирдлыг бууруулах, орчны эрүүл ахуйн нөхцөлийг сайжруулах.

Гэрээний хамрах хүрээ

- "Шупгаа-Ууг" "ОНӨААТҮГ" нь хог тээвэрлэх, булшлах ажлыг гүйцэтгэх.
- Хог хаягдлыг хуваарийн дагуу хүлээн авч, хяналт тавих.
- Хоёр тал гэрээнд заасан хугацаанд үүргээ биелүүлж, тайлагнах үүрэгтэй.

Хийгдсэн ажлууд

- Сумын төвийн хог хаягдлыг долоо хоног бүр тогтмол тээвэрлэж, төвлөрсөн цэгт устгал хийж байна.
- Хог тээврийн автомашин, тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдлыг хангаж, тогтмол үзлэг хийж байна.
- Иргэдийн хог ангилан ялгах мэдлэг, оролцоог нэмэгдүүлэх чиглэлээр мэдээлэл сурталчилгаа зохион байгуулсан.

Үр дүн

- Хог хаягдлын төвлөрсөн цэгт ил задгай хаягдал багассан.
- Сумын төвийн орчны бохирдол мэдэгдэхүйц буурсан.
- Ахуйн хог хаягдлын менежмент сайжирч, иргэдийн оролцоо нэмэгдсэн.

Дүгнэлт

"Шупгаа-Ууг" ОНӨААТҮГ-тай байгуулсан хамтын ажиллагаа нь хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, байгаль орчны хамгаалалд хувь нэмэр оруулж байна. Цаашид хамтын ажиллагааг өргөжүүлж, хог ангилан ялгах, дахин боловсруулах чиглэлээр хамтарсан төсөл хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

ЗАХИАЛАГЧ:

"ЧУХАМЖАРГАЛАН"ХХК-ИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ХАРИУЦСАН ЗАХИРАЛ

................................/Т.ГАНТУЛГА/

ГҮЙЦЭТГЭГЧ:

"ШУГШААУУЛ" ОНӨААТҮГ ЗАХИРАЛ

................................/Т.ЭРХЭМБАЯР/

**ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ ОРДЫН
ХОГ ХАЯГДАЛ ТЭЭВЭРЛЭХ, ЦУГЛУУЛАХ ГЭРЭЭ**

Дугаар: № 16 2025 оны 01 сарын 28 өдөр

Нэг: Нийтлэг үндэслэл

Энэхүү гэрээний зорилго:

"Бласт" ХХК болон "Чухамжаргалан" ХХК-ийн хооронд ахуйн болон үйлдвэрлэлийн хог хаягдал цуглуулах, тээвэрлэх аж ахуйн нэгжтэй харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр холбогдох хууль тогтоомжийн хүрээнд ажил гүйцэтгэх гэрээг байгуулах, хэрэгжүүлэх, дүгнэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

Хоёр: Гэрээ байгуулагч талууд

2.1 Нэг талаас: Захиалагч гэх "Чухамжаргалан"ХХК 3614093 регистрийн дугаартай байгууллага

2.2 Нөгөө талаас: Гүйцэтгэгч гэх "БЛАСТ"ХХК 2688336 регистрийн дугаартай байгууллага регистрийн дугаартай байгууллага нар харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр энэхүү Гэрээ-г байгуулав.

Гурав: Захиалагчийн эрх, үүрэг

3.1 Захиалагч тал үйлчилгээний төлбөрийг гэрээнд заасан хугацаанд тогтоосон журмын дагуу хийх үүрэгтэй.

3.2 Захиалагч тал хог хаягдлыг ангилан ялган, ачиж өгч гүйцэтгэгч талд нийлүүлнэ өөрийн техникээр хүргэж болно.

3.3 Тээвэрлэлт хийж байгаа тал тээвэрлэлтийн явцад гарах үр дагавар /хог хаягдал бутраах, байгаль орчин бохирдуулах гэх мэт/ -ыг зохих хууль журмын дагуу хариуцна.

3.4 Гэрээний эхлэх хугацаа 2023 оны 03 сарын 01 өдөр

Гэрээний дуусах хугацаа 2025 оны 12 сарын 31 өдөр

3.5 Ахуйн хог хаягдлыг ажлын өдөр болох 1 дахь, 2дахь өдөр авахгүй. Бусад өдөр өглөө 9 цагаас орой 17.30 минут хүлээн авна.

1

3.6 Захиалагч тал төлбөр тооцоог нэхэмжлэл дээр заасан хугацаанд төлж өр авлага үүсгэхгүй байх.

Дөрөв: Гүйцэтгэгчийн эрх үүрэг

4.1 Гүйцэтгэгч тал захиалагч талын хог хаягдлыг сумын төвд гэрээт байгууллагад нийлүүлэх.

4.2 Тээвэрлэлт хийх бүрд бүртгэл хөтлөх ба байгаль орчны мэргэжилтэнд мэдээлэл хүргүүлэх/

4.3 Хог хаягдлын тээвэрлэлт хийх болгондоо үйл ажиллагаа хариуцсан менежерээр "Хог ачилтын бүртгэл"-ийн маягт дээр гарын үсэг зуруулна. Энэхүү баримтыг нэхэмжлэхийн хавсралт болгон явуулж байх ба төлбөр төлөх үндсэн баримт болно.

4.4 Тухайн хог хаягдлыг татан зайлуулах ялгаж устгах үйлчилгээний орлогоор хог хаягдлыг зөөх тээвэрлэхэд гарах түлш шатахуун болон бусад хамааралтай үйл ажиллагааг явуулахад захиран зарцуулах.

4.5 Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй кемпүүдийн хог хаягдлыг ачиж тээвэрлэн Гурвантэс сумын хогийн цэг дээр зориулалтын ухаж бэлдсэн нүхэнд буулгаж булах ба орчин тойронд ил задгай хог үлдээхгүй байх.

4.6 Хог хаягдыг тээвэрлэх тал нь аюулгүй ажиллагааны шаардлагыг хангасан тээврийн хэрэгсэлтэй байх.

4.7 Сард 1 буюу түүнээс дээш удаа гүйцэтгэгч тал дуудлагаар хог хаягдлыг тээвэрлэх эсвэл захиалагч этгээд өөрийн техникээр зөөж нэгдсэн хог хаягдлын цэгт буулгах .

4.8 Тээврийн хэрэгсэл эвдэрсэн болон бусад шалтгаанаар хог хаягдал тээвэрлэлт хийх боломжгүй тохиолдолд өөр тээврийн хэрэгслээр заасан хугацаанд гүйцэтгэх.

4.9 Хог хаягдлыг тээвэрлэх тээврийн хэрэгсэл барьж яваа жолооч болон ачигч аюулгүй байдлыг хангаж хөдөлмөр хамгаалалтын хувцас хэрэглэлийг тогтмол хэрэглэж байх мөн тухайн байгууллагын дотоод журмыг чанд хатуу дагаж мөрдөх

4.10 Тээвэрлэлт хийх явцад аюулгүй ажиллагаагаа хангаж ажиллаагүйгээс гарах үр дагаврыг тээвэрлэлт хийж байгаа тал бүрэн хариуцна

Тав: Төлбөр тооцоо хийх журам

5.1 Гүйцэтгэгч нь ажлын гүйцэтгэлийн төлбөрийг ажил гүйцэтгэсний дараа улирал бүрийн 20-25-ний хороонд нэхэмжлэн, Захиалагч нь 26-30-ний хооронд банкны шилжүүлгээр төлбөр тооцоог хийж гүйцэтгэнэ. Тухайн улиралд тооцоо нийлсэнээс хойш хог хаягдал нийлүүлсэн тохиолдолд дараагийн улиралд тусган тооцоог хийнэ.

5.2 Дээрх ажил гүйцэтгэлийн төлбөрийг захиалагч тал зөөвөрлөсөн тохиолдолд 1м3 хог хаягдлыг 44000 төгрөгөөр тооцож булж устгана.

5.3 Гүйцэтгэгчийн төлбөр тооцоог захиалагч тал Худалдаа хөгжлийн банкны 463015533 тоот дансанд төвлөрүүлнэ.

Зургаа: Бусад зүйл ба давтагдашгүй хүчин зүйл

6.1 Энэхүү гэрээ нь талууд гарын үсэг зурж, тамга дарснаар хүчин төгөлдөр болно.

2

6.2 Тухайн үед гэрээнд тусгагдаагүй боловч нэмж оруулах, гэрээнд өөрчлөлт хийх шаардлагатай тохиолдолд хоёр тал харилцан тохиролцож шийдвэрлэнэ.

6.3 Байгалийн элдэв гамшиг, гоц халдварт өвчин зэрэг болон талуудаас үл хамааран гарч болох хүчин зүйлийн улмаас ажлын явц алдагдах, өөрчлөгдөх, ажил цуцлагдах зэрэгт хүрвэл хоёр тал хэн нэгэндээ хариуцлага тооцохгүй.

Гэрээ байгуулсан

ЗАХИАЛАГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
"БЛАСТ"ХХК-ний

Байгаль орчны ажилтан

................................/Д.Болортуяа /

Цахим хаяг:
Bolortuya.d@blastcompany.mn

Хаяг: Улаанбаатар, СБД, 1-р хороо, Чингисийн өргөн чөлөө-13, Ландмарк оффис, III давхар /14253/
Утас +976 325995, 330116
Факс +976 11330117
Цахим хаяг: info@blastcompany.mn

ГҮЙЦЭТГЭГЧИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ:
ШУГШАА УУЛ ОНӨААТҮГ

Нягтлан бодогч

................................/Э.Угранзаяа /

Утас: 99076986

Хаяг: Өмнөговь аймаг, Гурвантэс сум,

ШУГШАА УУЛ ОНӨААТҮГ

3

Сангийн сайдын 2017 оны 347 дугаар тушаалын хавсралт

eBARIMT.MN

НЭХЭМЖЛЭХ

ДДТД: 000008201439000251028000001405967
Нэхэмжлэгч:
ТТД: 8201439
НЭР: Шугшаа уул
Хаяг: undefined
Утас: 99530099
Э-Шуудан: Zolboobayar0828@gmail.com
Банкны нэр: ХААН банк
Банкны дансны дугаар: 5589160615

Хариуцагч:
ТТД: 3614093
Нэр: Чухамжаргалан
Хаяг: Монгол, Өмнөговь, Гурвантэс, , Баясах, 0
Утас: 99018980
Гэрээний №:
Огноо: 2025-10-28
Төлбөр хийх хугацаа(Хоног):

Д/Д	Бараа, ажил, үйлчилгээний нэр	Код	Хэмжих нэгж	Тоо, хэмжээ	Нэгжийн үнэ	Бүгд үнэ
1	Аюулгүй хог хаягдлыг булах зайлуулах бусад төрлийн үйлчилгээ	9433200	м3	40	44,000	1,760,000

Бараа, ажил үйлчилгээний үнэ:	1,600,000
Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар:	160,000
Нийслэл хотын албан татвар:	0
Нийт дүн:	1,760,000

Мөнгөн дүн: нэг сая долоон зуун жаран мянган төгрөг
(үсгээр)

(Тамга) Захирал:................................/.........................../
Нягтлан бодогч:................................/.........................../

Хог хаягдлын ангилсан цэгийг засч тохижуулах

Байгаль орчны бохирдлыг бууруулах, иргэдийн хог хаягдлыг зөв ангилан ялгах дадлыг төлөвшүүлэх зорилгоор хог хаягдлын ангилсан цэгийг шинэчлэх, тохижуулах ажлыг 2025 - 2026 онд хэрэгжүүлэхээр төлөвлөсөн. Энэхүү ажил нь хог хаягдлын менежментийг сайжруулах, дахин боловсруулах боломжтой хаягдлыг бусдаас ялгаж цуглуулах нөхцөлийг бүрдүүлэхэд чиглэнэ.

Хог хаягдлын цэгийг нүүлгэн шилжүүлж, орчныг тохижуулах ажлыг өмнөх онд төлөвлөсөн боловч техник, санхүүгийн нөхцөлөөс шалтгаалан бүрэн гүйцэтгэж амжаагүй тул ирэх онд үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэхээр болсон. Үүний хүрээнд хог хаягдлыг ангилан ялгах зориулалттай **цаас, хуванцар, шил ба лааз, бусад хог хаягдал** гэсэн дөрвөн төрөл бүхий хогийн савыг шинээр суурилуулах, орчны хашаа, хучилт, таних тэмдэг, заавар, самбар зэрэг дагалдах тохижилтын ажлыг давхар хийхээр төлөвлөж байна.

Мөн иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор хог хаягдлын ангиллын ач холбогдлыг сурталчлах, зөв хандлага төлөвшүүлэх мэдээллийн самбар байрлуулах, хог хаягдлын тээвэрлэлтийн маршрутыг оновчтой болгох арга хэмжээг төлөвлөгөөнд тусгасан.

Хог хаягдлын ангилсан цэгийг бүрэн тохижуулснаар ангилан ялгалтын үр дүн дээшилж, дахин боловсруулах хог хаягдлын хэмжээ нэмэгдэх, байгаль орчны бохирдол буурах, оршин суугчдын хандлага сайжрах зэрэг эерэг үр дүнгүүд гарах юм.

.

Аюултай хог хаягдал

Чухамжаргалан ХХК нь “Бласт” ХХК-ийн тоног төхөөрөмжийг түрээслэн ажлуулдаг бөгөөд техник хэрэгслийн засвар үйлчилгээг “Бласт”ХХК-ний авто засварын төв дээр засварын ажлыг гүйцэтгэдэг. Засвар үйлчилгээний явцад гарч буй ашиглагдах боломжгүй, эвдэрч гэмтсэн эд анги, хаягдал тос, төмөр, резин зэрэг аюултай болон дахин боловсруулах хог хаягдлыг зохих журмын дагуу ангилан ялгаж, хадгалан, **“Түмэн Эгшиг” ХХК-д гэрээний дагуу нийлүүлж** ажиллаж байна.

Мөн хайрганы үйлдвэрлэлийн явцад үүсэх **шигшүүрийн төмөр, ремень, хаягдал төмөр, резин, пластик зэрэг дахин боловсруулах боломжтой хаягдлыг** ангилан ялгаж, дахин боловсруулах үйлдвэрүүдэд нийлүүлж байна. Энэ нь нөөцийг хэмнэх, хаягдлын хэмжээг бууруулах, байгаль орчны сөрөг нөлөөллийг багасгах ач холбогдолтой.

Цаашид аюултай хог хаягдлын хадгалалт, тээвэрлэлтийн аюулгүй байдлыг сайжруулах, ажилчдын мэдлэг чадварыг нэмэгдүүлэх сургалт зохион байгуулах, ангилан ялгалтын талбайг өргөтгөх, хаягдлын бүртгэл хяналтын системийг сайжруулах зэрэг арга хэмжээг хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байна.

хаягдал төмөр дахин тушаахаар цуглуулдаг

хаягдал хуванцар тушааж байгаа байдал

Цаг хугацаанд бохир зайлуулах гэрээний дагуу зайлуулах

2025 онд нийт **60 м³ хэмжээний бохир усыг гэрээний дагуу зайлуулсан** бөгөөд тээвэрлэлт бүрийг “Бохир ус тээвэрлэсэн бүртгэл”-ийн дагуу бүртгэж, холбогдох байгууллагад хяналт, тооцооллыг тайлагнаж байна. Тээвэрлэлтийн бүртгэлд огноо, бохир усны хэмжээ, жолоочийн нэр болон хүлээн авсан байгууллагын гарын үсэг зэрэг мэдээлэл багтсан бөгөөд энэ нь хяналт, ил тод байдлыг хангаж байгаа нэг чухал баримт юм.

Бохир усны савны бүтцэд байгаль орчны шаардлагыг хангасан битүү хийцтэй бетон цагираг суулгасан бөгөөд бохир ус алдагдах, хөрс бохирдох эрсдэлийг бүрэн хаасан. Савыг тогтмол хянаж, шаардлагатай үед ариутгал, цэвэрлэгээ хийж байна.

Ийнхүү ахуйн бохир усыг тогтмол, цаг хугацаанд нь тээвэрлэн зайлуулснаар орчны эрүүл ахуйг хангах, усны бохирдлоос сэргийлэх, байгаль орчны тогтвортой байдлыг хадгалах нөхцөлийг бүрдүүлж байна.

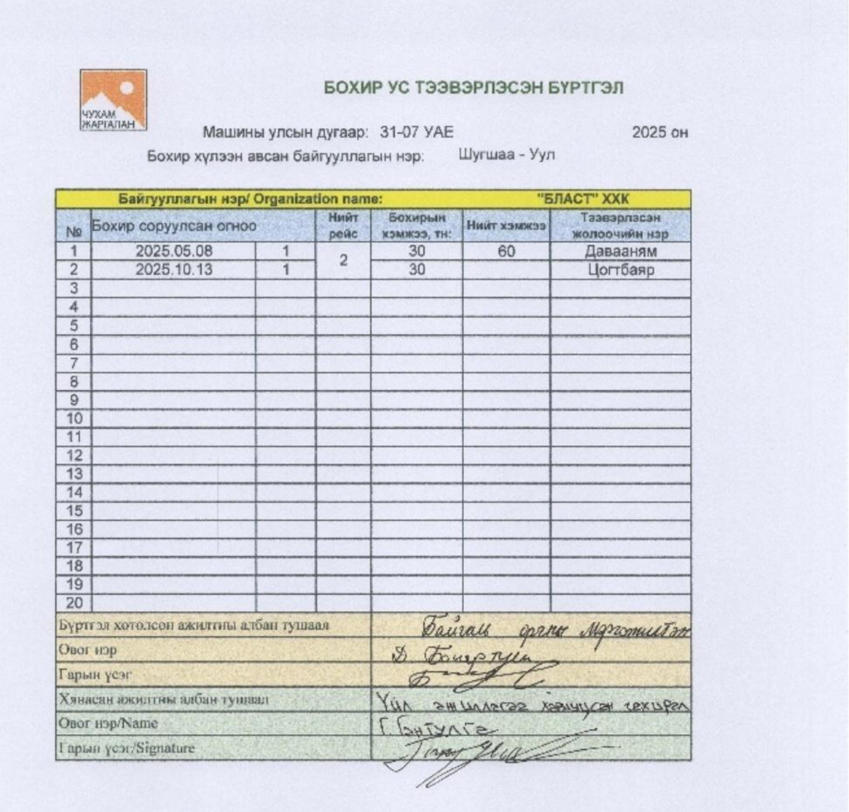
ЧУХАМ ЖАРГАЛАН

БОХИР УС ТЭЭВЭРЛЭСЭН БҮРТГЭЛ

Машины улсын дугаар: 31-07 УАЕ 2025 он

Бохир хүлээн авсан байгууллагын нэр: Шугшаа - Уул

Байгууллагын нэр/ Organization name:			"БЛАСТ" ХХК			
№	Бохир соруулсан огноо		Нийт рейс	Бохирын хэмжээ, тн:	Нийт хэмжээ	Тээвэрлэсэн жолоочийн нэр
1	2025.05.08	1	2	30	60	Давааням
2	2025.10.13	1		30		Цогтбаяр
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						
10						
11						
12						
13						
14						
15						
16						
17						
18						
19						
20						

Бүртгэл хөтөлсөн ажилтны албан тушаал	Байгаль орчны мэргэжилтэн
Овог нэр	Д. [illegible]
Гарын үсэг	[illegible]
Хянасан ажилтны албан тушаал	Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал
Овог нэр/Name	Г. [illegible]
Гарын үсэг/Signature	[illegible]

5.8 ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТЫН ТАЙЛАН

Хүснэгт 36. БОМТ хэрэгжүүлэх удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө

Гол ба болзошгүй сөрөг нөлөө Удирдлага зохион байгуулалт	Урьдчилан сэргийлэх бууруулах, арилгах арга хэмжээ	Авч хэрэгужүүлсэн арга хэмжээ
Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль хамгааллын сургалт зохион байгуулах	– Төслийн ажилчдыг сургалтад хамруулах	Нийт ажилчдын сургалтын улирал бүр өгч, ажлын зааварчилгаа нарядыг өдөр бүр тогтмол өгч ажилладаг.

Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль хамгааллын сургалт зохион байгуулах

Огноо: 2025 оны 05 сарын 10-ны өдөр
Байршил: Нарийнсухайт салбар
Зохион байгуулагч байгууллага: Бласт
Оролцогчид: Төслийн нийт10 ажилтан

1. Сургалтын зорилго

Төслийн хүрээнд ажиллаж буй ажилчдын хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагааны мэдлэг, ур чадварыг дээшлүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах талаарх ойлголт, хандлагыг сайжруулах, осол гэмтэл, зөрчил гарахаас урьдчилан сэргийлэх зорилготойгоор энэхүү сургалтыг зохион байгууллаа.

2. Сургалтын агуулга

Сургалтын явцад дараах үндсэн сэдвүүдийг хамруулав:
Хөдөлмөрийн аюулгүй байдлын тухай хууль, дүрэм, журмын хэрэгжилт
Ажлын байрны эрсдэлийн үнэлгээ, хамгаалах хэрэгслийн зөв хэрэглээ
Галын аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээ
Байгаль орчны бохирдлоос урьдчилан сэргийлэх, хог хаягдлын зөв менежмент
Осол гарсан тохиолдолд авах анхны арга хэмжээ, мэдээлэх журам

3. Сургалтын хэлбэр, үргэлжлэх хугацаа

Сургалтыг танхимын хэлбэрээр 4 цагийн хугацаанд зохион байгуулж, дараа нь практик дадлага хийлээ.

4. Үр дүн

Ажилчдын хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль хамгааллын талаарх мэдлэг, ойлголт сайжирсан.Ажлын байран дахь сахилга бат, хамгаалах хэрэгслийн хэрэглээ нэмэгдсэн. Байгаль орчныг хамгаалах, хог хаягдлын зохистой менежмент хэрэгжүүлэх сэдэл, ухамсар дээшилсэн.

5. Дүгнэлт

Сургалт үр дүнтэй явагдаж, ажилчдад сэргэлт өгсөн. Цаашид ийм сургалтыг тогтмол зохион байгуулж, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, байгаль хамгааллын мэдлэгийг тогтмол шинэчилж байх нь зүйтэй.

Төслийн хэмжээнд сургалт орсон товч тайлан

Сургалтын төрөл	*Хамрагдсан ажилчдын тоо*	*Огноо/хугацаа*	*Тайлбар*
Ажлын байрны анхан шатны зааварчилгаа	10	Өдөр бүр	Тухайн ажилтны ажлын байрны үйлдвэрлэлийн процесс, гүйцэтгэх ажлын онцлог, машин техник, багаж, хэрэгсэл ашиглах болон ажлын явцад үүсэж болох сөрөг хүчин зүйл, түүнээс хамгаалах хэрэгсэл, тэдгээрийг ашиглах заавар, аюулгүйн ажиллагааны арга барилд сургах
Давтан зааварчилгаа	10	Эрсдэлтэй ажил хийж буй тохиолдолд өгөх	Хөдөлмөрийн аюулгүй ажиллагаа, эрүүл ахуйн дүрэм, зааврыг ноцтой зөрчсөн хүмүүс буюу үйлдвэрлэлийн осол, мэргэжлээс шалтгаалан өвчин, хурц хордлого гарсан цех тасаг, хэсгийн ажилтан нарт, мөн нэг сараас илүү хугацаагаар ажлаас хөндийрч яваад эргэж ажилдаа орсон ажилтанд ээлжит бус давтан зааварчилга өгнө
Аюулгүй ажиллагааны сургалт	10	Сард 1 удаа	Эрсдэлтэй ажил хийж буй ажилчдад аюулгүй ажиллах сургалт

			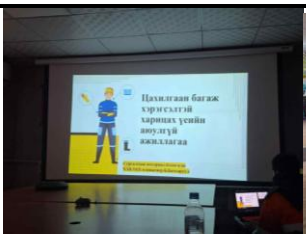
Галын аюулгүй байдлын сургалт	10	Жилд 1 удаа	ОБЕГаас сургалт аван ажилчдыг чадавхжуулах, гамшгаас хамгаалах төлөвлөгөөний дагуу практик дадлага хий
Анхны тусламжийн сургалт	10	Жилд 1 удаа	Анхны түргэн тусламж үзүүлэх сургалт онолын мэдэгдэхүүн олгов

8. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

Төслийн үйл ажиллагаанаас үүдэн байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдал, шинээр үүсэн бий болсон нөхцөл байдалд ажиглалт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг “орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр” гэнэ. ОХШХ нь БОХТ-тэйгээ нягт уялдсан бөгөөд байгаль орчныг хамгаалахаар авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээний үр дүнг илэрхийлж, уг авч хэрэгжүүлж байгаа арга хэмжээ үр ашигтай байгаа эсэхэд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээнүүдэд юуг анхаарах шаардлагатайг зааж өгнө. Байгаль орчныг хамгаалах тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай Монгол Улсын хуулиудын дагуу “Чухамжаргалан” ХХК батлагдсан арга, аргачлалаар, итгэмжлэгдсэн тоног төхөөрөмжөөр байгаль орчны хяналт шинжилгээний ажлыг явуулах шаардлагатай. Тухайн жилд хийсэн хяналт шинжилгээний үр дүнгүүдийг жил бүрийн 12 дугаар сарын 1-ний дотор холбогдох төрийн захиргааны төв байгууллага /Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам/-д хүргүүлэн хянуулж, дараа оныхоо төлөвлөгөөг батлуулж ажиллах ёстой. Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг бүрэн хэрэгжүүлэх, батлагдсан арга, аргачлалаар дээжлэлт, хэмжилт хийх, холбогдох нарийвчлал, тохиргоог хангасан багаж тоног төхөөрөмжөөр шинжилгээг хийлгэх, үр дүнг шаардагдах нэгжийн системээр гаргах зэрэг бүхий л үйл ажиллагааг “Чухамжаргалан” ХХК хариуцах болно. Байгаль орчны хяналт шинжилгээг тус төслийн байгаль орчны хэлтсийн холбогдох ажилтнууд хариуцан гүйцэтгэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд гаднаас мэргэжлийн байгууллагуудыг татан оролцуулна.

Бүрэлдэхүүн	Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил, координат	Хугацаа давтамж	Нэгжийн өртөг мян.төг	Нийт зардал төг/жил	Зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ баримтлах стандарт
Хөрсөн бүрхэвч	Хөрсний физик химийн үндсэн шинж	1. Талбайн урд (Салхиар зөөгдөн бохирдож болзошгүй цэг)	Жилд 1 удаа дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө	Хөрсний механик бүрэлдэхүүн, ялзмаг 22,000төг	58,300 * 1 =58,300	Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ. M1M8 5850:2019
		2. Талбайн баруун хойд талд (байгалийн фон цэг)		Хөрсний хүнд металлын шинжилгээний үнэ 11 элемент 36,300 төг		
Агаарын чанар	Тоосжилт (PM10, PSM, PM2,5) Гадаад болон дотоод орчны дуу чимээ, доргио, чичиргээ Ажлын байрны эрүүл ахуйн үзүүлэлтүүд (тоос дуу чимээ гэрэлтүүлэг, чийгшил, болон физик бохирдлын түвшин)	Төслийн талбайд 3 цэгт	Жилд 1 удаа дээжлэлт хийж лабораторийн шинжилгээнд өгнө	SO_2, N02, CO тоосонцор, дуу чимээ	55000 * 2 = 110 000	Агаарын чанар. MNS 4585:2016 Агаарт байх бохирдуулах бодисын хүлцэх хэм хэмжээ MNS 5885:2008 Хот суурин газрын агаарын чанарыг хянах журам MNS
	Бохирдлын цэгэн эх үүсвэр (S02, N02, CO)			БОАЖ сайдын 2011 оны 10 сарын Юны өдрийн А-		7.2.3.16-88 Тоосны хэмжээг тодорхойлох жингийн арга. MNS 4048:88

				342 дугаар тушаалын хавсралтаар үнийг тооцов		
Ургамал нөмрөг, амьтны аймаг	Хяналт шинжилгээ хийх, талбайн хүрээ, хяналт үнэлгээгээр тодорхойлох үр дүнг тухай бүрд нь тодорхойлно	10 км радиуст Ан амьтны бүртгэл хөтлөх, судалгаа явуулах 1м2 ургамлын биомасс	Жилд 1 удаа	Дотоод үйл ажиллагаа	31,700	Тухайн төслийн талбай болон орчных нь байгалийн унаган төрхөөрөө байгаа экосистемтэй харьцуулах аргаар тодорхойлох
Нийт дүн					200,000	

9. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨРИЙН ТАЙЛАН

Агаарын чанар:

2025 онд “Ус цаг уур орчны шинжилгээний газар”-тай хамтран ажиллаж, өөрийн эзэмшлийн бүсийн эргэн тойронд үйл ажиллагаанаас үүсэх тоосны хэмжилтийг жилд нэг удаа хийсэн. Төслийн талбайн үйлдвэрийн бүсэд үйлдвэрийн барилга байгууламжийн дотор болон гадаад орчинд нарийн ширхэгт тоосонцор (PM2.5), том ширхэгт тоосонцор (PM1o)-ын агууламж, дуу шуугианы түвшин зэргийг үйлвэрлэлийн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө, дараа зохих аргачлалын дагуу хэмжиж тодорхойлсон. Хэмжилт хийдэг өдөр салхи шуурга ихтэй байсан ба хэмжилтийн үр дүнгээс харахад уурхайн нөлөөллийн бүсэд нарийн болон бүдүүн ширхэгт тоосонцор MNS 4585:2007 стандарт хэмжээнээс хэтрээгүй байна.

№	Хэмжилт хийсэн цэг	SO2	NO2	PM2.5	PM10	Нийт тоос
1	Амрах байр	5	18	63	97	154
2	Үйлдвэр	7	13	40	82	219
3	Хүлцэх хэмжээ	450	200	50	100	500

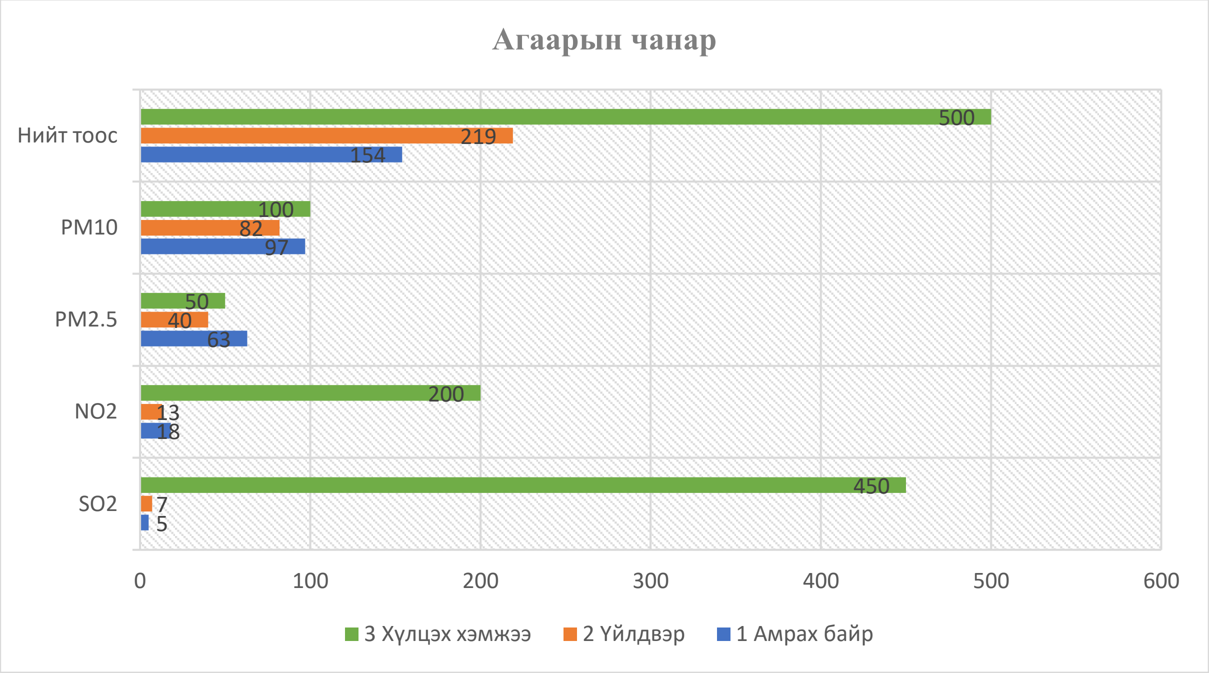

Агаарын чанарын хэмжилтийн баталгаажуулах хуудас

ЧУХАМ ЖАРГАЛАН

ОХШХ – Агаарын хяналт шинжилгээ

Хэмжилт хийсэн он сар өдөр: 2025.04.21
Хэмжилт хийсэн албан тушаалтан: Д.Болортуяа

№02	Хэмжилтийн мэдээлэл	Хэмжилтийн байршлын зураг	Хэмжилтийн үр дүн
1. Операторын байр	Хэмжилтийн хугацаа - 2' Max утга - 0,015 мг/дм³ Min утга - 0,000 мг/дм³ Max утга - 15 мкг/дм³ Min утга - 0 мкг/дм³ Стандарт утга – 50 мкг/дм³		
2. Уурхай	Хэмжилтийн хугацаа - 2' Max утга - 0,102 мг/дм³ Min утга - 0,000 мг/дм³ Max утга - 102 мкг/дм³ Min утга - 0,0 мкг/дм³ Стандарт утга – 50 мкг/дм³		
3. Шимт хөрс	Хэмжилтийн хугацаа - 2' Max утга - 0,017 мг/дм³ Min утга - 0,000 мг/дм³ Max утга - 17 мкг/дм³ Min утга - 0 мкг/дм³ Стандарт утга – 50 мкг/дм³		

ЧУХАМ ЖАРГАЛАН

АГААРЫН ЧАНАРЫН ХЯНАЛТЫН ГОРИМ

Овог нэр	Д. Болдзаяа	Албан тушаал	БОМ
Хэмжилтийн байршил			
UTM солбицол		Байршлын тодорхойлт	Чухам
Хэмжилтийн үргэлжлэл / огноо, цаг, мин/			
Эхэлсэн	14:00	Дууссан	14:55
Хэмжилтийн өмнөх цаг үеийн байдал			
Тогтуун			
Төхөөрөмжийн марк загвар:	Multi-gas detector	Төхөөрөмжийн эзэмшигч	Болдзаяа

Хэмжилтийн үеийн цаг уурын үзүүлэлтүүдийн бичиглэл

Хэмжилтийн байршил:	☑ Үйлдвэр ☑ Ажилчдын байр	☐ ☐	☐ ☐
Координат:			
Хэмжилт хийсэн ажилтны мэдээлэл:	БОМ		

Огноо / Цаг	Орчны температур C°	Салхины хурд, м/с	Салхины зонхилох чиглэл	ДУУ ЧИМЭЭ ДБА	Харьцангуй чийгшил %	Гэрлийн люкс	ТАЙЛБАР
14:00	26.3	-	–	65.2	27.3	286.3	ҮӨ1
14:20	27	–	–	63.1	26.4	227.9	ҮӨ2
14:30	30	4.2	Баруун	69	26	20.6	ҮӨ2 гадаа
14:45	30	4.0	-"-	52	26.9	27.8	Ажрах хотхон
14:55	32	4.0	-"-	59	25	25.8	Карьер
CH_4	0.00						
O_2	20.9						
CO	0						
H_2S	0						

Баталгаажуулалт: /Газар дээр нь хяналт тависан ажилтнууд/

❖ Блестын-ийн төлөөлөл:		❖ Гэрээтийн төлөөлөл:	
Овог нэр:	Амарбаясгалан	Овог нэр:	[signature]
Овог нэр:	/	Овог нэр:	

MNAS Accreditation system
TL 08-10
MNS ISO/IEC 1702

Ус цаг уур орчны шинжилгээний төв
Байгаль орчны шинжилгээний
Лаборатори:утас 88152065

Өмнөговь аймаг Даланзадгад сум 6-р баг
Утас/Факс: 70533648
E-mail хаяг umnugovi44373@gmail.com

УЦУОШТ

Захиалагч:	**"ЖУХАМ ЖАРГАЛАН" ХХК**
Сорьцын дугаар: 01-12	
Сорьц авсан газрын нэр, хаяг, утас:	Гурван тэс сум Бага овоо баг Нарийн сухайт уурхай
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал:	Б. Янжин/ эрхлэгч
Сорьцын тоо хэмжээ:	2
Сорьцын төрөл:	Орчны агаар
Сорьц авсан огноо:	2025.06.20
Лабораторид хүлээж авсан :	2025.06.23
Шинжилгээ эхэлсэн огноо:	2025.06.23
Хэвлэсэн огноо:	2025.06.24
Хуудасны тоо:	1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН/ мкг/м3

№	Хэмжилт хийсэн цэг	Хүхэрлэг хий/SO2	Азотын давхар исэл NO2	PM2.5 тоо /20 минут	PM10 тоос/ 20 минут	Нийт тоос/ TSP
		Мкг/м3	Мкг/м3	Мкг/м3	Мкг/м3	Мкг/м3
1	Кэмп	4	13	47	70	154
2	Үйлдвэр орчим	6	16	86	98	219
Хүлцэх хэм хэмжээ MNS 4585: 2016		**450**	**200**	**50**	**100**	**500**

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн: Техникч [signature] /М.Наранчимэг /
(гарын үсэг) (нэр)

Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч [signature] /Б.Янжин /
(гарын үсэг) (нэр)

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ TL 08-10 УКТ0087

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

Дуу шуугиан

Агаарын чанарын дээрх үзүүлэлтүүдээс гадна тухайн орчинд үйлдвэрийн янз бүрийн үйл ажиллагаанаас гарах дуу шуугианы түвшинг гадаад болон дотоод орчинд хийж тодорхойлов. Үйлдвэрийн талбайд үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, техник хэрэгсэл ажиллаж эхлэхээс өмнө хэмжилт судалгааг хийсэн бөгөөд үйлдвэрийн бүсийн дотоод орчинд шуугианы дундаж түвшин 65,2 дБА, гадаад орчинд 69 дБА байна. Үйлдвэрийн хэсэг бүрээр авч үзвэл хамгийн шуугиантай хэсэг нь үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн орчинд 69 дБА, карьер 59 дБА байна. Ажилчдын амрах байрны шуугианы түвшин 52 дБА байгаа нь стандарт утгад байна. Ашиглалтын үе шатанд: Үйл ажиллагааны үед ашиглагдах гол тоног төхөөрөмж нь уурхайн бусад үйл ажиллагаанд ашиглагдах хүнд даацын тээврийн хэрэгслүүдээс бага дуу чимээтэй болно...

Тээврийн болон бутлуурын хэрэгслүүд нэгэн зэрэг ажиллахад нийлбэр дуу шуугиан 121.73 дБА, суудлын болон хөнгөн тээврийн хэрэгслүүд нэгэн зэрэг ажиллах үед гарах дуу шуугианы түвшин 78.9 дБА, эдгээр утгууд нь стандартад заасан зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээнээс 18.9-61.73 дБА-аар бага буюу хүлээн зөвшөөрөгдөх хэмжээнд байна.

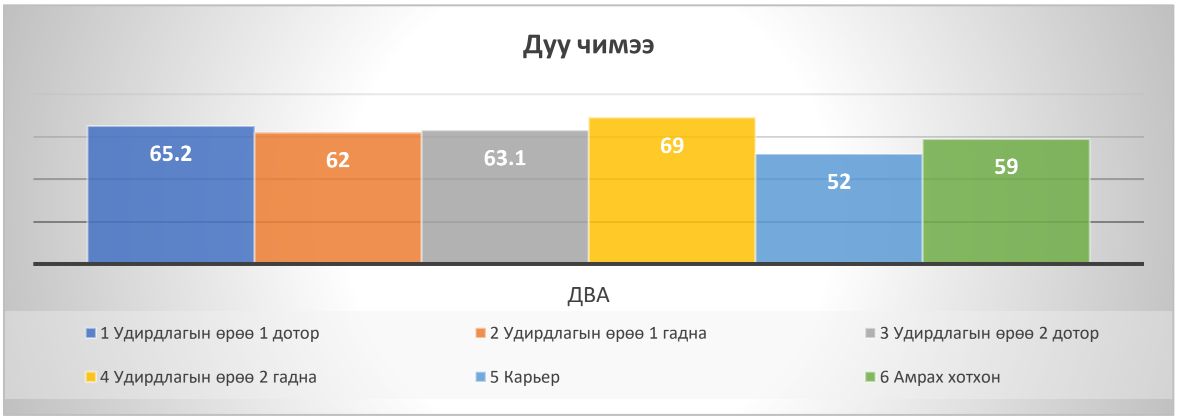

График 2. Дуу шуугианы хэмжилтийн үр

№	Хэмжилт хийсэн цэг	Два
1	Удирдлагын өрөө 1 дотор	65.2
2	Удирдлагын өрөө 1 гадна	62
3	Удирдлагын өрөө 2 дотор	63.1
4	Удирдлагын өрөө 2 гадна	69
5	Карьер	52
6	Амрах хотхон	59

3. *Хөрсөн орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө*

Хөрсний шинжилгээг гэрээт байгууллагаар шинжлүүлэх, дата үүсгэх:

Төслийн талбайд үйлдвэрийн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй байгууламжийн ойролцоо талбайн ихэнх хэсгийн хөрсөн бүрхэвч талбайн тэгшилгээний явцад үгүй болсон тул хөндөгдөөгүй хэсэгт зүсэлт хийж, хүнд металын агууламж үзэх зорилгоор 1 цэгээс дээж авч шинж чанар болон бохирдлыг тодорхойлж, өмнөх оны шинжилгээний дүнтэй харьцуулав. Хөрсөнд агуулагдаж болох бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх (хүлцэх) дээд хэмжээг тогтоох бөгөөд стандартад заасан хэмжээнээс давсан тохиолдолд тухайн хөрсийг бохирдолд орсон гэж үздэг. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ MNS5850:2019 стандартад заасан хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд (хүлцэх) хэмжээ, хортой, аюултай агууламжуудыг хөрсний бохирдол, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээ, тухайн газар нутгийн байгаль орчны мониторинг, хяналтын чиглэлээр хийгдэж буй судалгааны ажлуудад мөрдлөг болгодог. (Хүснэгт 3).

№	Үзүүлэлт	Шинжлэх аргын стандарт	Хэмжих нэгж	Шинжилгээний үр дүн (кэмп)
1	Орчин - pH	MNS 3310:1991		8.30
2	Чийг		%	1.01
3	Сульфат		мг/кг	2023.1
4	Нитрат		мг/кг	7.2
5	Аммони		мг/кг	49.8
6	Ялзмаг		%	0.72
7	Фосфор		мг/кг	илэрсэн

Нийт дүгнэлт

Энэхүү хөрсний шинжилгээний дүнгээр дараах зүйлс тодорхой байна:

Хөрс шүлтлэг орчинтой (pH 8.3), ургамлын шим тэжээл шингээлтэд сөргөөр нөлөөлж болзошгүй.

Чийг бага (1.01%), хөрсний ус барих чадвар сул.

Сульфат өндөр, ялзмаг бага — энэ нь химийн болон органик тэнцвэр алдагдсан, бордоожуулах шаардлагатайг илтгэнэ.Азотын хэлбэрүүд (нитрат, аммони) хэвийн ба дунд түвшинд байна.

Фосфор илэрсэн боловч хэмжээг тодорхойлох шаардлагатай.

MNAS Accreditation system
TL 08-10
MNS ISO/IEC 17025

Ус цаг уур орчны шинжилгээний төвийн
Байгаль орчны шинжилгээний
Лаборатори

Өмнөговь аймаг Даланзадгад сум 6-р баг
Утас/Факс: 70533648
E-mail хаяг umnugovi44373@gmail.com

ӨМНӨГОВЬ УЦУОШТ

Захиалагч: **"ЖУХАМ ЖАРГАЛАН " ХХК**

Сорьцын дугаар: 03-08
Сорьц авсан газрын нэр: Өмнөговь аймаг Гурвантэс сум Бага овоо Баг жухам жаргалан ХХК-кэмп
Сорьц авсан хүний нэр, албан тушаал: Болортуяа БО-ны мэргэжилтэн
Сорьцын тоо хэмжээ: 1
Сорьцын төрөл: Хөрсний Агрохимийн шинжилгээ
Сорьц авсан огноо: 2025.03.17
Шинжилгээний аргын стандарт: MNS 3310:1991
Шинжилгээ эхэлсэн огноо: 2025.03.24
Хэвлэсэн огноо: 2025.03.27
Хуудасны тоо: 1/1

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИЙН СОРИЛТЫН ДҮН

№	үзүүлэлт	Шинжлэх аргын стандарт	Хэмжих нэгж	Шинжилгээний үр дүн
				Жухам жаргалан ХХК-ний кэмп
1	Орчин-Рн	MNS 3310:1991		8.30
2	Чийг		%	1.01
3	Сульфат/		Мг/кг	2023,1
4	Нитрат/		Мг/кг	7,2
5	Аммони/		Мг/кг	49.8
6	Ялзмаг		%	0.72
7	Фосфор/		Мг/кг	илр

Тайлбар: илр- илрээгүй

Шинжилгээ гүйцэтгэсэн: Техникч

Х. Нармандах (гарын үсэг) /Х.Нармандах / (нэр)

Хянаж баталгаажуулсан: Лабораторийн эрхлэгч (гарын үсэг) /Б.Янжин / (нэр)

ИТГЭМЖЛЭГДСЭН ЛАБОРАТОРИ TL 08-10

Хуулбарлан хэрэглэхийг хориглоно.
Сорилтын дүн нь зөвхөн шинжилсэн сорьцонд хамаарна.

10. ТУХАЙН ЖИЛИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ХЭРЭГЖИЛТИЙГ НӨЛӨӨЛӨЛД ӨРТӨГЧ ОРШИН СУУГЧИД, ОРОЛЦОГЧ ТАЛУУДАД ТАЙЛАГНАХ ХУВААРЬ

Уурхайг ашиглах явцад байгаль орчинд учрах сөрөг нөлөөллөөс зайлс хийх, бууруулах, нөхөн сэргээх арилгах, үлдэгдэл нөлөөллийг дүйцүүлэн хамгаалах, нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох, түүх соёлын өвийг хамгаалахтай холбогдсон арга хэмжээг тодорхойлон, шаардагдах хөрөнгө зардлыг тооцож, хэрэгжүүлэх хугацаа, баримтлах хууль, журам, аргачлал, стандартыг тодорхойлж тусгасан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулж хэрэгжилтийг ханган ажиллана.

БОМТ, түүний хэрэгжилтийг оролцогч, сонирхогч талуудад тайлагнах, хэлэлцүүлэх хуваарь

Оролцогч талууд	*Тайлагнах, хэлэлцүүлэх хэлбэр*	*Мэдээний агуулга*	*Хугацааны тов*	*Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл*	*Зохион байгуулах газар*
Багийн ИНХ	Уулзалт, санал асуулга	БОМТ болон хяналт, шинжилгээний гүйцэтгэлийн тайланг танилцуулсан	4-р улирал 11 сарын 10нд	Нутгийн иргэдийн саналыг авч, дараагийн төлөвлөгөөнд тусгах	Багийн ИНХ-ын байр
БОАЖЯ-ны ЖБОБНУТ	Албан тайлан илгээх	Хяналт-шинжилгээ, гүйцэтгэлийн үр дүнгийн нэгтгэл	10 сарын 28 нд	Санал, дүгнэлт авах	БОАЖЯ-нд албан бичгээр илгээсэн

1. Үндэслэл

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө (БОМТ)-ийн хэрэгжилтийг үнэлэх, дүгнэх, хяналт-шинжилгээний ажлыг нутгийн иргэдийн оролцоотой 11 сарын 10нд зохион байгуулж, үр дүнг холбогдох талуудад тайлагнах зорилгоор энэхүү хэлэлцүүлгийг зохион байгуулна.

2. Зорилго

БОМТ-ийн хэрэгжилт, биелэлтийн түвшинг дүгнэх, орон нутгийн иргэд, төрийн байгууллагууд болон холбогдох оролцогч талуудын саналыг авч дараагийн төлөвлөгөөнд тусгах.

3. Хэлэлцүүлэг, тайлагналын явц

---

4. Үр дүн

- БОМТ-ийн хэрэгжилтийн талаар багийн иргэдэд танилцуулж, санал асуулга авна.

- Орон нутгийн иргэдээс байгаль хамгааллын ажилд дэмжлэг үзүүлэх, ургамалжилт, хог хаягдал цэвэрлэгээг нэмэгдүүлэх гэх мэт тодорхой санал авах
- Хяналт-шинжилгээний үр дүнгийн тайланг холбогдох байгууллагад хүргүүлж, хүлээн авсан.

---

5. Дүгнэлт

БОМТ-ийн хэрэгжилтийн хэлэлцүүлэг амжилттай зохион байгуулагдаж, орон нутгийн иргэд болон холбогдох байгууллагуудын оролцоог хангаж чадсан. Иргэдийн гаргасан саналыг дараагийн төлөвлөгөөнд тусгах, байгаль орчны хамгааллын ажлын чанар, хүртээмжийг дээшлүүлэх чиглэлээр хэрэгжилтэд анхаарч ажиллана.

БУСАД АЖИЛ

11.“Дэлхийн усны өдөр”-ийг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн тухай тайлан

2025 оны 03 дугаар сарын 22-ны өдөр тохиосон **“Дэлхийн усны өдөр”-ийн хүрээнд** байгууллага маань жил бүр уламжлал болгон олон нийтэд усны үнэ цэнэ, хэрэглээний зөв дадлыг таниулан сурталчлах ажлыг зохион байгуулдаг уламжлалаа үргэлжлүүллээ.

Энэ жил бид олон нийтийн ундны усны хүртээмжийг нэмэгдүүлэх зорилгоор нийтэд үйлчлүүлдэг хоёр байгууллагад **ус шүүгч төхөөрөмж хандивлан байршуулсан**.

Ус шүүгчийг олон нийтийн газарт байрлуулахын ач холбогдол:

- **Эрүүл мэндийн ач холбогдол:** Хүмүүсийг баталгаатай, цэвэр усаар хангах боломж нэмэгдэнэ.
- **Эдийн засгийн үр өгөөж:** Савласан ус авах зардлыг хэмнэнэ.
- **Байгаль орчны эерэг нөлөө:** Хуванцар сав, нэг удаагийн савлагааны хэрэглээг багасгаж, хог хаягдлыг бууруулна.
- **Нийтийн үйлчилгээний ач холбогдол:** Иргэдийн ундны усны хэрэглээг хүртээмжтэй болгох, зөв дадал төлөвшүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

Энэхүү ажил нь **тогтвортой хөгжлийг дэмжих, усны зөв хэрэглээг хэвшүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах** чухал алхам болж байна.

.

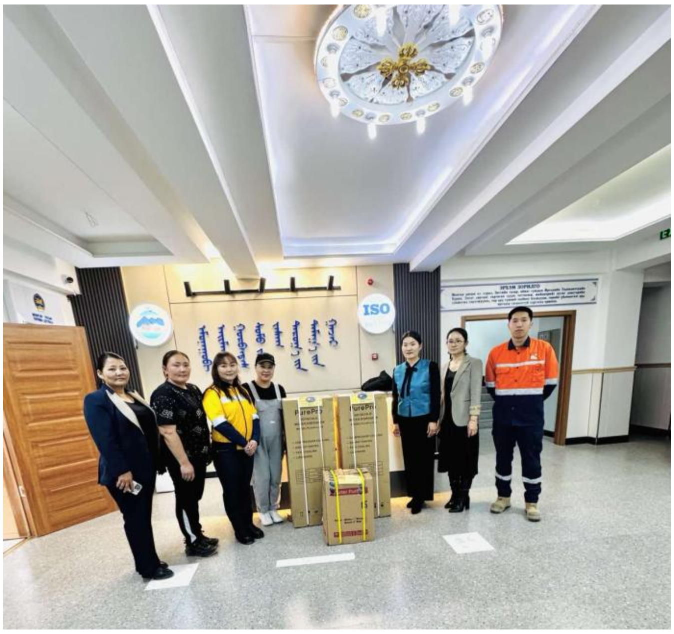

12.

Худалдаа Хөгжлийн Банк Огноо: **2025.10.28 15:21:09**

Шилжүүлгийн мэдээлэл

Журналын №: **231941692**

Системийн огноо: **2025.03.21**

Нэр: **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**

Илгээгч	Дансны дугаар: **463088930**	Нэр **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**	Дүн **869,000.00 MNT**	Ханш **1.00**
/ найман зуун жаран есөн мянган төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: **15** Дансны дугаар **1175113902**	Банкны нэр **Голомт төв банк** Нэр **СКАЙ ИМПЕКС ХХК**	**869,000.00 MNT**	**1.00**

Гүйлгээний утга:
ЕВ -Ус цэвэршүүлэгч НС 28-р цэцэрлэгт 3614093

Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан
Салбар, тооцооны төв:

Хавсралт

Худалдан авах барааны танилцуулга:

Төвийн шугамд холбодог Босоо, Winix DWP-818 босоо загварын Цахилгаан хэмнэх горимтой учир цахилгааны төлбөр бага, зай талбай бага эзлэх хамгийн нарийхан загвар, зэвэрдэггүй ган усны сав болон цорготой, халуун, хүйтэн ус гаргах горимтой, хүүхэд түлэгдхээс сэргийлсэн түгжээтэй гэх мэт олон давуу талуудтай

Хаанаас:
ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК

"ЧУХАМЖАРГАЛАН" ХХК

Хэнд:
ГУРВАНТЭС СУМЫН ТАМГЫН ГАЗАР-т

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ТЭМДЭГЛЭЛТ ӨДӨР 2025

УС ШҮҮГЧ ХҮЛЭЭЛГЭН ӨГСӨН АКТ

2025 оны 03 сарын 22 ны "Дэлхийн усны өдөр"-ийг тохиолдуулан "Дэлхийн усны өдрийг олон нийтэд танилцуулан сурталчлах зорилготой жил бүр уламжлал болгон ажиллаж байна. Энэ жил бид бүхэн олон нийтийн газрийг уст цэгээр нэмэгдүүлэх зорилготой 28р цэцэрлэгт ус шүүгч хандивлах хүсэлтэй байна. Олон нийтийн газар ус шүүгч байрлуулах нь эрүүл мэнд, эдийн засаг, байгаль орчин, нийтийн үйлчилгээний газарт зэргээр нөлөөлөх давуу талтай. Энэ нь тогтвортой хөгжлийн дэмжих, хүмүүсийн усны хэрэглээний зөв дадлыг төлөвшүүлэх, хуванцар хог хаягдлыг бууруулах чухал алхам юм.

Хүлээлгэн өгсөн:

Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал .... /Г.Гантулга/

Байгаль орчны мэргэжилтэн .... /Д.Болортуяа/

Хүлээн авсан:

Гурвантэс сумын байгаль орчны хяналтын байцаагч: .... /Бужин/

Гурвантэс сумын байгаль хамгаалагч: .... /Э.Төгсбилэг/

28-р цэцэрлэгийн эрхлэгч: .... /

"ЧУХАМЖАРГАЛАН" ХХК

2025 оны 03 сарын 28-н

АЛБАН ХҮСЭЛТ №02/2025

Бэлэн мөнгө хүсэх тухай

2025 оны 03 сарын 22 өдөр "Дэлхийн усны өдөр"-ийг тохиолдуулан "Дэлхийн усны өдрийг олон нийтэд танилцуулан сурталчлах зорилготой жил бүр уламжлал болгон ажиллаж байна. Энэ жил Нарийнсухайт салбар олон нийтийн үйл ажиллагаа явуулдаг 28-р цэцэрлэгт ус шүүгч хандивлах санал хүсэлтэй байна. Олон нийтийн газарт ус шүүгч байрлуулах нь эрүүл мэнд, эдийн засаг, байгаль орчин, нийтийн үйлчилгээний чанарт зэрэгээр нөлөөлөх давуу талтай. Энэ нь тогтвортой хөгжлийг дэмжих, хүмүүсийн усны хэрэглээний зөв дадлыг төлөвшүүлэх, хуванцар хог хаягдлыг бууруулах чухал алхам юм

Иймд тус хөтөлбөрийг зохион байгуулахад шаардлагатай 879,000 төгрөгийг байгаль орчны тэмдэглэлт өдрийн хүрээнд зарцуулагдах тул олгоно хийж өгнө үү.

Бараа бүтээгдэхүүн	Нэгжийн үнэ	Тоо ширхэг	Нийт үнэ	Тайлбар
Ус шүүгч	869,000	1	869,000	Усны шугамд холбогддог ус цэвэршүүлэгч 1,5 л багтаамжтай
Хэвлэл	10,000	1	10,000	Чухамжаргалан ХХК Усны өдрийн баяраар дурсгав наалт хэвлүүлэх
Нийт зардал			**879,000**	

Хүсэлт гаргасан:

Байгаль орчны мэргэжилтэн .... /Д.Болортуяа/

Үйл ажиллагаа хариуцсан захирал .... /Г.Гантулга/

2025 оны 03 сарын 15-ны өдөр

13. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ДҮГНЭЛТ

2017 оноос одоог хүртэл үйл ажиллагаа явуулж байгаа бөгөөд энэ хугацаандаа байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээх, орчны тохижилтыг сайжруулах, орон нутгийн хамтын ажиллагааг нэмэгдүүлэх чиглэлийн ажлуудыг төлөвлөсөн цаг хугацаандаа хийж гүйцэтгэсээр ирсэн билээ.

1. Хийж гүйцэтгэсэн гол ажлуудаас дурдвал:

1. Сумаас олгосон газарт энэ жил 200 ширхэг мод тарисан ба цэцэрлэгт хүрээлэнд 130ш, нийт 230 ширхэг мод тарисан.

2. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр, амьтны мониторингийг дотооддоо хийсэн ба ирэх жилээс бусад байгууллагатай хамтран ажиллахаар төлөвлөж байна.

3. “Өмнөговь аймгийн иргэн бүр ажилтай байх” уриа дор уурхайд ажиллах орон нутгийн ажилчдын тоог нэмэгдүүлж, нийт ажилчдын 50 %-д хүрсэн байна. Цаашид орон нутгийн ажилчдыг нэмэгдүүлэх төлөвлөгөөтэй ажиллана.

4. Биотехникийн арга хэмжээ болон усны өдөрлөгийг тэмдэглэн өнгөрүүлсэн.

5. Төслийн үйл ажиллагаанаас гарч байгаа ахуйн хог хаягдлыг устгуулах гэрээг “Шугшаа Уул” ОНӨААТҮГ-тай хийж гэрээний дагуу ангилан ялгасан хуванцар сав, мод, бусад ахуйн хог хаягдлыг гэрээний дагуу устгуулсан.

6. Сум орон нутагтай хамтран зэрлэг амьтанд өвс тэжээл, ус тавих ажлыг жил бүр хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

7. 2025 онд БОМТ-ийг хэрэгжүүлэхэд нийт 16,505,766.24 сая.төгрөг зарцуулсан.

Хүснэгт 45. БОМТ-г хэрэгжүүлэхэд гарсан зардал

№	Хийгдэх ажлууд	Зардал, сая.төг
1	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	
2	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	10,747,667
3	Дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний зардал	4,388,429
4	Нүүлгэн шилжүүлэх нөхөн олговрын зардал	7,000,000
5	Түүх соёлын өвийг хамгаалах зардал	30,000,000
6	Осол, эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	11,484,348
7	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний хүрээнд зарцуулах	1,760,000

	зардал	
8	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	-
9	Удирдлага зохион байгуулалтын төлөвлөгөө	-
10	Тухайн жилийн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг нөлөөллийн бүсийн оршин суугчдад тайлагнах төлөвлөгөө	0
		65,380,444

ХАВСРАЛТ БҮЛЭГ

Худалдаа Хөгжлийн Банк Огноо: **2025.03.27 17:22:03**

Шилжүүлгийн мэдээлэл

Журналын №: **233495364**

Системийн огноо: **2025.03.27**

Нэр: **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**

Илгээгч	Дансны дугаар: **463088930**	Нэр **ЧУХАМЖАРГАЛАН ХХК**	Дүн **11,600,000.00 MNT**	Ханш **1.00**
/ арван нэгэн сая зургаан зуун мянган төгрөг /				
Хүлээн авагч	Банкны дугаар: **90** Дансны дугаар **100900013406**	Банкны нэр **Төрийн сан** Нэр **БО нөхөн сэргээх баталгаа**	**11,600,000.00 MNT**	**1.00**

Гүйлгээний утга:
ЕВ -БО нөхөн сэргээх баталгаа 2025 он 3614093

Танд баярлалаа

Гүйлгээний баримтыг баталгаажуулсан
Салбар, тооцооны төв:
Гарын үсэг:

Тамга:

УБ-2

Монгол Улсын Засгийн газрын
2004 оны 20 дугаар тогтоолоор бат...

МОНГОЛ УЛС
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2009.06.24
/Бүртгэсэн он, сар, өдөр/

1111003044
/Улсын бүртгэлийн дугаар/

3614093
/Регистрийн дугаар/

Чухамжаргалан Хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани
/Хуулийн этгээдийн нэр, хариуцлагын хэлбэр/

Дүрэм
/Үүсгэн байгуулах баримт бичиг/

Шийдвэр	01	2009.06.20
/шийдвэрийн нэр/	/дугаар/	он, сар, өдөр

519000 Гадаад дотоод худалдаа
/код/ /Үндсэн эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

/код/ /Туслах эрхлэх үйл ажиллагааны чиглэл/

Хугацаагүй	2	1,180.0
хугацаа	/гишүүдийн тоо/	/өөрийн хөрөнгийн хэмжээ, мянган төгрөгөөр/

Өмнөговь, Даланзадгад, Далан баг, Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний хэлтэс - 2 давхарт, утас1:99074919, утас2:99292111, факс:
/хуулийн этгээдийн албан ёсны хаяг/

Өмнөговь аймгийн татварын хэлтэс
/бүртгэсэн байгууллагын нэр/

Харилцах банкны бүртгэл:

Харилцагч банкны нэр	Дансны төрөл	Дансны дугаар	Бүртгэсэн ажилтан, тамга
ХАА Өмнөговь салбар	Төгрөгийн	5585396952	Ц.Саран туяа

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн бүртгэл:

Д/д	Нэмэлт, өөрчлөлтийн агуулга	Бүртгэсэн Огноо	Бүртгэсэн Ажилтан, тамга
1	Хувь нийлүүлэгчээс 1 нэмэгдэж, 2 хасагдаж үүсгэн байгуулагчийн тоо нийт 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2015.01.17	М.Энхтогтох
2	Оюунцэцэг овогтой Хишигбат -г Захирал-р томилсныг бүртгэв.	2015.01.17	М.Энхтогтох
3	Өмнөговь, Гурвантэс, 2-р баг, Баясах, , , , 0 тоот, Утас1 94737373, Утас2 , Факс хаягийг шинээр бүртгэв.	2015.01.17	М.Энхтогтох
4	4390 Барилгын засвар хийх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 4923 Авто машинаар ачаа тээвэрлэх эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 4530 Авто машины сэлбэг эд ангийн худалдаа эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв. 8130 Цэцэрлэгжүүлэлт, зүлэгжүүлэлт эрхлэх үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2015.01.17	М.Энхтогтох
5	Хувьцаа эзэмшигч 1 нэмэгдэ 1хасагдаж хувьцаа эзэмшигчийн тоо нийт 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2020.09.03	Б.Должинсүрэн
6	Оюунцэцэг овогтой Алтанбагана-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.09.03	Б.Должинсүрэн
7	Эцсийн өмчлөгч 1 иргэн бүртгэв.	2020.09.03	Б.Должинсүрэн
8	Хувьцаа эзэмшигч 3 нэмэгдэж 1 хасагдаж хувьцаа эзэмшигчийн тоо нийт 3 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2020.12.24	М.Энхтогтох
9	Оюунцэцэг овогтой Хишигбат-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2020.12.24	М.Энхтогтох
10	Эцсийн өмчлөгч 3 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2020.12.24	М.Энхтогтох
11	Хувьцаа эзэмшигч 3 нэмэгдэж 1 хасагдаж хувьцаа эзэмшигчийн тоо нийт 5 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2021.06.29	М.Энхтогтох
12	Эцсийн өмчлөгч 5 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2021.06.29	М.Энхтогтох
13	Хувьцаа эзэмшигч 1 нэмэгдэж 3 хасагдаж хувьцаа эзэмшигчийн тоо нийт 3 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2022.10.26	М.Энхтогтох
14	Эцсийн өмчлөгч 2 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2022.10.26	М.Энхтогтох
25	4669 Гадаад худалдаа үйл ажиллагааг хассаныг бүртгэв. 08100 Түгээмэл тархалтай ашигт малтмал ашиглах /2018.12.31-2033.12.31/ үйл ажиллагаа шинээр бүртгэв.	2022.10.26	М.Энхтогтох
[illegible]	Хувьцаа эзэмшигч 3 нэмэгдэж 1 хасагдаж хувьцаа эзэмшигчийн тоо нийт 5 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2023.01.02	М.Энхтогтох
17	Амарзаяа овогтой Тэмүүлин-г Гүйцэтгэх захирал -р сонгосон(томилсон)-ыг бүртгэв.	2023.01.02	М.Энхтогтох
18	Эцсийн өмчлөгч 1 болж өөрчлөгдсөнийг бүртгэв.	2023.01.02	М.Энхтогтох

Энэхүү гэрчилгээг хуурамчаар үйлдсэн этгээдэд Монгол Улсын хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэнэ.
Улсын бүртгэлийн гэрчилгээ засвартай бол хүчингүй.

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗАР
ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛЫН
АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ

ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар SGMV-00009

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.5дахь хэсгийг үндэслэн
Өмнөговь аймаг /нийслэл/-ийн
Гурвантэс сум /дүүрэг/-ын
Хөв нэртэй газарт орших
103.9 гектар талбайг хамарсан
түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын талбайд хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал ашиглахыг зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 1111003044 тоот гэрчилгээтэй
" Чухамжаргалан " ХХК -д
энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 15 жилийн хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Н.НАРАНБААТАР

2018 оны 12 сарын 31-ны өдөр

Даланзадгад сум

ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 1 ДҮГЭЭР ХАВСРАЛТ

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар SGMV-00009

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Хөдөлгөөний код	Хөдөлгөөний тайлбар	Гарын үсэг, огноо, тамга
Тусгай зөвшөөрөл олгосон Төлбөр	• Аймгийн Засаг даргын 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдрийн А/1537 дугаар захирамжаар 2018 оны 12 дугаар сарын 31–ны өдөр зөвшөөрөл олгов. Анхны хугацааг 2018 оны 12 дугаар сарын 31-аар тооцно. • Тусгай зөвшөөрлийн эхний жилийн төлбөр төлсөн	2018-12-31 2018-12-31
Төлбөр	• Тусгай зөвшөөрлийн 2 дахь жилийн төлбөр төлсөн Тусгай зөвшөөрлийн 3 дахь жилийн төлбөр төлсөн Тусгай зөвшөөрлийн 4 дахь жилийн төлбөр төлсөн Тусгай зөвшөөрлийн 5 дахь жилийн төлбөр төлсөн	2019-12-05 2020-12-23 2021-12-10 2022-10-05
	•	
	•	
	•	

ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар **SGMV-00009**

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Хүчин төгөлдөр талбайн хэмжээ /га/	Хасагдах талбайн хэмжээ /га/	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд, огноо, гарын үсэг, тэмдэг						
				#	Уртраг			Өргөрөг		
1	• 2018 оны 12 дугаар сарын 31-ны өдөр тусгай зөвшөөрөл олгов.	103.9	0.0 га	1	101	19	2.5	43	2	55.5
				2	101	18	31.5	43	2	55.5
				3	101	18	31.5	43	3	43.5
				4	101	19	2.5	43	3	43.5
				2018-12-31						
	•									
	•									

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГЫН
ТАМГЫН ГАЗАР
ТҮГЭЭМЭЛ ТАРХАЦТАЙ АШИГТ МАЛТМАЛЫН
ХАЙГУУЛЫН ТУСГАЙ

ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар 00022X

Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийг үндэслэн

Өмнөговь аймаг /нийслэл/-ийн
Гурвантэс сум /дүүрэг/-ын
Баянгол нэртэй газарт орших
316 гектар талбайг хамарсан
түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын хайгуулын талбайд хуульд заасан нөхцөл, шаардлагын дагуу ашигт малтмал хайхыг зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 1111003044 тоот гэрчилгээтэй " Чухамжаргалан " -д энэхүү тусгай зөвшөөрлийг 3 жилийн хугацаагаар олгов.

Тусгай зөвшөөрөл хавсралтгүй бол хүчингүй.

ӨМНӨГОВЬ АЙМГИЙН ЗАСАГ ДАРГА Б.БАДРАА

2015 оны 10 сарын 20 өдөр

Даланзадгад хот

Онцгой байдлын ерөнхий газрын даргын 2021 оны 07 дугаар сарын 07-ны өдрийн А/154 дугаар тушаалын 2 дугаар хавсралт

ОНЦГОЙ БАЙДЛЫН АЛБА

ГАЛЫН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫН ДҮГНЭЛТ

Дугаар 0011824

Аж ахуйн нэгж, байгууллагын нэр: "Чухам жаргалан" ХХК

Хаяг: Өмнөговь аймаг Гурвантэс сум

Ажлын байрны зориулалт, үйл ажиллагааны чиглэл: Барилгын чулууны үйлдвэрлэл

Барилга байгууламжид гал унтраах тоног төхөөрөмж, / гал унтраах автомат болон дохиоллын систем, утаа зайлуулах систем, усан хангамж /анхан шатны багаж хэрэгсэл, бодис материал зэргийг байрлуулан ашиглахад энэхүү дүгнэлтийг олгоно.
/Галын аюулгүй байдлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1.3/

Олгосон: 2023 он 07 сар 26 өдөр

Хүчинтэй хугацаа: 2025 он 07 сар 26 өдөр хүртэл

Дүгнэлт олгосон:

Өмнөговь ОБГ аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/

дарга хурандаа цолтой М. Адъяабаатар

Дүгнэлт гаргасан:

Өмнөговь Гурвантэс аймаг, нийслэлийн Онцгой байдлын газар /хэлтсийн/

Гал түймрийн улсын хяналтын байцаагч: хошууч цолтой Д. Мөнхзул

/тэмдэг дарна/

САНАМЖ

- Галын аюулгүй байдлын дүгнэлтийг үйлчилгээний танхимд хүний нүдэнд харагдахуйц газар байрлуулсан байна.

-Галын аюулгүй байдлын дүгнэлт нь үнэт цаас учраас үрэгдүүлж, гэмтээлгүй хадгалахаас гадна хувилж, олшруулж, хуурамчаар үйлдвэрлэсэн болон бусдад түрээслэх, худалдсан тохиолдолд хариуцлага хүлээлгэнэ.

-Галын аюулгүй байдлын дүгнэлт нь банкны зээлийн баталгаа, барьцаа болохгүй.

-Галын аюулгүй байдлын дүгнэлт нь Галын аюулгүй байдлын тухай хууль тогтоомж, түүнтэй нийцүүлэн гаргасан норм, дүрэм, стандартыг зөрчсөн тохиолдолд Онцгой байдлын байгууллагын эрх бүхий албан тушаалтан хураан авах, цуцлах эрхтэй.

-Галын аюулгүй байдлын дүгнэлтийн хугацаа дуусcанаас хойш 1 сарын хугацаанд дахин сунгуулах.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР
Чингүнжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36,
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2024. 04. 23 № 01/521
танай 2024. 02. 20 -ны № 24/04 -т

"ТӨГРӨГ БАЯН ХАНГАЙ" ХХК-Д

Дүгнэлт хүргүүлэх тухай

Танай байгууллагын 2024 оны 24/04 тоот албан хүсэлт, Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших "Чухамжаргалан" ХХК-ийн ашиглалтын SGMV-00009 дугаартай тусгай зөвшөөрөл бүхий "Хөвийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах" төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайлангийн төсөл болон холбогдох бусад материалыг судлан үзээд Усны тухай хуулийн 16^{1}.4.10 дахь заалтыг үндэслэн ус ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Цаашид үйл ажиллагаа явуулахдаа Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, 28 дугаар зүйлийн 28.4, 30 дугаар зүйлийн 30.1, 30.2 дахь заалтуудын хэрэгжилтийг хангаж ажиллахыг зөвлөж байна.

Хувийг: Алтайн өвөр говийн сав газрын захиргаанд

Хавсралт: 2 хуудастай.

Ирээдүй хойч үедээ усны нөөцөө үлдээхийн төлөө, усаа хамгаалъя, хуримтлуулъя, хамтран ажиллая.

ДАРГЫН АЛБАН ҮҮРГИЙГ
ТҮР ОРЛОН ГҮЙЦЭТГЭГЧ З.БАТБАЯР

162420855

УСНЫ АШИГЛАХ БОЛОМЖИТ НӨӨЦИЙН ДҮГНЭЛТ

2024 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдөр | Дугаар 103 | Улаанбаатар хот Утас: 51-265526, 265528

1. ***Төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага:***

"Чухамжаргалан" ХХК, Өмнөговь аймаг, Даланзадгад хот, Далан баг, Хөдөлмөр халамж үйлчилгээний хэлтсийн 2-р давхар, холбогдох утасны дугаар: 99074919, 99292111, улсын бүртгэлийн дугаар: 1111003044, регистрийн дугаар: 3614093.

2. Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ боловсруулсан аж ахуйн нэгж, байгууллага:

"Төгрөг баян хангай" ХХК, Улаанбаатар хот, Сүхбаатар дүүрэг, 9-р хороо, Хоймор оффис, 5-р давхар, 505 тоот, холбогдох утасны дугаар: 70168088, 88034734.

3. Төслийн нэр, байршил:

"Хөвийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах" төсөл. Орд нь Улаанбаатар хотоос баруун тийш 810 км, Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын төвөөс урагш 40 км, "Монголын алт МАК" ХХК-ийн Нарийн сухайт нүүрсний уурхайн ашиглалтын талбайгаас хойш 4 км, Шивээхүрэнгийн боомтоос хойш 45 км зайд байрлана. Алтайн өвөр говийн сав газрын захиргаанд хамаарагдана.

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр, төрөл, зориулалт:

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын "Хөв" нэртэй газарт SGMV-00009 дугаартай түгээмэл тархацтай ашигт ашиглалтын SGMV00009 дугаартай тусгай зөвшөөрлийг Өмнөговь аймгийн Засаг даргын 2018.12.31-ний өдөр 15 жилийн хугацаагаар "Чухамжаргалан"ХХК-д олгосон.

5. Төслийн хүчин чадал, ажиллах горим:

"Хөв" барилгын чулууны ордын бутлуурын цехийн жилийн хүчин чадал 140.0 мян.$м^3$. Уурхайд жилд 2 ээлжээр. 76 хүн. 350 хоног ажиллана.

6. Усны эх үүсвэр, байршил:

Уурхайн ажилчдын унд, ахуйн усны хэрэглээ, ил уурхайн зам, талбайн тоосжилт дарах усалгаа болон ногоон байгууламж, нөхөн сэргээлтэд шаардлагатай усны хэрэглээг "Бласт" ХХК-тай байгуулсан гэрээний дагуутус компанийн худгуудаас хангана.

Худгийн байршил: 101⁰13'07.33", 43⁰14'16.70"; ундарга: 1 л/с

101⁰13'07.32", 43⁰1'16.47"; ундарга: 3 л/с

7. Ашиглах усны хэмжээ:

Төслийн усны хэрэгцээг БОНХАЖ-ын сайдын 2015 оны А/301 дүгээр тушаалаар батапсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны норм" болон Өмнөговь аймгийн аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших "Хөв"-ийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах" төслийн байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний нэмэлт тодотголын тайлангийн төсөлд үндэслэн тооцоход:

Унд, ахуйн ус хэрэглээнд:

- 76 хүн x 80 л/хон= 6.08 $м^3$/хон x 350 хон = 2,128 $м^3$/жил

Зам, талбайн тоосжилт дарах ус хэрэглээнд:

- 6,000 $м^2$ x 2 л/$м^2$ = 12 $м^3$/хон x 40 удаа= 480 $м^3$/жил

Биологийн нөхөн сэргээлтэд:

- 39,000 $м^2$ x 4.0 л/$м^2$ =156 $м^3$/хон x 10 удаа =1,560 $м^3$/жил

Ногоон байгууламжийн усны хэрэглээнд:

- 100 ш.мод x 40 л/ш.мод = 4.0 $м^3$/ш.мод x 24 удаа = 96 $м^3$/жил

Нийт ус ашиглалт: 178 $м^3$/хон (4,264.0$м^3$/жил)

8. Дүгнэлт:

Өмнөговь аймгийн Гурвантэс сумын нутагт орших "Чухамжаргалан" ХХК-ийн "Хөвийн барилгын чулууны ордыг ил аргаар ашиглах" төслийг хэрэгжүүлэхэд унд, ахуй, зам, талбайн тоосжилт дарах, биологийн нөхөн сэргээлт, ногоон байгууламжийн 178 $м^3$/хон усны хэрэглээг 4.0 л/сек ундаргатай 2 ш гүний худгаас усаар хангахад нөөцийн хэмжээ **хүрэлцээтэй** байна.

9. Тавих шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөмж:

Төслийг хэрэгжүүлэхдээ Усны тухай хуулийн 24 дүгээр зүйлийн 24.2, 28 дугаар зүйлийн 28.4, 30 дугаар зүйлийн 30.1.1, 30.1.3, 30.1.4, 30.1.5, 30.2.2, 30.6 дахь заалтуудыг хэрэгжүүлэн ажиллахыг "Чухамжаргалан" ХХК -д зөвлөж байна.

УСНЫ НӨӨЦИЙН
ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН Ц.ОЮУНТӨГС

	Урьдчилсан байдлаар дараах ерөнхий шалгууруудыг тавьж байна. Үүнд: i. Төслийн багийг мэргэшсэн гидрогеологич удирдаж, судалгааны ажлыг гүйцэтгэх хээрийн баг болон инженер, техникийн ажилтнууд нь тухайн чиглэлээр мэргэшсэн, туршлагатай байх. ii. Гүйцэтгэгч байгууллага нь ижил төрлийн (гидрогеологи, усны нөөцийн судалгаа) судалгааны ажлыг сүүлийн 3 ба түүнээс дээш жилийн хугацаанд амжилттай гүйцэтгэсэн туршлагатай байх. iii. Усны чиглэлээр үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий, холбогдох төрийн байгууллагаас олгосон мэргэжлийн гэрчилгээтэй байх.
Техникийн шаардлага	Гүйцэтгэгч нь зөвлөх үйлчилгээ үзүүлэхэд шаардлагатай тоног, төхөөрөмжөөр бүрэн хангагдсан байна. Үүнд: i. Судалгааны талбайн орчинд ирж ажиллах машин тоног төхөөрөмж, хүний нөөцийн багтай байх. Эдгээрийг баталгаажуулсан баримт бичгийг бүрдүүлэх,
Тусгай зөвшөөрөл	Усны эрэл хайгуулын тусгай зөвшөөрөл
АЖЛЫН ХЯНАЛТ, ТАЙЛАН БАРИМТ	
Тайлан боловсруулалт, материал хүлээлгэн өгөх	Гүйцэтгэгч нь дараах байдлаар тайлан болон холбогдох мэдээллүүдийг боловсруулж захиалагч талд хүлээлгэн өгнө. Үүнд: i. Гүйцэтгэгч нь судалгааны үр дүнг агуулсан бүрэн тайлан, холбогдох зураг, хүснэгт болон бусад шаардлагатай нэмэлт мэдээллийг тус бүр хоёр хувь хэвлэмэл болон цахим хэлбэрээр хүлээлгэн өгнө үү.

БАТЛАВ

....

2025 оны ..... сарын ..... өдөр

ОРДЫН ГИДРОГЕОЛОГИЙН СУДАЛГААНЫ АЖЛЫН ДААЛГАВАР

ЕРӨНХИЙ ЗҮЙЛ	
Захиалагч байгууллагын нэр хаяг	**Чухамжаргалан ХХК**
Төсөл хэрэгжих талбай	103,9 га
Ажлын нэр	Ордын гидрогеологийн судалгааны ажил
Ажил гүйцэтгэх үндэслэл	Карьерын усжилтын нөхцөл байдлыг судалж, уурхайн олборлолтын явцад үүсэх усны нэвчилт, хуримтлалын хэмжээг тооцоолохын зэрэгцээ үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаанд ашиглагдах техникийн усны нөөцийг тогтоох.
Гүйцэтгэх ажлын иж бүрдэл	Судалгааны ажлын хүрээнд хийгдэх ажлууд. Үүнд: 1. Өмнө нь хийгдсэн гидрогеологийн болон усны нөөцийн судалгааны материалуудтай танилцаж, холбогдох мэдээллийг нэгтгэн дүгнэх. 2. Уурхайн усжилтын түвшинг үнэлэх зорилгоор гидрогеологийн үндсэн параметрүүдийг тодорхойлж, карьерын бүсэд орж ирэх газрын доорх усны хэмжээг тооцоолох. 3. Карьерын төв хэсэгт сорилын шавхалтын ажил гүйцэтгэх зорилгоор нэг, ажиглалтын хоёр нийт гурван цооног өрөмдөж, усны нэвчилт, шүүрэлтийн нөхцөлийг тодорхойлох. 4. Газрын доорх болон гадаргын уснаас гидрохимийн дээж авч, физик-химийн үндсэн үзүүлэлтүүдийг лабораторийн болон талбайн нөхцөлд тодорхойлон, усны чанарын үнэлгээ хийх.

ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА

Чадвар	Гүйцэтгэгчийн чадварын үзүүлэлтүүд нь энэхүү ажлыг гүйцэтгэх гол шалгуур ба захиалагч нь гүйцэтгэгчийн чадварыг нотлох нэмэлт мэдээллүүд шаардана.